

ODNOS MED VERSKIMI
SKUPNOSTMI IN DRŽAVO
V SLOVENIJI

AVTORICA: Petrisa Čanji, 4. e

MENTORJA: Nina Trojner, prof. in Jože Petrak Zajc, prof.

ŠOLSKO LETO: 2017/2018

PODROČJE: sociologija

Odnos med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji

Raziskovalna naloga

Sociologija

Avtorica: Petrisa Čanji, 4.e

Mentorja: Nina Trojner, prof.,
Jože Petrak Zajc, prof.

Mestna občina Celje
Mladi za Celje
Celje, marec 2018

Zahvala

Pri raziskovalnem delu sta me je s svojim strokovnim znanjem in nasveti vodila mentorica in profesorica Nina Trojner ter somentor, profesor Jože Petrak Zajc. Za njuno osebno prizadevanje se jima iskreno zahvaljujem.

Posebej se zahvaljujem vsem respondentom, lektorici in Luciji Dežan.

Za vsestransko podporo sem najbolj hvaležna družini, še posebej teti.

Povzetek

Kljub pospešeni sekularizaciji družbe se zdi, da verske skupnosti v družbenem kontekstu pridobivajo položaj, saj se njihovo število povečuje. V nalogi sem raziskovala pomen odnosa med verskimi skupnostmi in državo za družbeno blaginjo in stopnjo seznanjenosti anketirancev z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo. Zanimalo me je, ali je največ odprtih vprašanj med rimokatoliško cerkvijo in državo, in, ali imajo pri reševanju odprtih vprašanj z državo prednost večje verske skupnosti. Dijake, predstavnike verskih skupnosti, države, strokovnjake in politične stranke sem vprašala, ali menijo, da največ relacij med državo in verskimi skupnostmi poteka na področju finančnih (in šolskih) ureditev. Vprašala sem jih tudi, ali Urad za verske skupnosti spodbuja reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo. S pomočjo literature, telefonskih in osebnih pogovorov ter spletne ankete sem ugotovila, da dijaki pripisujejo velik pomen urejenim odnosom med verskimi skupnostmi in državo za družbeno blaginjo, kljub temu pa je stopnja njihove seznanjenosti z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo nizka. Največ odprtih vprašanj je med rimokatoliško cerkvijo in državo, pri reševanju odprtih vprašanj z državo pa naj bi imele prednost večje verske skupnosti. Največ relacij med državo in verskimi skupnostmi poteka na področju finančnih (in šolskih) ureditev, pri tem pa je protagonist teh interesov predvsem rimokatoliška cerkev. Urad RS za verske skupnosti ne spodbuja razreševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo.

Ključne besede: verske skupnosti, država, odprta vprašanja, Urad RS za verske skupnosti, heterogenost interesov, financiranje, šolstvo, politične prioritete

Abstract

Despite the secularization of the society it seems, that different religious and faith groups are gaining in a social context, because the number of their followers has increased. In this research paper, I researched the importance of the relationship between religious groups and the state for social prosperity and the degree of familiarity of the students attending the high school

“I. gimnazija v Celju” with the unresolved questions between both the state and religious communities. I was interested in whether the largest number of unresolved questions are between the Catholic church and the state and if the bigger religious groups receive more attention from the government when it comes to answering their questions and resolving requests than smaller religious groups. I asked the students, the religious communities representatives, the government, the experts and political parties whether the majority of the unresolved questions regard the financial (and scholar) regulations. I also wanted to know if the Slovene Office for religious communities encourages finding solutions for the unresolved questions between the religious groups and the government. With the help of accessible literature, telephone calls, personal conversations and online questionnaire I concluded that the students seem to put a lot of emphasis on a harmonious relationship between the state and religious communities, but their general knowledge in the field is not very vast. The biggest number of unresolved questions is between the state and the Catholic church which is a bigger priority for the government than solving the questions of the smaller religious communities. Most relations between the state and religious communities take place in the field of financial (and scholar) arrangements, with the main protagonist of these interests being the Roman Catholic Church. The Slovene Office for religious communities does not encourage resolving the issues between the government and the religious groups.

Keywords: Religious communities, the government, unanswered questions, the Slovene Office for religious communities, heterogeneity of relations, financial regulations, scholar regulations, political priorities

Kazalo

Zahvala	2
Povzetek	3
Abstract	4
Kazalo Tabel.....	7
Kazalo Grafov	9
Kazalo Slik	10
Kazalo Prilog	11
1 Uvod	12
1.1 Predstavitev raziskovalnega problema	12
1.2 Namen raziskovalne naloge	12
1.3 Napoved raziskovalnih ugotovitev in hipoteze	12
1.4 Opis raziskovalnih metod	13
1.4.1 Metoda dela z viri in literaturo	13
1.4.2 Metoda pridobivanja podatkov	13
1.4.3 Vzorčenje.....	14
1.4.4 Metoda obdelovanja in analize podatkov.....	17
1.4.5 Potek raziskovalnega dela	17
2 Teoretični del	18
2.1 Opredelitev temeljnih pojmov	18
2.1.1 Verska skupnost	18
2.1.2 Cerkev.....	18
2.1.3 Odprta vprašanja.....	18
2.1.4 Družbena blaginja.....	18
2.2 Odnosi med verskimi skupnostmi in državo v Evropi in Sloveniji	18
2.3 Podstat odnosov med državo in verskimi skupnostmi	22
2.4 Vrste dialoga in (ne)reševanje odprtih vprašanj	23
2.5 Pravni okvir odnosov med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji.....	25
2.5.1 Ustavnopravna ureditev.....	25
2.5.2 Mednarodnopravna ureditev.....	28
2.5.3 Zakonska ureditev	29
2.5.4 Podzakonska ureditev	30
2.6 Zgodovina odnosov med državo in verskimi skupnosti v Sloveniji	31
2.7 Tipi slovenskih religijskih organizacij oz. verskih skupnosti	34

2.7.1 Katoliška cerkev	35
2.7.2 Srbska pravoslavna Cerkev	36
2.7.3 Evangeličanska Cerkev	37
2.7.4 Islamska skupnost	37
2.7.5 Judovska skupnost.....	38
3 Empirični del	40
3.1 Raziskava med verskimi skupnostmi, predstavniki države, strokovnjaki in političnimi strankami	40
3.1.1 Spletno anketiranje verskih skupnosti, političnih strank, ministrstva za kulturo, strokovnjaka in varuhinje človekovih pravic	41
3.1.2 Rezultati anket	42
3.2 Raziskava med dijakinjami in dijaki	79
3.2.1 Anketiranje	79
3.2.2 Rezultati anket.....	79
4 Razprava	88
5 Zaključek	94
6 Viri in literatura	97
6.1 Knjižni viri	97
6.2 Internetni viri.....	97
7 Priloge	100

Kazalo Tabel

Tabela1: Raziskovalna skupina in vzorec v raziskavi	14
Tabela2: Seznam verskih skupnosti v Sloveniji in njihovo sodelovanje v raziskavi	15
Tabela 3: Tipi slovenskih religijskih organizacij (Vir: Katalog slovenskih religijskih organizacij.)	34
Tabela 4: Družine slovenskih religijskih organizacij (Vir: Katalog slovenskih religijskih organizacij.	34
Tabela 5: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Prosim, razložite, kako opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.	42
Tabela 6: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Prosim razložite, kako definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.	44
Tabela 7: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, razložite, kako definirate pojma verska skupnost in cerkev v Sloveniji	45
Tabela 8: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Katera bistvena področja definirajo odnose verskih skupnost in državo v Sloveniji?	46
Tabela 9: Odgovori na vprašanje: Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.	48
Tabela 10: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.	49
Tabela 11: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos vaše verske skupnosti z državo?.....	50
Tabela 12: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?	52
Tabela 13: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?	54
Tabela 14: Odgovori političnih strank na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?	55
Tabela 15: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?	56
Tabela 16: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?	58
Tabela 17: Odgovori političnih strank na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?	59
Tabela 18: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Ali se po odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?	60
Tabela 19: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Ali se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?	62
Tabela 20: Odgovori političnih strank na vprašanje: Se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?	63
Tabela 21: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.	64

Tabela 22: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Prosim, navedite vzvode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.	66
Tabela 23: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, navedite vzvode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Slovenij.	67
Tabela 24: Odgovori političnih strank na vprašanje: Kako visoko se na prioritetni lestvici vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo?	68
Tabela 25: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?	69
Tabela 26: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?	72
Tabela 27: Odgovori političnih strank na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?	73
Tabela 28: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Menite, da bi država morala vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj?	74
Tabela 29: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Menite, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj?	77
Tabela 30: Anketiranci po letniku izobraževanja	79
Tabela 31: Zaznana nasprotja med verskimi skupnostmi in državo	86

Kazalo Grafov

Graf 1: Anketiranci po spolu.....	79
Graf 2: Poznavanje verskih skupnosti	81
Graf 3: Ocena trditve: Verske skupnosti in država imajo različne interese	82
Graf 4: Ocena trditve: Različne verske skupnosti na državo naslavlajo podobne zahteve.....	82
Graf 5: Ocena trditve: Odprta vprašanja med državo in verskimi skupnostmi se aktivno rešujejo	83
Graf 6: Ocena trditve: Dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo so pomembni za družbeno blaginjo.....	83
Graf 7: Ocena trditve: Odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem	84
Graf 8: Ocena področij, kjer naj bi verske skupnosti po mnenju dijakov želele pridobiti podporo države	85
Graf 9: Izbrani mediji za spremljanje odnosov med državo in verskimi skupnostmi	87

Kazalo Slik

Slika 1: Model empirične raziskave	14
--	----

Kazalo Prilog

Priloga 1: Odgovor dr. Bogdana Kolarja	100
Priloga 2: Transkript intervjuja z dr. Silvestrom Gabrščkom	103
Priloga 3: Odgovori dr. Gregorja Lesjaka.....	105
Priloga 4: Odgovori varuha človekovih pravic.....	108
Priloga 5: Transkript intervjuja z Markom Hrenom, predstavnikom UPASANE.....	110
Priloga 6: Transkript intervjuja z dr. Ivanom Štuhecem, predstavnikom Katoliške cerkve	115
Priloga 7: Odgovori Morisa Hoblaja, predstavnika verske skupnosti Universalles Leben	118
Priloga 8: Odgovori Zveze Baptističnih cerkva Slovenije.....	120
Priloga 9: Odgovori Slovenske muslimanske skupnosti	122
Priloga 10: Odgovori Raeljanske skupnosti	124
Priloga 11: Odgovori Lectorium Rosicrucianom.....	125
Priloga 12: Odgovori svete cerkve Annasann	127
Priloga 13: Odgovori Čezvesoljske zombi cerkve blaženega zvonjenja	128
Priloga 14: Odgovori politične stranke DeSUS	129
Priloga 15: Odgovori politične stranke Nsi.....	130
Priloga 16: Odgovori politične stranke SD	133
Priloga 17: Odgovori Varuha človekov pravic	135
Pozdravljeni, moje ime je Priloga 18: Spletna anketa, ki so jo rešili dijaki.....	137

1 Uvod

1.1 Predstavitev raziskovalnega problema

Versko prepričanje je kot usmeritveni faktor posameznikov v življenju eden izmed ključnih elementov življenja, ki vpliva na usmeritev, kakovost in dinamiko gibanj v širši družbi. Odnos verskih skupnosti in države ima v evropskem in slovenskem prostoru bogato zgodovino, ki pričuje o veliki kompleksnosti odprtih vprašanj. V zadnjem obdobju se zdi, da se s prihodom novih verskih skupnosti in trendom sekularizacije družbe odprta vprašanja kopičijo in poglobljajo.

Zaradi aktualnosti tega področja sem se odločila raziskati, kakšen je v Sloveniji odnos med verskimi skupnostmi in državo. Za stališča o medsebojnih odnosih in odprtih vprašanjih sem prosila predstavnike države (Ministrstvo za kulturo, Urad RS za verske skupnosti, Varuha za človekove pravice), predstavnike verskih skupnosti, strokovnjake s tega področja in politične stranke. S srednješolci sem izvedla spletno anketo.

Odnos med državo in verskimi skupnostmi ima na tak ali drugačen način vpliv na širšo družbo in prihodnje generacije, zato je prav, da dobi v javnosti ustrezno pozornost.

1.2 Namen raziskovalne naloge

V raziskovalni nalogi sem želela predstaviti odnos med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji. Najprej sem hotela ugotoviti, ali so urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo pomembni za družbeno blaginjo, in kakšna je stopnja seznanjenosti z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo pri dijakih. Zanimalo me je, ali je največ odprtih vprašanj med rimokatoliško cerkvijo in državo, ali pa so odprta vprašanja enakomerno porazdeljena med verskimi skupnostmi. Želela sem raziskati, ali imajo pri reševanju odprtih vprašanj z državo prednost večje verske skupnosti. Zanimalo me je tudi, na katerih področjih poteka največ relacij med državo in verskimi skupnostmi. Na koncu sem želela raziskati še vlogo Urada za verske skupnosti kot državne institucije pri reševanju odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo.

1.3 Napoved raziskovalnih ugotovitev in hipoteze

Pred izdelavo raziskovalne naloge sem si zastavila šest hipotez, ki sem jih z uporabljenimi raziskovalnimi metodami potrdila ali ovrgla.

Hipoteza 1: Urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo za družbo niso pomembni.

Hipoteza 2: Stopnja seznanjenosti z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo je pri večini anketirancev nizka.

Hipoteza 3: Največ odprtih vprašanj je med Rimokatoliško cerkvijo in državo.

Hipoteza 4: Pri reševanju odprtih vprašanj z državo imajo prednost večje verske skupnosti.

Hipoteza 5: Največ relacij med državo in verskimi skupnostmi poteka na področju finančnih (in šolskih) ureditev.

Hipoteza 6: Urad za verske skupnosti spodbuja reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo.

1.4 Opis raziskovalnih metod

Pri raziskovanju sem izbrala tiste raziskovalne metode, ki so mi omogočale podrobnejšo seznanitev s predmetom raziskave, pridobitev potrebnih podatkov, razlag in strokovnih mnenj, na podlagi katerih sem se lahko po najboljših močeh opredelila do postavljenih hipotez.

Osrednje raziskovalne metode so bile:

- metoda dela z viri in literaturo (na spletu in v knjižni obliki),
- metoda pogovora (telefonski pogovor),
- metoda spletnega intervjuja,
- metoda spletnega anketiranja,
- metoda obdelave podatkov.

1.4.1 Metoda dela z viri in literaturo

Svoje raziskovalno delo sem začela s pregledom literature v knjižni in elektronski obliki. Zanimala me je zgodovina odnosov med verskimi skupnostmi in državo ter stanje današnjih odnosov. V Osrednji knjižnici Celje, kjer sem raziskovanje pričela, sem našla nekaj knjig in strokovnih revij, relevantnih za mojo raziskavo. Pregledala sem diplomske in magistrske naloge s področij, ki v ožjem ali širšem smislu obravnavajo odnose med verskimi skupnostmi in državo.

Ostalo literaturo sem našla na spletu. Zelo pomembna dokumenta za raziskovanje sta bila Ustava Republike Slovenije in Zakon o verski svobodi.

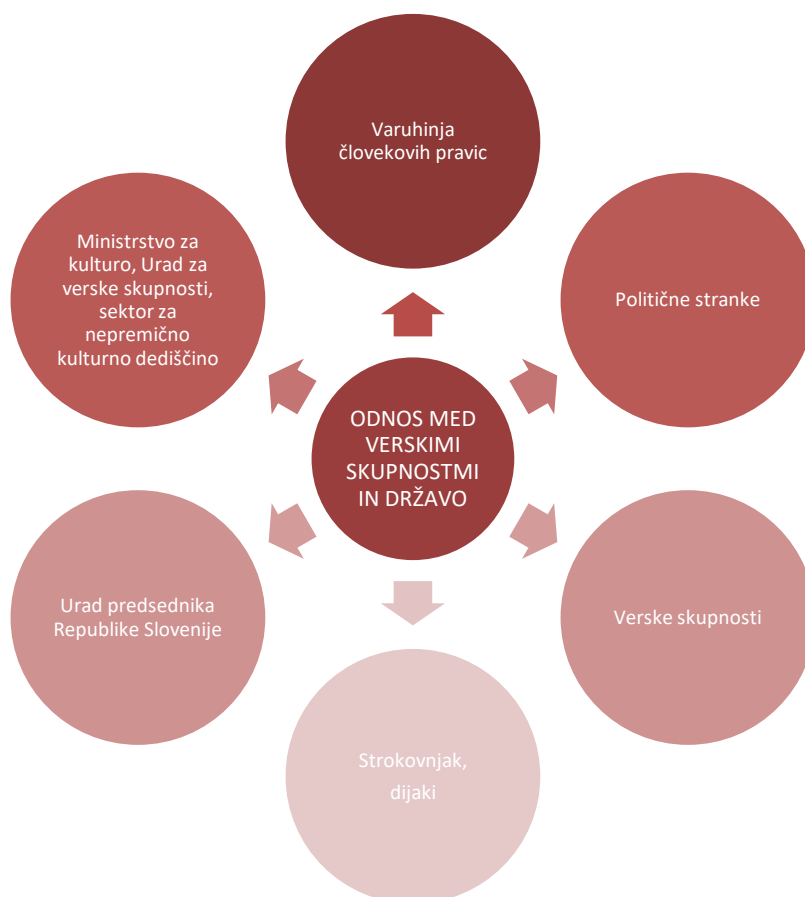
Na podlagi strokovnega znanja, ki sem ga pridobila iz te literature, sem pripravila hipoteze in raziskovalni model.

1.4.2 Metoda pridobivanja podatkov

Preden sem začela s pridobivanjem podatkov, sem postavila model empirične raziskave in delovne hipoteze. Moj model empirične raziskave je vključeval verske skupnosti, vodilnega strokovnjaka z obravnavanega področja, politične stranke ter državne institucije – Urad predsednika Republike Slovenije, Varuhinjo človekovih pravic, Ministrstvo za kulturo (Urad za verske skupnosti in sektor za nepremično kulturno dediščino) ter Ministrstvo za finance (ki se ni odzvalo).

Menila sem, da mi bo vsaka zgoraj omenjena skupina lahko podala svoj pogled na odnose med verskimi skupnostmi in državo.

V raziskavo sem vključila tudi dijake I. gimnazije v Celju.

Slika 1: Model empirične raziskave

1.4.3 Vzorčenje

V skladu z raziskovalnim modelom sem za vsako skupino, ki sem jo želela raziskati, opredelila raziskovalni vzorec.

Tabela1: Raziskovalna skupina in vzorec v raziskavi

Raziskovalna skupina	Vzorec v raziskavi
Dijaki	dijakinje in dijaki I. gimnazije v Celju, N = 254
Politične stranke	DeSus NSi SMC (niso odgovorili) SD SLS (niso odgovorili) ZL (niso odgovorili)
Strokovnjak	dr. Bogdan Kolar
Ministrstvo za kulturo	dr. Anton Peršak dr. Gregor Lesjak (Urad za verske skupnosti) dr. Silvester Gabršček (sektor za nepremično kulturno dediščino)

Ministrstvo za finance	PR (preusmeritev na Urad za verske skupnosti)
Varuhinja človekovih pravic	Miha Horvat (namestnik)
Urad Predsednika Republike Slovenije	kabinet

Spletni anketni vprašalnik je izpolnilo 254 dijakov. Žal sem kasneje ugotovila, da vsi niso izpolnili celotnega vprašalnika, saj so nekateri spletno anketo zapustili pri odprtem vprašanju.

Med političnimi strankami sem k sodelovanju v spletnem anketiranju z odprtimi vprašanji povabila šest političnih strank. Pisala sem jim po elektronski pošti in jih poklicala po telefonu. Kljub obljubi, da bodo sodelovali, so se s pisnimi odgovori odzvale tri politične stranke.

Med strokovnjaki s področja odnosov med verskimi skupnostmi in državo sem za odgovore na pisna odprta vprašanja prosila dr. Bogdana Kolarja, ki se je odzval in mi odgovoril na vsa postavljena vprašanja.

S strani države sem k sodelovanju povabila Ministrstvo za kulturo, ki je pristojno za odnose z verskimi skupnostmi. Vprašanja sem naslovila na ministra Antona Peršaka, ki jih je preusmeril direktorju Urada za verske skupnosti. Z direktorjem, dr. Gregorjem Lesjakom, sem izvedla telefonski intervju, ki sem ga pretvorila v pisno obliko. S strani Ministrstva za kulturo je v telefonskem pogovoru na vprašanja odprtega tipa odgovarjal tudi dr. Silvester Gabršček iz Sektorja za nepremično kulturno dediščino. Kasneje sem naredila prepis tega pogovora. K sodelovanju sem povabila tudi Ministrstvo za finance, ki ni želelo sodelovati, in me je preusmerilo na Urad za verske skupnosti.

Na prošnjo k sodelovanju se je odzvala Varuhinja človekovih pravic, ki je pisno odgovorila na vprašanja, ki sem jih poslala po elektronski pošti. Vmes sem večkrat poklicala po telefonu in se dogovorila za sodelovanje.

Kontaktirala sem tudi Urad Predsednika republike – po elektronski pošti in nekajkrat po telefonu (februarja in marca 2018). Niso želeli odgovarjati na moja vprašanja, obljubili pa so, da mi bodo posredovali uradne govore predsednika, ki se nanašajo na odnose med verskimi skupnostmi in državo. Do zaključka te naloge teh govorov še nisem prejela.

Na spletni strani Urada za verske skupnosti sem našla aktualen Register skupnosti, registriranih v skladu z Zakonom o verski svobodi. Za vsako izmed njih sem skušala najti kontaktni podatek – za nekatere uspešno, za druge ne. Vsem, ki sem jih uspela najti, sem pisala po elektronski pošti in jih vprašala, če jim v raziskovalne namene lahko pošljem vprašanja. Glede na njihov odziv sem jim poslala vprašanja odprtega tipa. Sedem verskih skupnosti mi je po elektronski pošti poslalo odgovore, z dvema pa sem izvedla intervju, na podlagi katerega sem kasneje naredila prepis. Tabela 2 prikazuje seznam vseh registriranih verskih skupnosti, tiste, ki sem jih kontaktirala, in tiste, ki so mi dali odgovore.

Tabela2: Seznam verskih skupnosti v Sloveniji in njihovo sodelovanje v raziskavi

Register skupnosti, registriranimi v skladu z Zakonom o verski svobodi	Datum poslanih vprašanj na naveden spletni naslov (če jih je bilo možno poslati)	Sodelovanje (DA/NE)
<i>Katoliška Cerkev</i>	26. 12. 2017	DA
<i>Evangeličanska cerkev AV v Republiki Sloveniji</i>	26. 12. 2017	NE
<i>Judovska skupnost Slovenije</i>	26. 12. 2017	NE
<i>Zveza baptističnih cerkva v Republiki Sloveniji</i>	26. 12. 2017	DA
<i>Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško - Ljubljanska</i>	26. 12. 2017	NE
<i>Islamska skupnost v Republiki Sloveniji</i>	Vprašanj ni bilo mogoče poslati.	
<i>Evangeljska binkoštna Cerkev</i>	28. 12. 2017	NE
<i>Krščanska adventistična cerkev</i>	28. 12. 2017	NE

<i>Jehovove priče – krščanska verska skupnost</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Kristusova cerkev bratov</i>	<i>28. 12. 2017</i>	<i>ZAVRNILI</i>
<i>Novoapostolska cerkev v Sloveniji</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	<i>NE</i>
<i>Svobodna cerkev v Republiki Sloveniji</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	<i>NE</i>
<i>Skupnost za zavest Krišne</i>	<i>28. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Svobodna katoliška cerkev</i>	<i>28. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>LECTORIUM ROSICRUCIANUM Mednarodna šola Zlatega rožnega križa</i>	<i>28. 2. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Univerzalno življenje</i>	<i>29. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Združitevna Cerkev</i>	<i>29. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Skupnost Baha'i Slovenije</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	<i>NE</i>
<i>Ordo Templi Orientis</i>	<i>29. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«</i>	<i>29. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Buddha Dharma – Zveza budistov v Republiki Sloveniji</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Scientološka cerkev</i>	<i>29. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Cerkev Jezusa Kristusa »Živa voda«</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Krščanski center Nova Generacija</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Mednarodna krščanska skupnost</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Bela Gnostična Cerkev</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Sakrament Prehoda</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Krščanska cerkev Kalvarija</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Budistična kongregacija Dharmaling</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Hinduistična verska skupnost v Sloveniji</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Krščanski center Slovenija</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Univerzalna verska skupnost vzhajajočega sonca</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Raeljanska religija v Sloveniji</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Sveta Cerkev Annasann</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Reformirana evangelijska cerkev</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Slovenska muslimanska skupnost</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Cerkev Novo življenje</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Duhovna skupnost Oriš – energij narave</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>MGVS</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</i>	<i>30. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Čezvesoljska Zombi cerkev blaženega zvonjenja</i>	<i>31. 12. 2017</i>	<i>DA</i>
<i>Evangelijska krščanska cerkev</i>	<i>31. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Mednarodna skupnost Kairos Krščanska Cerkev</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Verska skupnost enakih možnosti - VSEM</i>	<i>31. 12. 2017</i>	<i>NE</i>
<i>Krščanska Koptska Pravoslavna Škofija Slovenije</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Duhovna skupnost Karma Slovenija</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>DUHOVNA SKUPNOST OMO ELA IWORI</i>	<i>Vprašanj ni bilo mogoče poslati.</i>	
<i>Slovenska starokatoliška cerkev</i>	<i>31. 12. 2017</i>	<i>NE</i>

1.4.4 Metoda obdelovanja in analize podatkov

Za obdelovanje podatkov sem uporabila naslednje metode:

- anketa med dijaki – izvoz podatkov iz programa spletnega anketiranja, analiza podatkov, ureditev podatkov v tabelo in izris grafa,
- politične stranke – pregled odgovorov in analiza besedila,
- Varuhinja človekovi pravic – pregled odgovorov in analiza besedila,
- verske skupnosti – pregled odgovorov in analiza besedila, intervjuji: transkript intervjujev in analiza besedila.

1.4.5 Potek raziskovalnega dela

Z raziskovalnim delom sem začela oktobra 2017. Prvi del je bil namenjen teoretičnemu delu. Preiskovanju literature sem namenila precej pozornosti, saj področja nisem poznala. Z empiričnim delom sem začela decembra 2017 in končala marca 2018.

Predstavljen model raziskovanja je le eden izmed številnih možnih pristopov k raziskovanju odnosa med verskimi skupnostmi in državo, saj nikakor ne more zaobjeti celovite slike. Kot vsak odnos je tudi ta dinamičen ter vsebinsko, osebnostno in institucionalno prepleten.

2 Teoretični del

2.1 Opredelitev temeljnih pojmov

2.1.1 Verska skupnost

Pojem verske skupnosti opredeljuje 7. člen Zakona o verski svobodi, ki pravi, da gre »za prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb iste veroizpovedi, ki se ustanovi z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja vere ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila. Ljudje se na podlagi svojih verskih prepričanj organizirajo v skupine verujočih – verske skupnosti oziroma cerkve.« Zakon določa, da so verske skupnosti pravne osebe zasebnega prava.

2.1.2 Cerkev

Teorija razlikuje naslednje tipe religijskih organizacij: cerkev, denominacija, sekta, kult. Cerkev je zelo velika in močno organizirana verska skupnost. Znotraj cerkve je oblikovana stalna in profesionalizirana skupina verske duhovščine (kler). Cerkev je organizirana hierarhično in birokratsko, razširjena je med večino prebivalstva določene družbene skupnosti in tako ima člane vseh socialnih skupin. Članstvo je zaradi razširjenosti in popolne socialne integriranosti določeno z rojstvom. Najbolj tipična cerkev, pri kateri najdemo vse naštetje značilnosti, je Rimskokatoliška cerkev (Haralambos in Holborn, 1999, str. 504). V Zakonu o verski svobodi se uporablja termin »cerkve in druge verske skupnosti«.

2.1.3 Odprta vprašanja

Odprto vprašanje v odnosih je srečanje neuskklajenosti in neharmonije. Je stanje, ko odnos zaradi te neuskklajenosti ne deluje optimalno. Hkrati je tudi stanje, ki sili v odzivanje in terja spremembe. Vloga odprtih vprašanj (ki lahko prerastejo v konflikt) je dvojna. Odnos lahko uničijo, saj lahko povzročijo, da udeleženec prekine odnos in se tako razide, s tem pa je onemogočeno reševanje odprtega vprašanja oziroma problema. Na drugi strani pa so lahko odprta vprašanja koristna, saj predstavljajo mobilizacijo subjektov, da začno iskati dodatne argumente za svoje predloge (Chalvin, 2004).

2.1.4 Družbena blaginja

Z družbeno blaginjo merimo kakovost življenja oziroma gibanje njegovih pomembnejših dejavnikov. (Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj)

2.2 Odnosi med verskimi skupnostmi in državo v Evropi in Sloveniji

Čeprav se ta raziskovalna naloga osredotoča na odnos med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji, te teme ni mogoče obravnavati brez razumevanja evropskega konteksta. Iz literature in raziskav je jasno razvidno, da je Evropa na področju tovrstnih odnosov zelo heterogena (Berger, Huntington, 2002, Berger, 2011, Robbers, 2005, Religious practice and observance in the EU member states, Study, European Parliament, 2013 idr.). Zgodovina je na našem kontinentu pustila raznoliko, trdoživo in pogosto protislovno dediščino, pa naj gre za simbolne ali zelo praktične zadeve (Kerševan, 2005).

Tisto, kar se v EU uveljavlja kot skupno, so (deklarirane) človekove pravice in skupne temeljne vrednote, med katerimi je tudi verska svoboda. Versko svobodo lahko opredelimo kot človekovo svobodo, da izbere ali ne izbere, da sprejme, opusti ali spremeni, da izraža ali ne izraža, posamično ali skupno, v javnosti ali zasebno, svoje verovanje ali neverovanje. Različne ureditve odnosov med cerkvami, verskimi skupnostmi in državo, ki jih EU "spoštuje in vanje ne posega", morajo zagotavljati ta prostor svobode (Pogodba o delovanju Evropske unije, 2010). Gre za prostor človekove osebne odločitve, ki ni podvržen državnemu sankcioniranju. Ker gre za temeljno človekovo pravico in skupno vrednoto EU, je svoboda verovanja nekaj, kar država naj ne le dopušča, ampak zagotavlja, varuje in neguje. Mednarodni in evropski dokumenti (npr. člen 51 evropske ustavne pogodbe), pri tem izrecno povedo, da imajo enak status kot cerkve in verska združenja tudi (druge) "svetovno nazorske in nekonfesionalne organizacije" in da EU vsem "priznava njihov specifični prispevek in vzdržuje z njimi odprt, pregleden in reden dialog".

Raven varstva verske svobode se v sodobnih državah razlikuje in je odvisna predvsem od stabilnosti političnega sistema, zgodovine določene države, stopnje religioznega pluralizma in narave prevladujoče religije. Skoraj vsak model vsebuje tudi elemente neobčutljivosti ali celo sovražnosti do religije, ko zakonodajalec pri sprejemanju aktov spregleda religiozne vidike vprašanj. Elementi sovražnosti se pokažejo bodisi v odnosu do religioznih manjšin bodisi v odnosu do religije nasploh (Orehar, 2000).

V nekaterih državah zakonodajalec za verske skupnosti določi posebno obliko pravne osebnosti. Po korelatni teoriji so verske skupnosti z javnopravnim položajem deležne privilegijev in hkrati strožjega nadzora s strani države. Tak položaj tudi preprečuje, da bi bila religija zgolj stvar zasebne sfere. Z vidika mednarodnega prava država svobodno izbira institucionalno obliko razmerij med religijo in državo, vendar pa to ne sme biti opravičilo za kršitev svobode religije (Ibid, str. 34, 41).

Poznamo več klasifikacij modelov razmerja med državo in verskimi skupnostmi, Cerovšek (2017) jih razdeli v tri glavne modele:

a) Državna cerkev

Državne cerkve so bolj ali manj avtonomne v odnosu do države, njihovo notranjo ureditev pa določa državna zakonodaja. Država in cerkev sta v tem modelu zelo povezani, saj državna cerkev uživa privilegije, vendar pa je njeno delovanje pod nadzorom države. Državne cerkve poznajo Velika Britanija, Škotska, Norveška, Danska, Finska in Grčija.

b) Model stroge ločitve države in cerkve

Za model stroge ločitve je značilno, da je država v odnosu do cerkve nevtralna oziroma laična. Država cerkve ne privilegira, temveč jo obravnava kot ostali del civilne družbe. Ne financira verskih skupnosti, vendar pa tudi ne preprečuje njihovega svobodnega delovanja. V državah modela stroge ločitve so verske skupnosti organizirane v okviru zasebnega prava (Orehar, 2000). Model je značilen predvsem za Francijo in Nizozemsko.

c) Model sodelovanja

Model sodelovanja Minnerath deli na dva podmodela: prvi je model avtonomije in institucionalnega sodelovanja (Nemčija, Avstrija in Švica), drugi pa model samostojnosti in sodelovanja (Španija in Italija). Za oba je značilna zmernost v odnosu do verskih skupnosti. Razlikujeta se le po tem, da drugi verskim organizacijam v nacionalni pravni ureditvi ne zagotavlja posebnega pravnega statusa (Roland Minnerath, Modeli odnosov med cerkvi-jo in državo, v: Alenka Šelih, Janko Pleterski (ur.), Država in cerkev, str. 35-36, Ljubljana, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2002)

Države srednje in vzhodne Evrope, med katere spada tudi Republika Slovenija, ne sodijo v nobenega izmed modelov odnosa države in cerkve, se pa najbolj nagibajo k modelu samostojnosti in

sodelovanja. Tako kot za ostale evropske države tudi za Slovenijo velja, da svobodo veroizpovedi spoštuje in zagotavlja pluralnost pri izražanju vere.

Ne glede na različnost modelov razmerij med državo in verskimi skupnostmi ne gre spregledati dejstva, da se v današnjem času multikulturne, multireligijske družbe, nazorsko nevtralne države, pluralne in tolerantne družbe legitimnost svobode veroizpovedi na novo definira in to za celotni evropski pravni kontekst. Sekularizacija je povzročila različne procese, med drugim tudi postopno izrivanje vere iz družbenega življenja in s tem nekdanje samoumevne prisotnosti verskega življenja v javnosti ter dokončno postavitve verskega prepričanja v zasebno, intimno sfero (Štuhec, 2005). Ti trije vidiki sekularizacije po Štuhecovem mnenju bistveno vplivajo na razumevanje pojma javnost. Izrivanje vere iz družbenega življenja, v katerem je posameznik kot državljan udeležen, posledično pomeni, da je vera postopno odsotna iz javnosti. Javnost se tako vedno bolj razume kot nekaj, kar je nasprotno od skrivnostnega, skritega. Ker vera želi ohranjati prav to, je njeno mesto v sferi privatnega, zasebnega, intimnega, ne pa javnega.

Iz teh različnih vidikov sekularizacije in razumevanja pojma javnosti se izpeljujejo tudi različne rešitve za versko nevtralno državo. Najprej se postavi zahteva po varnosti cerkve oziroma verskih skupnosti pred državo in obratno. Država kot domovina vseh državljanov, ne glede na vero in svetovni nazor, skrbi za pravno zagotovljeno oblikovanje demokratične volje državljanov in za skupno blaginjo.

Odnosa med državo in cerkvijo oziroma verskimi skupnostmi, ki izhaja iz sekularizacije in nazorsko nevtralne države, pa, kakor opozarjajo predstavniki cerkve oziroma verskih skupnosti (Štuhec, 2005), ne moremo skrčiti na institucionalno ločitev med cerkvijo oziroma verskimi skupnostmi in državo. Verska nevtralnost države hkrati namreč pomeni tudi spoštovanje posameznikove svobode verskega življenja in spoštovanje versko navdihnenih kulturnih pojavov. S tem pa se odpre vprašanje celovite odgovornosti države do državljske svobode in kulturnega življenja državljanov, ki se odvija na ravni javnosti. Izločanje religioznega iz javnosti s strani države vodi v omejitev državljskih svoboščin. Zato na ravni javnosti in družbe država ne more biti nevtralna do religioznega in svetovno nazorskega področja. Tako lahko govorimo kvečjemu o »vključitveni nevtralnosti«, ki pomeni, da država skrbi za pravni okvir pluralnega vključevanja religij in svetovnih nazorov v javno življenje.

Na tem temeljijo tudi rešitve odnosa med cerkvijo oziroma verskimi skupnostmi in državo, ki jih poznamo v dveh značilnih oblikah v sodobni Evropi: kot koncept ločitve cerkve in države, ki sekularizacijo širi tudi na sfero javnosti (Francija in Nizozemska) in kot povezanost med državo in cerkvijo preko posebnega pogodbenega prenosa »javnopravnih« pristojnosti na cerkve in verske skupnosti (Avstrija, Nemčija, Italija, Španija). V teh državah je raven javnosti jasno ločena od države in država ne razširja sekularizacije v sfero javnosti, ta se generira kot kulturni pojav. Oba modela se danes različno kombinirata in sta sestavni del evropske pravne prakse, ki zagotavlja pravno jamstvo uresničevanja svobode veroizpovedi kot ene izmed temeljnih človekovih pravic. Tako se govori o sistemu »pluralnega vključevanja verstev in svetovnih nazorov«.

Republika Slovenija sodi med države, ki so se v ustavah izrecno opredelile za načelo ločenosti države in verskih skupnosti. To načelo se je najprej uveljavilo v modernih državah z izrazitim verskim pluralizmom (primer ZDA) in tam, kjer je dotedanja pretesna zveza "trona in oltarja" ogrožala potrebno suverenost države in/ali potrebno avtonomijo cerkva. Do takih situacij je največkrat prihajalo v katoliških deželah. Zaradi zgodovinskih razlogov v slovenskem prostoru je odločitev Republike Slovenije za izrecno ločenost cerkve od države ne samo zgodovinsko razumljiva, ampak tudi sistemsko smiselna odločitev (Kerševan, 2005).

Ne glede na zgodovinske okoliščine in spodbude nastanka se je načelo uveljavilo kot okvir za uresničevanje verske svobode in enakopravnosti državljanov, s tem da sekularne, oziroma laične države, ne veže na nobeno veroizpoved, omogoča avtonomijo vseh verskih skupnosti in do vseh religij (in ateizmov) zavzema nevtralen odnos. V modernih družbah pomeni okvir in način uresničevanja verske svobode, ne pa način nasprotovanja veri. Njegova temeljna vrednota je verska

svoboda, svoboda vere ali ne-vere, ne pa ateizem, zato tudi ne pomeni ignorance, ampak "spoštovanje vseh verovanj" (kot izraža francoska ustava).

Kot vsako načelo in vsak model se tudi ločenost cerkve in države različno uveljavlja v spremenljivih zgodovinskih in družbenih kontekstih. Ločenost med državo in verskimi skupnostmi ne pomeni prepovedi ali nemožnosti njihovega sodelovanja. Sodelovanje pa ne sme ogroziti tistega, kar naj bi ločenost zagotavljala: versko svobodo in enakopravnost državljanov. Marko Kerševan opozarja, da lahko pretesno in preveč intenzivno sodelovanje verskih in državnih ustanov na različnih področjih pripelje do tega (Kerševan, 2005).

2.3 Podstat odnosov med državo in verskimi skupnostmi

V evropskih državah se odnosi med državo in verskimi skupnostmi definirajo v okviru celotne ureditve pluralistično-demokratske družbe. Pri tem se izhaja iz temeljne človekove pravice, ki je svoboda veroizpovedi, in iz avtonomije verskih skupnosti kot dela civilne družbe ter njenega javnega značaja. V mednarodni literaturi najdemo naslednje utemeljitve ureditve odnosa med državo in verskimi skupnostmi (Religious practice and observance in the EU member states, 2013; Štuhec, 2005).

1. Izhodišče je človek kot posameznik, ki je tudi religiozno bitje. Vera je osebna, ne pa zasebna zadeva. Religiozne interese se razume kot del legitimne družbene naravnosti, zato ne smejo biti ne privilegirani ne diskriminirani.
2. Posledica človekove vere je določena kultura. Na podlagi kulturnih razlogov in iz njih izhajajočih dolžnosti države, je ta dolžna upoštevati tudi religijo kot dejavnik kulture. Vera je kulturna zadeva.
3. Človek svojo religioznost živi kot občestvo in jo tako tudi izraža. Cerkev oziroma verske skupnosti predstavljajo tudi interesno združenje in jim zato pripadajo enake pravice in dolžnosti kakor možnosti, ki veljajo za druge interesne skupine. Vera je javna zadeva civilne družbe.
4. Država je servis človeka kot osebe, civilne družbe in kulture. Država sodeluje s cerkvami oziroma verskimi skupnostmi in pravico do verske svobode obravnava kot sestavni del civilnega prava.
5. Cerkev oziroma verska skupnost je institucija »sui generis« (svojske ureditve) in zaradi svojih številnih javnih področij delovanja ne more biti s strani države porinjena v zasebnost.
6. Svoboda verskih skupnosti zajema:
 - da se ravna po svojih vodilih, kar zadeva nauk, kult in življenje,
 - da imajo svobodo pri imenovanju in izbiranju svojih predstavnikov,
 - da imajo pravico do javnosti in pravico ustanavljati vzgojna, kulturna, dobrodelna in socialna združenja.
7. Država sme delovanje cerkve oziroma verske skupnosti omejiti zaradi pravic drugega, v luči skupnega blaga vseh, in zaradi varnosti pred možnimi zlorabami.

2.4 Vrste dialoga in (ne)reševanje odprtih vprašanj

Sociolog religije Peter Berger (Berger 1998, 2001, 2002) razglablja o možnih oblikah dialoga v zahodnem svetu kulturnega in verskega pluralizma. Meni, da dialog ne sme biti polemično soočenje z drugače mislečimi s ciljem, da razkrijemo zmote sogovornika in ga prepričamo o lastnem prav ter ga pripravimo do spreobrnjenja. Kot drugo, v določenih okoliščinah sprejemljivo obliko, vidi protiklevetniški oz. koalicijski dialog, pri katerem se s pomočjo točnih informacij o veri poizkuša odpraviti predsodke in negativne predstave. Tak dialog je, po njegovem mnenju, primeren v situacijah, ko je bila neka vera, zgodovinsko gledano, žrtev klevetanja.

Naslednja oblika dialoga je lahko takšna, da se išče skupni pragmatični cilj, kot je skupna socialna pomoč ali skupno stališče do določenega svetovnega problema. Tretja vrsta dialoga je soočenje, pri katerem je resna in neizprosna konfrontacija med resnicami, ki si konkurirajo na ravni njihove veljavnosti. Takšen dialog je po Bergerjevem mnenju tvegan, saj ima vsak popolnoma jasno predstavo o svojih resnicah. Če je ta gotovost odsotna, obstaja nevarnost, da sogovornik prehitro prevzame mnenje nasprotni strani. Takšen dialog bi bil nekakšna skupna pot s ciljem, da se prispe na postajo, ki se imenuje resnica. V tej obliki dialoga je predpostavka, da se obstoječa resnica lahko spremeni, da jo je potrebno korigirati. Takšen dialog je lahko eksistencialno tvegan, intelektualno nepredvidljiv in socialno neprijeten, če ne celo grob. Njegov cilj je posredovanje novih spoznanja in uvidov, ki zahtevajo osebne spremembe. Bergerjevo stališče je, da je takšen dialog med cerkvami in drugimi verskimi nauki možen in ploden.

Dialog je lahko uspešen, če vključuje etos tolerance. Le-ta je prvi pogoj, da se mnenje sogovornika resno upošteva, da se nesoglasje spoštuje in da se predpostavlja dober namen partnerja v dialogu. Vsi udeleženci dialoga so radikalno enaki, saj nihče nima privilegiranega položaja. Težo ima prosojnost argumentov, razvidnost racionalnosti, razkritost predpostavk lastne argumentacije, ki je dostopna kritični presoji udeležencev v razpravi. Samo taka vzajemna kritičnost omogoča vedno večje soglasje o moralni resnici, ki je vredna, da jo kot vrednoto vsi spoštujemo. Etos tolerance je tista drža, iz katere nastaja demokratična kultura, ki ne izhaja iz moči oblasti ali institucionaliziranega privilegija, ampak iz svobodnega državljanstva, ki soodgovorno živi v družbi soglasij in nesoglasij, v družbi stalnih napetosti in stalnih iskanj boljših rešitev. Etos tolerance je minimalni etos, ki je potreben za to, da družba živi in preživi. (Ivan J. Štuhec, Prepletenost krščanske in evropske kulture zavezuje k dialogu, 2005)

Običajna reagiranja oziroma ravnanja ob odprtih vprašanjih so pogosto nezavedni umik zaradi teže in napetosti, ki jo nosijo. Posamezniki ali skupnosti se lahko odzivajo na sledeče načine (Chalvin, 2004):

- negiranje, zanikanje: odprto vprašanje odrinemo in se delamo, kot da ga ni;
- potlačevanje: pogledamo vstran, področju se izogibamo;
- enostransko reševanje odprtega vprašanja: z izvajanjem pritiska na druge; ena stran želi oziroma zahteva, da se drugi prilagodijo, spremenijo;
- zamolčanje odprtega vprašanja;
- vzroki za dejanja ali stanja se pripišejo drugim (iskanje krivca);
- za lastna dejanja se iščejo zunanji vzroki;
- razreševanje odprtih vprašanj: iskanje rešitev, pri čemer vsak ohrani lastne interese in tudi dober odnos.

Pozitivne posledice razrešenih odprtih vprašanj (Chalvin, 2004):

- pripomorejo, da ozavestimo probleme in zanje poiščemo ustrezne rešitve;
- spodbujajo spremembe in razbijajo monotonijo;
- spodbujajo ustvarjalnost, saj za razrešitev obe strani potrebujeta nove ideje in zamisli;
- mobilizirajo energijo;
- izboljšajo vzdušje in odnose;

- omogočajo intenzivnejše sodelovanje;
- omogočajo, da obe strani spoznata sebe in drugega ter poglobita in obogatita odnos;
- prispevajo k širjenju znanja in poglobljanju razumevanja sveta in življenja;
- prinašajo višjo raven kulture v interakciji.

Posledice nerazrešenih odprtih vprašanj so lahko poslabšanje vzdušja, upad komunikacije in slabitev odnosa. Odprta vprašanja se lahko vračajo kot bumerang in vodijo k porastu nasilja v odnosu. Vodijo lahko k prekinitvi sodelovanja.

2.5 Pravni okvir odnosov med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji

V pravu Republike Slovenije je verska dejavnost urejena na ustavni, mednarodnopravni, zakonski in na podzakonski ravni.

V širšem smislu temelji na Lizbonski pogodbi (Uradni list Evropske unije; podpisana 13. decembra 2007 v Lizboni; veljati je začela 1. decembra 2009), ki jo je Državni zbor Republike Slovenije ratificiral 29. 1. 2008.

V Preambuli je med uvodnimi izjavami, kot druga uvodna izjava, zapisano:

»Ob zajemanju navdiha iz kulturne, verske in humanistične dediščine Evrope, izkatere so se razvile univerzalne vrednote nedotakljivosti in neodtujljivosti človekovih pravic, svobode, demokracije, enakosti in pravne države,«

- 17. člen drugega dela Lizbonske pogodbe – Pogodbe o delovanju Evropske unije se glasi:

1. Unija spoštuje status, ki ga cerkve in verska združenja ali skupnosti uživajo v državah članicah po nacionalnem pravu, in ne posega vanj.
2. Enako Unija spoštuje status svetovnonazorskih in nekonfesionalnih organizacij po nacionalnem pravu.
3. Unija tem cerkvam in organizacijam priznava njihovo identiteto in poseben prispevek ter z njimi vzdržuje odprt, pregleden in reden dialog.

2.5.1 Ustavnopravna ureditev

V Ustavi Republike Slovenije, najvišjem pravnem aktu, je o verskih skupnostih in veri zapisanih več členov.

- 7. člen (država in verske skupnosti so ločene): Verske skupnosti so enakopravne, njihovo delovanje je svobodno.
- 14. člen (enakost pred zakonom): V Sloveniji so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerikoli drugo osebno okoliščino. Vsi so pred zakonom enaki.
- 16. člen (začasna razveljavitev in omejitve pravic): S to ustavo določene človekove pravice in temeljne svoboščine je izjemoma dopustno začasno razveljaviti ali omejiti v vojnem in izrednem stanju. Človekove pravice in temeljne svoboščine se smejo razveljaviti ali omejiti le za čas trajanja vojnega ali izrednega stanja, vendar v obsegu, ki ga tako stanje zahteva, in tako, da sprejeti ukrepi ne povzročajo neenakopravnosti, ki bi temeljila le na rasi, narodni pripadnosti, spolu, jeziku, veri, političnem ali drugem prepričanju, gmotnem stanju, rojstvu, izobrazbi, družbenem položaju ali katerikoli drugi osebni okoliščini. Določba prejšnjega odstavka ne dopušča nobenega začasnega razveljavljanja ali omejevanja pravic, določenih v 17., 18., 21., 27., 28., 29. in 41. členu.
- 41. člen (svoboda vesti): Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v zasebnem in javnem življenju je svobodno. Nihče se ni dolžan opredeliti glede svojega verskega ali drugega prepričanja. Starši imajo pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja.
- 63. člen (prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti ter prepoved spodbujanja k nasilju in vojni): Protiustavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. Protiustavno je vsakršno spodbujanje k nasilju in vojni.
- 123. člen (dolžnost sodelovanja pri obrambi države): Obramba države je za državljane obvezna v mejah in na način, ki ga določa zakon. Državljanom, ki zaradi svojih religioznih,

filozofskih ali humanitarnih nazorov niso pripravljeni sodelovati pri opravljanju vojaških obveznosti, je treba omogočiti, da sodelujejo pri obrambi države na drug način.

Ustavna ureditev razmerja med državo in verskimi skupnostmi oziroma cerkvijo temelji na načelu svobode veroizpovedi in načelu laične države. Razmerje je mogoče obravnavati v ožjem ali širšem smislu. V ožjem smislu gre za institucionalno ureditev razmerja med državo in verskimi skupnostmi, v širšem pa zajema tudi svobodo vesti in svobodo veroizpovedi ter druge človekove pravice, ki se nanašajo na svobodo religije (Kaučič, Načela ustavne ureditve razmerja med državo in cerkvijo v Sloveniji, str. 77.)

Ustava je določila razmerje med državo in verskimi skupnostmi zgolj na načelni ravni, pomen in vsebino navedenih načel pa je v svojih odločbah oblikovalo Ustavno sodišče.

Matej Cerovšek je v svojem magistrskem delu z naslovom Načelo ločitve države in verskih skupnosti na področju izobraževanja (UL, Pravna Fakulteta 2017) strnil vse odločbe Ustavnega sodišča, ki razlagajo vsebino ustavnih načel. Ker je za razumevanje dialoga med verskimi skupnostmi in državo pomembno poznavanje teh načel, jih v nadaljevanju na kratko povzemamo.

Položaj verskih skupnosti, kot smo že poudarili, temelji na načelu ločitve države in verskih skupnosti, načelu enakopravnosti verskih skupnosti in načelu njihovega svobodnega delovanja. Navedena načela iz 7. člena Ustave pa ne določajo zgolj položaja verskih skupnosti v razmerju do države v ožjem smislu, temveč tudi v razmerju do samoupravne lokalne skupnosti (Odločba Ustavnega sodišča U-I-354/06 z dne 9. 10. 2008, Uradni list RS, št. 104/2008, 6. točka.). Cerkvene organizacije in ustanove so vezane na državno pravo in so tako tudi glede pravne osebnosti odvisne od državnih predpisov (Odločba Ustavnega sodišča U-I-25/92 z dne 4. 3. 1993, Uradni list RS, št. 13/93). Ustavno sodišče je večkrat izrazilo stališče, da so tudi pravne osebe nosilke ustavnih pravic, vendar le, če se posamezne pravice glede na svojo naravo nanašajo nanje (Sklep Ustavnega sodišča Up-10/93 z dne 20. 6. 1995, OdlUS IV, 164, 3. točka).

Ustavno sodišče je definiralo več načel, ki jih navajam v nadaljevanju.

- **Načelo ločitve države in verskih skupnosti**

Ustava v 7. členu določa, da so država in verske skupnosti ločene. V slovenskem pravem redu tako velja sistem ločitve države in verskih skupnosti, utemeljen na načelu laične države. Ustava ne razlikuje med priznanimi in nepriznanimi verskimi skupnostmi, kar pomeni, da nobeni ne daje prednosti, niti nobene ne zapostavlja. Tako država kot cerkev naj bi bili avtonomni na svojih področjih, skupaj pa naj bi delovali na področjih, na katerih se zaradi interesa ljudi njuno delovanje prekriva. Delovanje verskih skupnosti mora biti v skladu z Ustavo, zakoni in drugimi predpisi. (Kaučič, Načela ustavne ureditve razmerja med državo in cerkvijo v Sloveniji, str. 80-82.)

Popolna izločitev Cerkve iz družbenega življenja ni le protiustavna, temveč tudi škoduje državljanom. Moderno pojmovanje socialne države zajema tudi servisno funkcijo, s katero država svojim državljanom zagotavlja potrebne materialne in nematerialne dobrine. Pri tem lahko igra cerkev pomembno vlogo, saj je bila od nekdaj pomemben del družbe na različnih področjih. To trditev potrjuje tudi mnenje Ustavnega sodišča, ki je cerkev in verske skupnosti opredelilo kot »obče koristne ustanove« (Odločba Ustavnega sodišča U-I-107/96 z dne 5. 12. 1996, Uradni list RS št. 1/97, 28. točka.)

Laično državo je mogoče razumeti v formalnem ali materialnem smislu. V formalnem smislu pomeni, da v državi ni državne cerkve, v materialnem pa, da verske skupnosti niso povezane s političnimi strankami in tako ne morejo vplivati na njihove odločitve (Šturm, Pravni položaj verskih skupnosti v Republiki Sloveniji ob njenem vključevanju v svobodno demokratično družbo moderne Evrope, str. 67.) Laična država pomeni nevtralnost do vseh ver in prepričanj, tudi do ateizma. Pri nas verske skupnosti delujejo v skladu s slovensko zakonodajo, država pa jim priznava svobodo, da se notranje

organizirajo po svojih pravilih in neodvisno ter avtonomno opravljajo svoje poslanstvo (Graselli, Sporazum s Svetim sedežem, str. 97.).

Ustavno sodišče je vsebino načela ločenosti opredelilo v več svojih odločbah. V odločbi U-I-68/98 je reklo, da je država na podlagi 7. člena Ustave zavezana k nevtralnosti, tolerantnosti in nemisijonarskemu delovanju. V odločbi U-I-92/01 je pojasnilo, da to načelo pomeni predvsem avtonomijo verskih skupnosti na lastnem področju, sekularizacijo javnega življenja in nevtralnost države do verskih skupnosti.

Vsebine načela ločenosti pa ne opredeljuje le državna, temveč tudi cerkvena stran, bodisi s svojimi notranjimi akti bodisi s sklepanjem sporazumov z državo. Načelo ločitve države in verskih skupnosti namreč ne preprečuje, da bi omenjena subjekta medsebojno sklepala sporazume. Slednji so pomembni, saj iz njih razpoznavamo vsebino načela ločenosti, glede katerega sta si, tako država kot cerkev, enotni. Cerkev načelo ločitve razlaga manj strogo, na način dopolnjevanja.

Do sedaj so poleg Rimskokatoliške cerkve sporazume z Republiko Slovenijo sklenile še Evangeličanska cerkev, Binkoštna cerkev, Srbska pravoslavna cerkev, Islamska skupnost in Budistična kongregacija Dharmaling.

- **Načelo enakopravnosti verskih skupnosti**

Ustava v drugem odstavku 7. člena zagotavlja enakopravnost verskih skupnosti, ki so pred zakonom v pravicah in dolžnostih vse enake. Enakopravnost pomeni enake pogoje in enake možnosti za vse verske skupnosti; kako to izkoristijo, pa je odvisno od njihove številčnosti, organiziranosti, finančne sposobnosti in podobnih dejavnikov. Načelo enakopravnosti pomeni tudi, da so verske skupnosti v pravnem pogledu enakopravne z drugimi nedržavnimi skupnostmi.

Načelo enakopravnosti je neločljivo povezano z načelom ločitve, saj kršitev neenakopravnosti hkrati pomeni tudi kršitev načela ločitve iz prvega odstavka 7. člena Ustave. Načelo enakopravnosti je poseben izraz načela enakosti na področju odnosa države in verskih skupnosti. Načelo enakosti izhaja iz 14. člena Ustave, ki v prvem odstavku prepoveduje diskriminacijo na temelju vere. Načelo enakosti zakonodajalcu ne preprečuje, da bi različno urejal pravna razmerja, ne sme pa sprejemati določb, ki bi privilegirale ali zapostavljale določene verske skupnosti. K enakopravnemu obravnavanju verskih skupnosti pa niso zavezani zasebnopravni subjekti. Ustava v 63. členu prepoveduje spodbujanje k verski neenakopravnosti ter razpihovanje verskega sovraštva in nestrpnosti.

- **Načelo svobodnega delovanja verskih skupnosti**

Drugi odstavek 7. člena Ustave zagotavlja svobodo delovanja verskih skupnosti. To pomeni zlasti svobodo ustanavljanja ter izvajanja verskih obredov in ostalih verskih zadev, kot so bogoslužje, molitve, praznovanje verskih praznikov ... Verske skupnosti so v svojih notranjih zadevah avtonomne, omejene pa so z ustavnimi in zakonskimi določbami ter moralo. Načelo ščiti delovanje verskih skupnosti pred poseganjem države; predstavlja torej jamstvo samostojnosti verskih skupnosti v njihovih notranjih zadevah.

V zadevi Up-2229/08 je želel pritožnik z intervencijo sodišča razveljaviti akt verske skupnosti o njegovi razrešitvi. Akt naj bi bil domnevno neskladen z internimi pravili verske skupnosti. Ustavno sodišče je poudarilo, da načelo svobodnega delovanja verskih skupnosti preprečuje vsakršno širitev državnih pristojnosti na zadeve, ki so izključno verske narave ali sodijo v notranje zadeve verskih skupnosti. Ker spada imenovanje in razreševanje vodstva verske skupnosti v njene notranje zadeve, država pa na to področje ne sme posegati, Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo.

- **Svoboda veroizpovedi**

Svoboda religije je danes univerzalno priznana človekova pravica. V zgodovini se je najprej uveljavila svoboda religije v negativnem smislu, in sicer kot obramba proti nadvladi države ali druge religije. Današnje dojetje človekovih pravic pa se ne omejuje le na obrambo pred poseganjem države, temveč obsega tudi pravice pozitivnega statusa. Država ima dolžnost, da sama ukrepa in je dejavna pri tem, da ljudem zagotavlja učinkovito udeležanje človekovih pravic. S tem ko je svobodi religije

priznan status temeljne človekove pravice, je v pravnem pomenu umeščena zunaj dosega države z izjemo omejitev, ki so potrebne zaradi javnega reda. V religiozno motivirane odločitve sme država posegati le, kolikor je to potrebno zaradi zagotavljanja sožitja med posamezniki in ohranitve temeljev družbenega reda. Svoboda religije vsakemu posamezniku zagotavlja, da si sam izbere vrednote in njihovo hierarhično razvrstitev.

Ustava v 41. členu zagotavlja svobodo vesti in veroizpovedi, vendar pa je potrebno pri razlagi pravice do verske svobode upoštevati tudi številne mednarodne dokumente, ki v primerjavi z našo Ustavo podrobneje urejajo to materijo. Člen se ne nanaša le na religiozno prepričanje, temveč tudi na moralne, filozofske in druge nazore. Posameznik ima pravico, da ima versko ali drugo prepričanje ali ga nima oziroma ga ne manifestira. Prav tako je svoboden pri odločanju o tem, ali bo pripadal katerikoli verski skupnosti, ne sme pa se ga omejevati pri vključevanju ali izstopu iz nje.

Ustavno sodišče je pri presoji ustavnosti zakona, ki je urejal popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, opredelilo dva vidika svobode vere. Pozitivna svoboda vere »posamezniku zagotavlja, da svojo vero prosto izpoveduje sam ali skupaj z drugimi, javno ali zasebno, s poukom, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem verskih obredov [...]«. Po drugi strani je posamezniku na podlagi svobode vere zagotovljena tudi pravica ne izpovedati svoje vere (torej tudi, če jo posameznik ima), kar tuja pravna teorija imenuje negativna svoboda vere.«

Pri svobodi veroizpovedi gre za sestavljeno človekovo pravico, ki je tesno povezana s pravico do osebnega dostojanstva in varnosti, z varstvom zasebnosti in osebnostnih pravic, z varstvom osebnih podatkov, s svobodo izražanja, z ugovorom vesti, s prepovedjo spodbujanja k verski neenakopravnosti, razpihovanja verskega sovraštva in nestrpnosti ter s prepovedjo diskriminacije na temelju vere. V skladu z Ustavo je možno svobodo vesti in veroizpovedi omejiti samo s pravicami drugih in v primerih, ki jih določa Ustava. V njej je opredeljena kot absolutna pravica, saj je ni dopustno začasno razveljaviti ali omejiti niti v vojnem ali izrednem stanju.

Ustavno sodišče razlikuje med tremi ravni verske svobode. Prva je svoboda verovanja, ki predstavlja notranje premisleke in notranje odločitve posameznika (t. i. *forum internum*) in pomeni pravico imeti vero oz. pravico svobodno izbrati vero, pravico ne imeti vere oz. ne pripadati nobeni veri ter pravico svobodno spremeniti vero. (Odločba Ustavnega sodišča U-I-92/07, točka 80.) Drugi dve ravni pa pomenita že navzven razpoznavno manifestacijo notranjih odločitev (t. i. *forum externum*). Prva izmed njiju je pravica do svobodnega izpovedovanja vere kot posebna oblika svobode izražanja in pomeni ustno ali pisno izražanje vere navzven, vključno z namenom širjenja vere. Tretja raven pa predstavlja pravico do svobodnega izvrševanja vere kot posebno obliko svobode ravnanja. Gre predvsem za obrede in druga pravila ravnanja, ki izhajajo iz nauka določene veroizpovedi. (Odločba Ustavnega sodišča U-I-92/07, točka 81.) Razlikovanje je pomembno predvsem z vidika dopustnosti omejitev. (Orehar Ivanc, komentar k 41. členu Ustave Republike Slovenije, Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije: dopolnitev komentarja – A (2011), str. 652)

2.5.2 Mednarodnopravna ureditev

Na področju mednarodnopravne ureditve z verskimi skupnostmi ima Republika Slovenija odnose le z Vatikanom. Slovenija in Sveti sedež sta začela pogajanja o t. i. Vatikanskem sporazumu (v nadaljevanju sporazum) leta 1999, končala pa decembra 2001. Sporazum ureja pravna vprašanja med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem in tako formalno potrjuje razmerja med Cerkvijo, njenim kanonskim pravnim sistemom in slovensko zakonodajo. Katoliška cerkev namreč ne deluje zgolj na področju verskih zadev (*res spirituales*), ampak tudi na področju t. i. mešanih zadev (*res mixtae*), kjer se delovanje Cerkve in države prepleta.

Vlada Republike Slovenije je z namenom odpraviti dvom o skladnosti sporazuma z Ustavo leta 2002 na Ustavno sodišče vložila predlog za oceno ustavnosti mednarodne pogodbe, saj imajo sporazumi s Svetim sedežem pomen mednarodnih pogodb. Ustavno sodišče je v postopku podalo obvezujoče mnenje o tem, ali je mednarodna pogodba skladna z Ustavo ali ne. Vlada je Ustavnemu sodišču

predlagala, naj poda mnenje o skladnosti določb preambule in celotnega sporazuma z Ustavo, predvsem z 7. in 41. členom.

Ustavno sodišče je opredelilo bistvene sestavine načela ločitve države in verskih skupnosti, ki so:

- 1) da se država ne veže na nobeno veroizpoved,
- 2) da ni državne religije ali državne cerkve in
- 3) da so verske skupnosti v svojih zadevah samostojne (Odločba Ustavnega sodišča Rm-1/02 z dne 19. 11. 2003, Uradni list RS, št. 118/2003, 18. točka.)

Načelo ločitve preprečuje državi vsakršno širitev državnih pristojnosti na zadeve, ki so izključno verske narave ali spadajo v notranje zadeve verskih skupnosti. Načelo ločitve pa ne preprečuje verskim skupnostim delovanja na določenih področjih družbenega življenja, vendar pa načelo suverenosti zahteva, da je država tista, ki določa meje, do katerih je opravljanje nalog iz državne pristojnosti mogoče prepustiti zasebni sferi.

Po kanonskem pravu se pravo deli na človeško in Božje, slednje pa je hierarhično nad človeškim. To bi lahko pomenilo, da bi bilo načelo neodvisnosti in samostojnosti z vidika cerkvenega prava mogoče razumeti tako, da je Cerkev v vseh zadevah, ki jih sama šteje za verske zadeve in spadajo v Božje pravo, kamor sodijo tudi *res mixtae*, samostojna in neodvisna od državne ureditve. Posledično bi bilo mogoče besedilo 1. člena sporazuma razlagati ustavno neskladno, saj bi to pomenilo kršitev načela suverenosti in načela enakopravnosti verskih skupnosti. Ustavno sodišče je zato podalo ustavnoskladno razlago 1. člena in omejilo delovanje Katoliške cerkve na t. i. mešanih področjih z okviri, ki jih predvideva pravni red Republike Slovenije.

Vlada je zatrjevala tudi protiustavnost drugega odstavka 2. člena sporazuma, saj ta ne določa, da je Katoliški cerkvi priznana pravna osebnost zasebnega prava. Ustavno sodišče je pojasnilo, da gre v skladu s takrat veljavnim ZPPVS za pravne osebe civilnega prava in da so cerkvene organizacije ter ustanove glede pravne osebnosti vezane na državne predpise, zato sporazum ne daje podlage za priznanje javnopravnega statusa cerkvenim institucijam.

2.5.3 Zakonska ureditev

Na zakonski ravni je verska dejavnost urejena s temeljnim predpisom in s posameznimi določbami področnega predpisa.

Zakon o verski svobodi je temeljni predpis, ki ureja način zagotavljanja in uresničevanja verske svobode, pravni položaj verskih skupnosti in postopek njihove registracije. S sprejemom zakona leta 2007 je bila izpolnjena zahteva 1. člena Ustavnega zakona za izvedbo Ustave Republike Slovenije iz leta 1991, ki v prvem odstavku 1. člena določa, da je potrebno predpise, ki niso skladni z ustavo, z njo uskladiti.

Zakon uvodoma določa, da mora biti delovanje verskih organizacij v skladu s pravnim redom Republike Slovenije in javnosti znano, ne v nasprotju z moralo in z javnim redom. Verska dejavnost obsega organiziranje in samostojno odločanje o oblikovanju, o sestavi, o pristojnostih in o delovanju organov verske organizacije, imenovanje in določanje pristojnosti duhovnikov in drugih verskih uslužbencev ter določanje pravic in dolžnosti pripadnikov verske organizacije. Obsega tudi povezovanje oziroma udeležbo v medkonfesionalnih oblikah organiziranja s sedežem v Sloveniji ali tujini, zavzemanje za duhovnost in človekovo dostojanstvo, prizadevanje za osmišljanje bivanja in razvijanje kulturnih, vzgojnih, izobraževalnih, solidarnostnih, karitativnih in drugih dejavnosti s področja socialne države. Med zunanje izraze se umeščajo vse versko-obredne, versko-dobrodelne, versko-izobraževalne in versko-organizacijske dejavnosti in gradnja in vzdrževanje prostorov in stavb za bogoslužje, drugi verski obredi in druga zbiranja.

Zunanjih izrazov verske dejavnosti se dotika tudi področni Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Ta konfesionalna (verska) dejavnost je omejena na verouk ali konfesionalni pouk religije s ciljem, vzgajati za religijo, in na pouk, pri katerem o vsebinah, učbenikih, izobraževanju

učiteljev in o primernosti posameznega učitelja za poučevanje odloča verska organizacija. Med konfesionalne dejavnosti ta področni zakon umešča vse organizirane religiozne obrede.

2.5.4 Podzakonska ureditev

Dvostranski sporazumi, ki jih je Vlada RS sklenila z verskimi organizacijami, urejajo versko dejavnost na podzakonski ravni. Zunanje izraze verske dejavnosti na podzakonskem področju urejajo številni vladni sporazumi, ki so si v tovrstni opredelitvi identični. V kategorijo verske dejavnosti uvrščajo organizacijo in izvajanje pastoralne in vzgojne dejavnosti (bogoslužje, verski pouk, verska zbiranja, oz. shodi), oblikovanje struktur verske organizacije in imenovanje njenih nosilcev in navezovanje in ohranjanje stikov z verskimi organizacijami in z drugimi ustanovami, organizacijami in osebami doma ali po svetu. Kot zunanji izraz verske dejavnosti priznavajo ustanavljanje javnih glasil in dostop do državnih in drugih sredstev javnega obveščanja, ustanavljanje združenj verske organizacije, ustanavljanje izobraževalnih in vzgojnih ustanov, dijaških in študentskih domov in drugih podobnih ustanov, ohranjanje in vzdrževanje kulturnih spomenikov in drugih kulturnih dobrin in arhivov, pastoralna dejavnost po bolnišnicah, v domovih za ostarele in v posebnih ustanovah, duhovna oskrba vojaških oseb ter dobrodelnost in družbena solidarnost.

2.6 Zgodovina odnosov med državo in verskimi skupnosti v Sloveniji

Področje verske svobode je ob osamosvojitvi Slovenije poleg Ustave RS urejal zakon iz leta 1976, ki je bil pozneje dvakrat dopolnjen, zadnjič leta 1991. V času njegove veljavnosti, od leta 1976 do leta 2007, ko je bil sprejet nov zakon, se je v odnosih med državo in verskimi skupnostmi zgodilo veliko sprememb, ki so presegala njegova določila. Verske skupnosti so, na primer, našle svoje mesto v javnem življenju, čeprav je zakon izpovedovanje vere razglašal za človekovo zasebno stvar (Lesjak, Lekić, 2013). Do konca njegove veljavnosti so se izoblikovale vse posebne pravice in družbeni položaj verskih skupnosti, kot jih poznamo danes, čeprav je zakon določal linearno enakost verskih skupnosti, ki niso mogle imeti posebnih prednosti, privilegijev ali posebnega varstva.

V obdobju od leta 1991 do 2000 je vlada imenovala vladne komisije za reševanje odprtih vprašanj posamezne verske skupnosti. Leta 1998 sta vlada oziroma njen Urad za verske skupnosti v zakonodajni postopek vložila predlog novega Zakona o verskih skupnostih (glej dokument Državnega zbora, EPA 522-II), vendar se obravnava le-tega v Državnem zboru zaradi političnih nesoglasij ni nikoli začela.

Leta 2004 je prišlo do ratifikacije Sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih (Ur. l. RS, št. 13/04). Na podlagi izkušenj pri tem dialogu je vlada marca 2001 zaradi večje učinkovitosti ustanovila za vse verske skupnosti Komisijo Vlade RS za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti. Komisija je imela predsednika in 9 članov (večina ministrov). Obravnavala je odprta vprašanja verskih skupnosti, ki se nanašajo na njihovo razmerje do države, oblikovala stališča in jih posredovala vladi. Strokovne, organizacijske, administrativne in tehnične naloge za Komisijo je opravljal Urad Vlade RS za verske skupnosti, ki je določil sekretarja Komisije, ki ni bil njen član.

Oblike dialoga so bile: božično novoletni sprejemi in posveti predstavnikov verskih skupnosti o temah, ki zanimajo verske skupnosti, npr.: Zakon o javni rabi slovenščine, skrb Republike Slovenije za družino in družinske vrednote – predstavitev zakonodaje in načrtov, dohodninska zakonodaja za verske delavce, etična vprašanja sodobne družbe, Zakon o verskih skupnostih in verski svobodi ter mnenje vlade o zakonu.

Inštitut za pravo človekovih pravic je leta 2004 po naročilu Urada za verske skupnosti pripravil strokovne podlage za normativno ureditev področja verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. Osnutek zakona je marca 2004 obravnavala Komisija Vlade RS za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti pod predsedstvom ministra mag. Ivana Bizjaka in sklenila, da je ustrezno izhodišče za strokovno in medresorsko usklajevanje. Komisija pod predsedstvom ministra dr. Lovra Šturma ga je obravnavala marca ter junija 2005, poleti in septembra pa so potekala koalicijska usklajevanja. Med pripravo osnutka in med usklajevanjem je Urad pripravil več posvetov predstavnikov verskih skupnosti. Podane so bile pripombe, vendar je bil zakon večinsko podprt. Opredeleževal je pogoje in kriterije za registracijo (100 oseb, deset let delovanja), postopek registracije, vsebino registra ter pravice do verske duhovne oskrbe v vojski, zaporih, bolnišnicah in socialnovarstvenih zavodih, pri gradnji verskih zgradb in pravico do plačila prispevkov za socialno varnost. Nekatere cerkve, med njimi članice Sveta krščanskih cerkva, so ga pisno podprle, nasprotovali sta mu dve verski skupnosti. Poslanec Državnega zbora je 29. julija 2005 prehitel vlado in v DZ vložil v obravnavo svoj zakon. V mnenju, ki ga je vlada poslala Državnemu zboru, je ugotovila, da je koncept zakona zastavljen na napačni interpretaciji načela verske svobode in z njim povezanega načela ločitve države in verskih skupnosti. Verska svoboda je pravica pozitivnega statusa, predlagatelj pa naj bi zanemaril njen pozitivni vidik. Republika Slovenija v okviru načela ločitve države in verskih skupnosti ohranja sistem sodelovanja. Vlada je zakonu nasprotovala in menila, da ga ni mogoče z amandmaji dopolniti tako, da bi ga lahko podprla. Državni zbor je zakon zavrnil dne 25. 10. 2005.

Decembra 2005 je predsednik republike dr. Janez Drnovšek organiziral deseti pogovor o prihodnosti Slovenije, ki je bil namenjen razpravi o dialogu in odnosih države z verskimi skupnostmi. Namen pogovora je bil izmenjava pogledov, stališč in izkušenj glede na dosedanji razvoj teh odnosov,

vprašanj, ki ostajajo odprta ali ne dovolj dorečena, in predlogov, kaj bi v okviru slovenske ureditve še kazalo storiti. V pogovoru so vabljeni razpravljavci osvetlili izkušnje drugih evropskih držav, spregovorili o vzpostavljenih modelih odnosa države z verskimi skupnostmi, zlasti glede različnih področij sodelovanja, na primer s humanitarnimi in drugimi organizacijami. Podrobneje so govorili tudi o vlogi, ki jo imajo verske skupnosti pri obravnavanju vrednostnih vprašanj v modernih demokratičnih evropskih družbah, in o tem, kako lahko verske skupnosti prispevajo k razvoju dialoga o posameznih vrednostnih vprašanjih, ter o pomenu medverskega dialoga za družbeni razvoj znotraj Evropske unije, v njeni sosesčini in širšem mednarodnem prostoru.

Zakon o verski svobodi je bil v Uradnem listu RS objavljen 16. 2. 2007. Aprila 2010 je ustavno sodišče ugotovilo, da določbe zakona o verski svobodi, ki določajo kriterije za registracijo verskih skupnosti, kršijo pravico do verske svobode, zato jih je razveljavilo. V register cerkva in drugih verskih skupnosti je bilo leta 2010 vpisanih 42 verskih skupnosti. Kljub na prvi pogled visoki številki pa te predstavljajo zgolj manjši del vseh religijskih organizacij, ki delujejo v Sloveniji. Vseh je namreč precej več kot sto. Vzroki, da se jih je registriralo samo 42, so različni. Nekatere se niso registrirale, ker to od leta 2007 ni več obvezno; druge so se raje ustanovile kot društva, saj jim ta pravnoorganizacijska oblika omogoča tudi izvajanje omejeno pridobitne dejavnosti, ki je verskim skupnostim prepovedana. Tretje so se hotele registrirati, vendar so bile v postopku registracije zavržene, ker niso zadostile zahtevnim kriterijem (najmanj 100 polnoletnih članov in dokazljivo navzočnost na ozemlju Slovenije vsaj zadnjih deset let). Ti kriteriji za registracijo so favorizirali večje, tradicionalne religijske organizacije in diskriminirali manjše ter novonastale.

V času veljavnosti teh določb se ni uspelo registrirati niti eni verski skupnosti. Po besedah dr. Gregorja Lesjaka, direktorja Urada za verske skupnosti, je bil namen razveljavljenih zakonskih določb »prisiliti manjše verske skupnosti, da bi se registrirale kot društva, medtem kot naj bi bil institut verske skupnosti rezerviran za starejše, večje, tradicionalne verske skupnosti«.

Registracija ne pomeni samo birokratskega vpisa v razvid verskih skupnosti, temveč verska skupnost z njo pridobi tudi pravice. Kot ugotavlja ustavno sodišče, »šele položaj pravne osebe verski skupnosti v polnosti omogoča na primer najem ali lastništvo verskih objektov in nazadnje tudi sodno varstvo pravic«.

Registracija je tudi prvi pogoj, da bi verska skupnost, ob izpolnitvi še drugih pogojev, lahko izvajala versko oskrbo v vojski, policiji, zaporih ali bolnišnicah ali da bi bili njeni verski uslužbenci upravičeni do tega, da jim država sofinancira prispevke za socialno zavarovanje. Poleg tega verske skupnosti – v nasprotju z društvi – uživajo večjo avtonomijo v odnosu do države.

Odkar je ustavno sodišče razveljavilo citirane določbe zakona o verski skupnosti, se je zvrstila vrsta neuspešnih poskusov, da bi zapolnili pravno praznino. Novela zakona je bila korigirana konec leta 2013, po kateri lahko skupnost ustanovi deset oseb brez dodatnih pogojev. Leta 2014 je bilo na uradu za verske skupnosti registriranih šest novih skupnosti, kar je bil velik porast v primerjavi s preteklimi leti. Direktor Lesjak je večje število na novo registriranih verskih skupnosti pripisal predvsem spremembi registracijskih pogojev. A tudi to število registriranih verskih skupnosti je po njegovih besedah še vedno nenormalno, saj v Sloveniji deluje med 160 in 180 religijskih organizacij. Število skupnosti, ki jih pravna organizacijska oblika zanima, je dejansko majhno, meni.

Mnogo religijskih skupnosti deluje kot društvo ali fundacija, registracija verske skupnosti jih ne pritegne. To po njegovih besedah kaže, da morda ustanova verske skupnosti še ni profilirana tako dobro, da bi služila svojemu namenu. Lesjak upa, da se bo v prihodnjih letih registriralo še več verskih skupnosti, saj je institut verskih skupnosti namenjen temu, da ga ljudje uporabljajo.

Vlada je leta 2015 sprejela sklep o ustanovitvi Sveta Vlade za dialog o verski svobodi in hkrati ukinila vladno komisijo za dialog z verskimi skupnostmi. Svet ima 11 članov. V njem so minister oziroma ministrica za kulturo, direktor urada za verske skupnosti, zagovornik načela enakosti, predstavniki Katoliške cerkve, Islamske skupnosti, Srbske pravoslavne cerkve in Evangeličanske cerkve, dva predstavnika drugih registriranih verskih skupnosti, sociolog religije Marko Kerševan in

strokovnjakinja na področju prepovedi diskriminacije zaradi različnih osebnih okoliščin Neža Kogovšek Šalamon.

Osnovno poslanstvo Sveta je zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave ter cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode. Svet je prvenstveno namenjen široki dialoški obravnavi zadev (mnenj, vprašanj, zahtev in predlogov) s področja verske svobode, ki jih Svetu predložijo registrirane cerkve in druge verske skupnosti, vlada, ministrstva in vladne službe ter člana Sveta, ki sta strokovnjaka za religijo in področje prepovedi diskriminacije zaradi različnih osebnih okoliščin.

2.7 Tipi slovenskih religijskih organizacij oz. verskih skupnosti

Pri preučevanju odnosa med verskimi skupnostmi in državo je potrebno vedeti, o katerih verskih skupnostih govorimo. Na Uradu RS za verske skupnosti je registriranih 53 verskih skupnosti, znano pa je, da jih deluje veliko več. Zato je Urad leta 2009 začel urejati katalog o vseh slovenskih religijskih organizacijah v Sloveniji. Po navedbah Urada je mogoče z gotovostjo trditi, da katalog ne vsebuje vseh slovenskih religijskih organizacij, pač pa tiste, ki jih je bilo mogoče v razmeroma dolgem časovnem intervalu in z razpoložljivimi sredstvi zaznati. Kataloški vzorec se vseeno zdi dovolj velik, da doslej prezrte in morda ravno nastale skupine ne morejo spremeniti temeljnih razmerij.

Katalog vsebuje 180 religijskih organizacij. Med njimi je 142 delujočih, 27 nedelujočih in 11 skupin, pri katerih niso mogli preveriti podatka o tem, ali delujejo ali ne.

Tabela 3: Tipi slovenskih religijskih organizacij (Vir: Katalog slovenskih religijskih organizacij.)

	Delujoče	Nedelujoče	Neznano	Število	Delež (v %)
Tradicionalne religije okolja	3	0	0	3	1,7
(Krščanske) denominacije	18	3	2	23	12,8
Imigrantske in/ali etnične religije	6	0	0	6	3,3
Novoreligijske in novodobniške skupnosti	115	24	9	148	82,2
Skupaj	142	27	11	180	100,0

Tradicionalne religije okolja (Katoliška cerkev, Evangeličanska cerkev augsburške veroizpovedi in Judovska skupnost Slovenije) so tiste, ki na ozemlju današnje Slovenije obstajajo najdlje. Med prebivalstvom so zasidrale najširšo predstavo o tem, kaj je verska skupnost in kaj religija. Imigrantske in/ali etnične religije (npr. Srbska pravoslavna cerkev, Islamska skupnostv Republiki Sloveniji in Reformatorska krščanska cerkev Slovenije) so vsvojem okolju tradicionalne religijske organizacije, ki so v Slovenijo prišles priseljenci, ali pa tu živijo s pripadniki narodnih manjšin. Njihova poglobljena skrb zadeva duhovno, kulturno in tudi širšo dobrobit njihovih pripadnikov; novih članov v svojem novem oziroma večinskem okolju praviloma nepritegnejo. (Krščanske) denominacije (npr. Evangelijska binkoštna cerkev, Krščanska adventistična cerkev in Jehovove priče) so religijske skupine, ki so se razvile ob tradicionalnih in iz njih. Čeprav se praviloma že ponašajo s častljivo tradicijo, so vseeno bistveno mlajše od tradicionalnih in praviloma dobro sprejete predvsem v lokalnih skupnostih. Novoreligijske in novodobniške skupnosti so v Sloveniji začele nastajati v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. K nam so sprva zgolj prenašale nauke in organizacijske strukture zahodnih ali prek zahoda posredovanih religijskih inovacij, dobrih deset let pozneje pa med njimi že najdemo izvorno slovensko religijsko kreativnost. (Lesjak, Črnič, 2016)

Tabela 4: Družine slovenskih religijskih organizacij (Vir: Katalog slovenskih religijskih organizacij.)

	Delujoče	Nedelujoče	Neznano	Število	Delež (v %)
Judovsko-krščanska	36	7	3	46	25,6
Azijska	48	4	2	54	30
Novodobniška	22	9	2	33	18,3
Staroverska	6	0	2	8	4,4
Samonikla	14	4	0	18	10
Islamska	4	0	0	4	2,2
Ezoterična	12	3	2	17	9,4
Skupaj	142	27	11	180	100

Judovsko-krščanska družina v absolutnem oziru (kadar upoštevam odelujoče in nedelujoče religijske skupine) vsebuje dobro četrtino vseh slovenskih religijskih organizacij. Čeprav ni največja, se edina razteza prek vseh tipov in je tako daleč najbolj razslojena. V sebi združuje vse člane tipa tradicionalnih religij okolja in vse člane tipa denominacij. Po številčnosti v njej prevladujejo druge protestantske (13), binkoštna (8) in baptistične (7) skupine. Skupina religijskih organizacij azijskega porekla je najštevilčnejša in tvori 30 odstotkov vseh. Vse azijske sodijo med novoreligijske in novodobniške skupnosti. Med njimi prevladujejo tiste, ki "koreninijo v hinduizmu" (15), in budistične (13). Pretežnost "koreninjenja" med hindujskimi skupinami pove, da si Slovenci te praktike največkrat prilagajamo ali sprejemamo že predrugačene, da je skrb za prenos avtentične tradicije med hindujskimi manjša, oziroma je veliko bolj nazorno izražena pri budističnih skupnostih. "Koreninjenje" hindujskih skupin se v celoti godi v kvartarni vrsti religijskih organizacij in je v tej tudi najbolj pogosto (46 odstotkov). Družina novodobniških tvori dobrih 18 odstotkov vseh religijskih organizacij. Glede na terensko delo, zapise v specializiranih medijih in druge podatke se nemara zdi število (33) presenetljivo majhno, toda novodobniki največkrat ne tvorijo skupin in posledično organizacij, ampak socialne mreže. Njihova podreprezentiranost torej izhaja iz optike kataloga. V družini samoniklih združujejo organizacije, ki posredujejo najbolj izrazite religijske inovacije. Teh ponavadini mogoče navezati na nobeno izmed tradicij, če pa to vseeno lahko storimo, je izvorni nauk tako drugačen, da ni več mogoče govoriti o kontinuiteti. Med samonikle religijske skupine štejemo npr. Scientološko cerkev in Raeljansko religijo. Družina je razmeroma velika, saj tvori 10 odstotkov vseh skupin. Najštevilčnejši podrazred v njej tvorijo "ustvarjene verske skupnosti" (5), čeprav vse ne sodijo med samonikle in zdi se, da je njihov pojav nekaj posebnega tudi v globalnih razmerah. Med ostalimi zaradi terminološke jasnosti omenjamo le še staroversko (naravoversko) družino. S tem imenom označujemo različne skupine, ki jih siceršnja literatura združuje pod nazivom neopoganstva. Tako so se odločili, ker ime nima slabšalnih konotacij (prim. npr. Čok, 2012: 16) in so ga privzeli tudi slovenski novodobniški praktikanti (Lesjak, Črnič, 2016).

Za razumevanje odnosa med državo in verskimi skupnostmi je potrebno poznavanje stališč verskih skupnosti in njihovega delovanja. Po podatkih štetja prebivalstva iz leta 2002 sodijo med najštevilčnejše verske organizacije v Sloveniji katoliška, pravoslavna, evangeličanska in muslimanska (katoliki 57,8 %, pravoslavci 2,3 %, drugi kristjani 0,9 %, muslimani 2,4 %, druge vere in neopredeljeni 26,5 %, ateisti 10,1 %). Te monoteistične veroizpovedi imajo skupne korenine v judovski odrešenjski zgodovini. Temeljni pravni akti in druge priloge, ki so jih verske organizacije dolžne predložiti zahtevi za registracijo v RS (ZVS, 14), vsebujejo navedbo zunanjih izrazov verske dejavnosti. Ker je materija urejanja avtonomnih določb verskih organizacij enaka, kakor je materija urejanja ustavno predpisane svobode vesti oziroma veroizpovedi za zakonske in za podzakonske določbe državnega prava, nastajajo med avtonomnimi in državnimi določbami večje ali manjše (ne)uskklajenosti, ki lahko preidejo v konflikt med državo in verskimi skupnostmi. Dr. Andrej Naglič je v svojem znanstvenem članku Verska dejavnost med državnim pravom in avtonomno ureditvijo cerkva in drugih verskih skupnosti povzel bistvene avtonomne določbe najštevilčnejših verskih skupnosti v Sloveniji (Naglič, 2013).

2.7.1 Katoliška cerkev

Temeljni pravni akt katoliške cerkve je Zakonik cerkvenega prava (ZCP). Zunanje izraze verske dejavnosti deli na štiri skupine, in to na dejavnosti vodstvene, učiteljske in posvečevalne (bogoslužne) službe in na opravljanje premoženjskih dejanj. V skladu z avtonomnimi določbami katoliške Cerkve njena vodstvena služba obsega izdajanje zakonodajnih, izvršilnih (upravnih) in sodnih aktov verske organizacije (kan. 129–144), podeljevanje verskih služb (kan. 145–196) in vodenje verskih sodnih postopkov.

Med verske sodne postopke po ZCP sodijo redni sporni in ustni sporni postopek, postopek v zakonskih zadevah, postopek za razglasitev ničnosti svetega reda in kazenski postopek (kan. 1400–1731). Vodstvena služba katoliške Cerkve obsega tudi vodenje verskih upravnih postopkov. To je

bodisi postopek proti upravnim aktom verske organizacije bodisi postopek pri odstranitvi ali premestitvi župnikov (kan. 1732–1752).

Drugo skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti katoliške Cerkve pomeni njena učiteljska služba. V to kategorijo sodijo oznanjevanje nauka verske organizacije v skladu s Katekizmom katoliške Cerkve (kan. 762–772), katehetska vzgoja (kan. 773–780) in misijonarjenje (kan. 781–792). V to kategorijo štejemo tudi upravljanje verskih šol (kan. 793–821) in uporabo medijev (kan. 822–832). Tretjo skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti sestavlja posvečevalna (bogoslužna) služba.

Med zakramenti je treba omeniti krst, birmo, evharistijo, pokoro, bolniško maziljenje, sveti red in sveti zakon (kan. 840–1165). Nadalje je tu posvečevalna (bogoslužna) dejavnost katoliške Cerkve, ki obsega podeljevanje zakramentalov, to je nezakramentalnih posvečenj in posvetitev, blagoslovov, molitev, pogrebnih opravil, čaščenj, zaobljub in priseg (kan. 1166–1204). V to skupino zunanjih izrazov sodi tudi last svetih krajev verske organizacije. Sveti kraji verske organizacije so z obredom posvetitve ali blagoslovitve izvzeti iz posvetne rabe in določeni za bogočastje, na primer cerkve, kapele, svetišča, oltarji in pokopališča (kan. 1205–1243). V skupino posvečevalne (bogoslužne) dejavnosti je vključeno še obhajanje svetih časov verske organizacije. To so prazniki verske organizacije (npr. nedelje), zapovedani dnevi, spokorni dnevi (npr. petki) in postni čas (kan. 1244–1253).

Zadnjo izpostavljeno skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti katoliške Cerkve pomenijo njena premoženjska dejanja. V skladu z ZCP govorimo pri tem o pridobivanju, lastnini, upravljanju in o odtujevanju premoženja za potrebe opravljanja vodstvene, učiteljske in posvečevalne službe. Med vsem tem kanonsko pravo posebej poudarja opravljanje božje službe, vzdrževanje klerikov, apostolat in dobrodelnost (kan. 1254–1310).

2.7.2 Srbska pravoslavna Cerkev

Prva skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti srbske pravoslavne Cerkve v Sloveniji so vodstvena dejanja. Ustava Srbske pravoslavne cerkve kot temeljni pravni akt mednje uvršča izdajanje zakonodajnih, izvršilnih in sodnih aktov verske organizacije (člena 55; 57) in vodenje verskih sodnih postopkov. Med te postopke sodijo postopki za ugotavljanje krivde duhovnikov, menihov in laikov; postopki o sporih glede zakonske zveze in postopki v zvezi z verskimi upravnimi spori (člen 71). V kategorijo vodstvenih dejanj se nadalje uvršča ustanavljanje različnih ustanov in zavodov. Kot prvi so navedeni zavodi za izdelavo verskih slik, fresk in vseh verskih potrebščin, sledijo zavodi za izdajanje bogoslužnih knjig, zavodi za negovanje verskega petja in nasploh katerikoli zavodi za druge verske potrebe (člen 69). Med vodstvena dejanja verske organizacije se uvrščajo tudi negovanje in razvoj versko-prosvetne dejavnosti in verske umetnosti (člen 225), vzdrževanje dogmatske in kanonske enotnosti in stalne zveze s preostalimi pravoslavni verskimi organizacijami (člen 70) in prizadevanje za zблиžanje in zedinjenje krščanskih verskih organizacij (člen 70).

Drugo skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti pomenijo učiteljska dejanja, predvsem tolmačenje pravoslavnega verskega nauka. Verski nauk srbske pravoslavne Cerkve je vsebovan v Svetem pismu, v svetem izročilu in v odločitvah ekumenskih shodov in krajevnih zborov (člena 7; 69). Med učiteljska dejanja sodi varovanje in branjenje čistosti nauka pravoslavne Cerkve (členi 70; 108; 162), pridiganje božje besede in poučevanje župljanov (člen 176) in izvajanje verouka v šolah (člena 176; 226). V zvezi s tem sta pomembni pristojnost predpisovanja učnih načrtov in programov za izvajanje verouka (člen 69) in splošna pravica do vzgoje mladih vernikov (člen 69). Učiteljska dejavnost se nadalje izvaja prek ustanavljanja bogoslovskih in meniških šol (členi 69; 108; 226), prek prizadevanja za širjenje pravoslavne vere (70) in prek skrbi za napredek verske književnosti (člen 70). Pri tem sta izrecno izpostavljeni vodenje poslov v zvezi s prevodi in izdajanjem Svetega pisma, del svetih očetov in del ekumenskih in krajevnih zborov verske organizacije (člen 70) in izdajanje bogoslužnih knjig (člen 70). V učiteljsko dejavnost srbske pravoslavne Cerkve sodi tudi obiskovanje župljanov zaradi pastoralnega poučevanja (člen 176).

Posvečevalna (bogoslužna) dejanja sestavljajo tretjo skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti. Temeljni akt pri tem našteva kanoniziranje svetnikov in predpisovanje služb za njihovo čaščenje (člen 69). Izpostavljena je skrb za pravilno, lepo in enotno izvajanje svetih skrivnosti pri bogoslužju (členi

70; 108; 162). Pomemben del posvečevalne (bogoslužne) dejavnosti sta gradnja cerkva, kapel in pokopališč (člen 108) in posvečevanje cerkva (člen 108). Bistveni sestavni del posvečevalne (bogoslužne) dejavnosti je tudi opravljanje splošnih molitev, zahvalnih maš in zadušnic (člen 176). Spregledati ni mogoče procesij in nošenja križa s posvečeno vodo, rezanja slavskega kolača (člen 176) in objavljanja praznikov verske organizacije (člen 176).

Posebna skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti srbske pravoslavne Cerkve so dobrodelna dejanja, ki obsegajo ustanavljanje ustanov za sirote in za nepreskrbljene otroke duhovnikov, pa tudi ustanov za druge vzgojne in dobrodelne namene (člen 69). Samostojno skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti pomenijo premoženjska dejanja, zlasti upravljanje premoženja verske organizacije in razpolaganje z njim za uresničevanje verskih ciljev (členi 6; 162; 235; 248). Med verska premoženjska dejanja sodijo tudi vzdrževanje, oskrbovanje in okraševanje cerkva, župnijskih domov, zvonikov, pokopališč in dvorišč (člen 201).

2.7.3 Evangeličanska Cerkev

Temeljna pravna akta evangeličanske Cerkve v Sloveniji sta Ustava Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji (UEC) in Statut Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji (SEC). V skladu z določbami teh dveh temeljnih aktov je zunanje izraze verske dejavnosti evangeličanske Cerkve mogoče deliti na vodstvena dejanja, oznanjevanje evangelija, posvečevalna (bogoslužna) dejanja, službo za sočloveka in na premoženjska dejanja. Vodstvena dejanja obsegajo izdajanje zakonodajnih, izvršilnih in sodnih aktov verske organizacije (UEC, 8; 10), nameščanje in odpuščanje duhovnikov verske organizacije (člen 2) in vodenje verskih sodnih postopkov. Med verskimi sodnimi postopki evangeličanska Cerkev loči disciplinski, upravni, pritožbeni in obnovitveni postopek (1; 6; 11; SEC XI/24). Med vodstvena dejanja se štejeta tudi vzdrževanje odnosov s preostalimi protestantskimi verskimi organizacijami (UEC, 5) in ekumenska dejavnost s krščanskimi verskimi organizacijami (člen 5).

Druga skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti evangeličanske Cerkve je oznanjevanje evangelija. K temu spodbuja preambula UEC. Oznanjevanje evangelija v prvi vrsti pomeni oznanjanje božje besede, kakor je dana v Svetem pismu in razložena v augsburški veroizpovedi, v knjigi konkordije in v leunberški konkordiji (preambula; 28; 34). Oznanjevanje evangelija poteka prek ustanavljanja verskih šol in vzgojno-varstvenih ustanov (člen 2), prek poučevanje verouka in z verskim izobraževanjem (člena 6; 28), prek priprave mladostnikov na konfirmacijo (člen 28) in s skrbjo za nadaljnjo versko vzgojo mladih (člen 28). Oznanjevanje evangelija pomeni celotno dušnopastirsko oziroma pastoralno delo (člena 34; 35). Poteka v obliki izdajanja verske literature, učbenikov in glasil, kakor so pesmarice, molitveniki, katekizem, veroučne knjige, koledar, Sveto pismo, tiskovine in spominski listi (člena 36; 49).

Posvečevalna (bogoslužna) dejanja kot tretja skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti obsegajo podeljevanje zakramentov. Evangeličanska Cerkev pozna dva zakramenta: krst in sveto večerjo (preambula). Posvečevalna (bogoslužna) dejanja pomenijo opravljanje bogoslužja (člen 2), določanje praznikov verske organizacije (člen 2) in blagoslovitve in posvetitve objektov in predmetov verske organizacije (člen 42). Četrta skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti je služba za sočloveka (preambula). To je skrb za siromake, bolnike, vdove, sirote in osebe v stiski (člen 26). Sem sodita tudi oskrbovanje ostarelih in osamljenih (člen 28) in diakonija oziroma skrb za vse ljudi, ki potrebujejo pomoč (člen 34). Premoženjska dejanja so zadnja izpostavljena skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti evangeličanske Cerkve. Zagotavljajo vzdrževanje verskih objektov (člen 26) in samostojno upravljanje skladov, premičnin in nepremičnin verske organizacije v smislu temeljnih verskih načel (člen 51).

2.7.4 Islamska skupnost

Zunanje izraze verske dejavnosti islamske skupnosti v Sloveniji ureja Statut Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji (2007). Ta avtonomni pravni vir verske organizacije deli njeno dejavnost na

administrativna dejanja (člen 93), vzgojno-izobraževalna in strokovna dejanja (člen 93), bogoslužna (tj. verska v ožjem pomenu) dejanja (člen 93), dobrodelna dejanja in premoženjska dejanja. Administrativna dejanja zajemajo izdajanje predstavnih (zakonodajnih), izvršilnih in nadzorstvenih verskih aktov (členi 33; 34; 43; 56; 63; 107). Obsegajo vodenje disciplinskih in pritožbenih verskih postopkov (člena 87; 92) in vzpostavljanje in ohranjanje stikov z drugimi islamskimi verskimi organizacijami in ustanovami (člena 5; 8). V okvir administrativnih dejanj sodi tudi sodelovanje z drugimi verskimi organizacijami (člena 5; 8).

Vzgojno-izobraževalna in strokovna dejanja so druga skupina zunanjih izrazov verske dejavnosti islamske skupnosti. Govorimo predvsem o učenju vere, o verouku in o verskem usposabljanju (členi 3; 5; 34; 47; 98; 101) v skladu z vsebino Korana in sune. Temeljni pravni akt verske organizacije tovrstno dejavnost opredeljuje kot versko in moralno vzgajanje (člena 5; 98), kot versko in kulturno-izobraževalno dejavnost (člena 3; 5) in kot ohranjanje islamskih vrednot in morale v družini (člen 5). Nadalje vzgojno-izobraževalna in strokovna dejanja pomenijo razvijanje in ohranjanje islamske zavesti, morale in človeškega dostojanstva (člen 5). Obsegajo razvijanje islamske kulture in tradicije v duhovnem in v materialnem življenju (člen 5), predstavljanje islama kot vere in islamske zgodovine, kot kulture in civilizacije (člen 5). V tem okviru so predvideni tudi ustanavljanje, gradnja in vzdrževanje verskih šol in drugih vzgojno-izobraževalnih organizacij in ustanov (člen 5) in distribucija in prodaja verske literature in verskega tiska (člen 101).

Tretjo skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti sestavljajo bogoslužna dejanja (tj. verska v ožjem pomenu), med katera se uvršča opravljanje verskih obredov in poslov (člena 3; 34). Mednje sodijo tudi ustanavljanje, gradnja in vzdrževanje mesdžidov in džamij (člen 5) in vsakršno izvajanje duhovne oskrbe (člen 47). Bogoslužno dejanje je tudi sklepanje zakonskih zvez (člena 98; 101) in pokopavanje članov verske organizacije (člen 101). Dobrodelna dejanja pomenijo četrto skupino izrazov dejavnosti islamske skupnosti. To je njeno humanitarno in socialno delovanje (člen 5). Dobrodelna dejanja obsegajo spodbujanje, razvijanje in podpiranje verske in širše družbene enakopravnosti muslimanov (člen 5) in ohranjanje družine kot osnovne družbene celice (člen 5). V skupino dobrodelnosti sodijo ustanavljanje in vzdrževanje kulturnih in humanitarnih organizacij, društev in ustanov (člen 5) ter skrb za zagotavljanje verskih pravic muslimanov (člen 5). Zadnjo izpostavljeno skupino zunanjih izrazov verske dejavnosti islamske skupnosti pa pomenijo premoženjska dejanja, katerih cilj je ohranjanje in razvijanje materialnih dobrin verske organizacije (člen 5). Premoženje verske organizacije je dovoljeno uporabljati izključno za izvajanje dejavnosti in z doseganje ciljev organizacije. Konkretno to pomeni vzdrževanje džamij, mesdžidov in drugih verskih objektov. (člena 19; 34)

2.7.5 Judovska skupnost

Temeljni pravni akt, Statut Judovske skupnosti Slovenije, deli zunanje izraze verske dejavnosti judovske skupnosti v Sloveniji na vodstvena, učiteljska, bogoslužna, dobrodelna in na premoženjska ravnanja. Vodstvena dejanja obsegajo izdajanje predstavnih, izvršilnih in nadzorstvenih aktov verske organizacije (člen 11), pa tudi vzdrževanje posebnih odnosov z judovskimi skupnostmi in organizacijami (člen 5). Učiteljska dejanja vsebujejo negovanje judovske identitete (člen 5), aktivnosti na področju judovske kulture in izobraževanja (člen 5), izobraževanje otrok in mladine (člen 5), nasprotovanje asimilaciji judovske skupnosti (člen 5) in ohranjanje spomina na holokavst (člen 5). Kot bogoslužna dejanja judovske skupnosti temeljni akt navaja predvsem spoznavanje in prakticiranje judovske vere (člen 5), katere glavne norme so vsebovane v Pentatevhu. V skupino dobrodelnih dejanj sodijo humanitarno delo in socialna aktivnost na principih judovske solidarnosti (člen 5) in nasprotovanje antisemitizmu, rasni nestrpnosti in vsaki obliki sovraštva in diskriminacije ter kršenju osnovnih človeških pravic in svobode (člen 5). Tudi Statut judovske skupnosti Slovenije premoženjska dejanja verske skupnosti šteje kot samostojni zunanji izraz verske dejavnosti in mednje vključuje zlasti ohranjanje in negovanje judovske kulturne in materialne dediščine (člen 5).

Po Nagličevem mnenju (Naglič, 2013) so določbe državnega prava in avtonomnih ureditev verskih organizacij usklajene glede tistih zunanjih izrazov verske dejavnosti, ki jih je mogoče umestiti v okvir

samoodločanja verskih organizacij o njihovih notranjih zadevah in v javno in zasebno izvajanje verskih obredov ter v poučevanje verskega nauka. To je jedro dejavnosti, ki je značilna za verske organizacije. Ti usklajeni zunanji izrazi pomenijo obseg in vsebino verske dejavnosti in okrog njih konflikt med državo in verskimi organizacijami praviloma ne bi smel nastajati. Neusklajenost določb državnega prava in avtonomnih ureditev verskih organizacij pa je navzoča pri zunanjih izrazih, ki sodijo na področje dobrodelnosti, vzgoje in izobraževanja, kulture in umetnosti, medijev in upravljanja premoženja.

Vse verske organizacije ta področja v svojih temeljnih pravnih aktih določajo kot področja svoje lastne dejavnosti, vendar Naglič meni, da pravo Republike Slovenije temu neposredno ne pritrjuje. Na podlagi pregleda določb državnega prava je mogoče trditi, da dobrodelnost, vzgoja in izobraževanje, kultura in umetnost, mediji in upravljanje premoženja postanejo (in ostanejo) del za verske organizacije značilne dejavnosti takrat, ko so v službi jedrne dejavnosti verskih organizacij (tj. samoodločanja, obrednosti in oznanjevanja). Naglič pričakuje, da bodo ti neusklajeni zunanji izrazi pomenili obseg in vsebino verske dejavnosti, pri kateri se bo konflikt med državo in verskimi organizacijami v prihodnje ponavljal in morda celo stopnjeval.

Dolgoročno učinkovito odpravljanje konfliktnih situacij, oziroma usklajevanje razlik v odnosu med državo in verskimi organizacijami, najbrž ne bo moglo zaobiti strukturiranega dialoškega procesa. Zlasti EU je priznala pomembnost dialoga pri doseganju demokratičnih ciljev integracije in to zapisala v svoje temeljne akte.

Tako se je zavezala k spoštovanju in neposeganju v status, ki ga verske organizacije uživajo v državah članicah v skladu z določbami nacionalnega prava. EU je verskim organizacijam dolžna priznavati identiteto in poseben prispevek k oblikovanju in razvoju družbe in z njimi vzdrževati odprt, pregleden in reden dialog (PDEU, 17). Tudi v duhu težnje po evropski Sloveniji ne bo mogoče doseči politične, zakonodajne in izvršilno-upravne stabilnosti uresničevanja kolektivnega in individualnega vidika ustavno zagotovljene pravice do svobode vesti oziroma veroizpovedi (URS, 42) brez natančne opredelitve (tj. strukture) načina, narave, udeležencev in vsebine odprtega, preglednega in rednega dialoga države z verskimi organizacijami.

3 Empirični del

V empirični del raziskave odnosa med verskimi skupnostmi in državo sem vključila vse skupine, ki sem jih opredelila v raziskovalnem modelu. V prvem delu podajam odgovore verskih skupnosti, predstavnikov države, strokovnjakov in političnih strank; v drugem delu pa je anketna raziskava z dijaki.

3.1 Raziskava med verskimi skupnostmi, predstavniki države, strokovnjaki in političnimi strankami

V skladu z zastavljenim raziskovalnim modelom (slika 1) sem pri vsaki raziskovalni skupini izbrala možne respondente. Za razumevanje odnosa med verskimi skupnostmi in državo je bilo nujno, da predstavim stališča tako verskih skupnosti kot države. Pri verskih skupnostih sem se zavedala, da gre za zelo različne subjekte, tako po velikosti kakor tudi umeščenosti v širši družbeni prostor. Moja želja in prizadevanja so bila, da bi bil vzorec v raziskavi čim bolj reprezentativen. Vzorec naj bi zajemal tiste verske skupnosti, ki predstavljajo tradicionalne religije okolja, (krščanske) denominacije, imigrantske oziroma etnične religije ter novoreligijske in novodobniške skupnosti. Ta tip slovenskih religijskih organizacij je predstavljen v katalogu slovenskih religijskih organizacij (glej tabelo 3). Želela sem tudi, da bi bila predstavljena vsaj po ena verska skupnost iz vsake slovenske religijske organizacije, in sicer v skladu s katalogom slovenskih religijskih organizacij (glej tabelo 4). V želji, da bi se čim več verskih skupnosti odzvalo na moje povabilo k sodelovanju, sem povabila prav vse verske skupnosti, ki so registrirane na Uradu za verske skupnosti in za katere sem lahko pridobila kontaktne podatke. Ta seznam je naveden v tabeli 2. Vprašanja sem poslala na spletne naslove v obdobju od 26. 12. 2017 do 31. 12. 2017. Januarja 2018 pa sem z organizacijami ponovno kontaktirala tako po spletu kot po telefonu. Telefonske intervjuje sem izvedla februarja 2018.

Druga ključna raziskovalna skupina, ki sem jo vključila v vzorec, je država oziroma njeni predstavniki. V raziskovalnem modelu sem sprva predvidela anketiranje Ministrstva za kulturo kot področnega ministrstva za odnose med državo in verskimi skupnostmi, Ministrstva za finance, ki je pristojno za področje financiranja, Varuhinjo človekovih pravic, ki je pristojna tudi za zaščito pravic o verski svobodi in drugih področjih, pomembnih v odnosu med verskimi skupnostmi in državo, ter Urad predsednika RS. Urad predsednika RS sem želela povabiti, ker sem pri raziskovanju teoretičnega dela zasledila, da je eden izmed slovenskih predhodnih predsednikov s svojim delovanjem prispeval k dialogu med verskimi skupnostmi in državo v luči iskanja razvojnih perspektiv za prihodnost države. Ministrstvo za kulturo oziroma Urad za verske skupnosti se je pozitivno odzval, prav tako vodja Sektorja za nepremično kulturno dediščino pri tem ministrstvu. Odgovore sem prejela tudi od Varuhinje človekovih pravic (marec 2018). Urad predsednika RS ni želel sodelovati v anketiranju, pač pa so mi obljubili tiste dele uradnih govorov predsednika, ki vsebujejo tovrstna stališča. Do zaključka raziskovalne naloge (8. 3. 2018) tega gradiva, kljub večkratnemu elektronskemu in telefonskemu kontaktiranju, še nisem prejela. Politične stranke sem v raziskovalni model vključila, ker so v slovenski parlamentarni demokraciji tiste, ki so odgovorne za sprejemanje zakonodaje RS – s svojimi programi ali odstonostjo le-teh na področjih, ki so ključna za odnose med verskimi skupnostmi in državo, pomembno prispevajo k reševanju odprtih vprašanj, oziroma njegovemu blokiranju. K sodelovanju sem povabila šest parlamentarnih strank, in sicer na desnem, levem in sredinskem političnem

prostoru. Odzvale so se tri; z desnega pola NSi (opozicijska stranka), z levega pola pa SD in SDS (koalicijski stranki).

Za razumevanje odnosa med verskimi skupnostmi in državo so se mi zdela pomembna stališča strokovnjaka, ki te odnose strokovno spremlja in raziskuje. Na priporočilo Škofijskega Ordinariata Ljubljana sem kontaktirala profesorja dr. Bogdana Kolarja s Teološke fakultete Univerze v Ljubljani (decembra 2017).

Odgovore vseh anketirancev sem razdelila na vsebinske sklope, saj mi je ta način prikazovanja odgovorov omogočal pregledno primerjavo stališč. Pri vseh anketirancih sem navedla ime organizacije in osebno ime predstavnika, ki se je sam navedel. Tam, kjer osebnega predstavnika ni bilo navedenega, ga nisem dodala.

3.1.1 Spletno anketiranje verskih skupnosti, političnih strank, ministrstva za kulturo, strokovnjaka in varuhinje človekovih pravic

Podatke, potrebne za del raziskave, sem pridobila z anketnimi vprašalniki odprtega tipa, in sicer:

- za verske skupnosti,
- za predstavnika Urada RS za verske skupnosti,
- za Varuha človekovih pravic,
- za strokovnjake,
- za politične stranke.

Vprašanja sem anketirancem poslala po elektronski pošti. Vsi so tudi pisno odgovorili po elektronski pošti, razen dveh predstavnikov Ministrstva za kulturo (dr. Lesjak in dr. Gaberšček), ki sta odgovarjala po telefonu. Njune odgovore sem po dogovoru posnela in naredila prepis. Po telefonu sta mi odgovorila tudi dva predstavnika verskih skupnosti (g. Hren in dr. Štuhec). Tudi njune odgovore sem po dogovoru posnela in naredila prepis.

Vzorec raziskave obsega:

- verske skupnosti – devet anket,
- ministrstvo za kulturo – dve ankete,
- strokovnjak – ena anketa,
- varuhinja človekovih pravic – ena anketa,
- politične stranke – tri ankete.

3.1.2 Rezultati anket

Podajam tiste dele odgovorov anketirancev, ki so ključni za raziskavo. Celotni odgovori anketirancev so v prilogi.

VPRAŠANJE 1 (VERŠKE SKUPNOSTI): Prosim, razložite, kako opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.

Tabela 5: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Prosim, razložite, kako opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.

<p>Sveta cerkev Annasann Verska skupnost je manj formalna oblika verske organiziranosti, Cerkev je bolj formalna oblika verske organiziranosti, /.../ Tudi mi uporabljamo organiziranost v obliki pojma Cerkev/.../</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon Verska skupnost je skupnost ljudi, ki stremijo in si prizadevajo k enakemu duhovnemu ciju. Cerkev je povsod tam, kjer domuje duh. /.../</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić /.../. Cerkev je duhovni hram samo za kristjane, medtem ko se pri muslimanih imenuje džamija ali mošeja, pri judih sinagoga itd. /.../</p>
<p>Raeljanska skupnost Verska skupnost je skupnost ljudi, ki se združujejo zaradi podobnih pogledov, Cerkev je ustanova (podjetje). /.../</p>	<p>Universalles Leben Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. teolog /.../Obstaja samo svobodno duhovno gibanje vsakodnevnega uresničevanja božanskih zakonov Božjega Boga v nas.</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja Rok Gros Mi smo verska skupnost in cerkev.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji Versko skupnost opredeljujemo kot organizacijo, ki med drugim opravlja versko dejavnost po svojih verskih načelih in je pravna oseba /.../ Ime cerkev si lastijo vse</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev Dr. Ivan Štuhec /.../ Za nas so cerkve tiste, ki izhajajo iz Evangelijev, iz Kristusa, to pomeni seveda celoten spekter protestantskih, pravoslavnih in katoliških cerkva, vse ostale definiramo kot verske skupnosti. /.../</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost Marko Hren Znotraj Upasane razumemo versko skupnost po definiciji Ustavnega sodišča. /.../ Mi, kot zagovorniki pravne države, jemljemo to, kot samo po sebi umevno. /.../ Ta (Zakon o verski svobodi) zakon se nam z</p>

<p>verske skupnosti, ki imajo krščansko tradicijo. /.../ Zaradi principa enakosti so uvrščene v skupino verskih skupnosti.</p> <p>Svetopisemska cerkev je <u>duhovno Božje kraljestvo</u> kjer se manifestira <u>Božja volja</u> in je zato njen edini poglavar <u>Gospod Jezus Kristus</u>. /.../</p>		<p>vidika kozmologije zdi najbolj ustrezen, zato smo se kot verska skupnost tudi prijavi. Ta zakon je edini, ki ne predpisuje sistema odločanja. /.../ Mi eksplicitno rečemo, da nismo 'verska' skupnost, saj nimamo nobenih dogem. Smo nazor, ki je z vidika Ustavnega sodišča enakovreden verskim skupnostim.</p>
--	--	---

Verske skupnosti nimajo enotnih definicij za termina *cerkev* in *verska skupnost*. Ne sprejemajo socioloških opredelitev, večini ni blizu niti zakonodajna opredelitev.

Menijo, da:

- je pojem cerkev rezerviran za verske skupnosti, ki izhajajo iz krščanstva (Katoliška cerkev, Baptistična skupnost in Muslimanska verska skupnost – džamija ali mošeja pri muslimanih, pri judih sinagoga),
- sta cerkev in verska skupnost sinonima (Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja),
- nobeden od teh terminov ni ustrezen; niso ne cerkev ne verska skupnost (UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost, pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj),
- verska skupnost je manj formalna, cerkev pa bolj formalna oblika organiziranosti (Sveta cerkev Annasann),
- je verska skupnost skupnost ljudi, cerkev pa je organizacijsko nedefinirana; prisotna tam, kjer domuje duh (pripadnik skupnosti LECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa),
- je verska skupnost skupnost ljudi, cerkev pa je ustanova, podjetje (Raeljanska skupnost),
- je definicija verske skupnosti in cerkve določena v Ustavi RS (UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost).

VPRAŠANJE 1 (STROKOVNJAK, PREDSTAVNIK DRŽAVE): Prosim, razložite, kako definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Tabela 6: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Prosim razložite, kako definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

<p>Dr. Bogdan Kolar Teološka fakulteta v Ljubljani /.../. Cerkve so tiste, ki imajo svoje korenine v krščanstvu in sprejemajo temeljne vrednote, ki jih posreduje krščanstvo. Verske skupnosti so vse druge, ki se sklicujejo na neko versko prepričanje. /.../ V slovenskem prostoru velja terminološka zmeda v skladu starim politikantskim načelom, da je v kalnem najlažje ribariti. Jasne definicije, kaj je bistvena sestavina neke ustanove ali združenja, ki iz njega dela versko ustanovo, slovenska zakonodaja ne pozna.</p>
<p>Silvester Gabršček Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino Cerkva in verskih skupnosti je več. Z vidika krščanstva lahko rečemo, iz <i>ekumenskega</i> vidika, da je cerkev samo ena, vendar v različnih izpovednih oblikah, denominacijah. /.../ Kar se pa tiče drugih religijskih skupnosti, pa menim, da je dialog zelo potreben, še posebej na področju verske svobode, temeljnih vrednot, kot je odnos do narave, ljudi in konec koncev tudi samega sebe, kot človeka. /.../</p>
<p>Dr. Gregor Lesjak Urad RS za verske skupnosti /.../ Kot državni uradnik pa moram uresničevati veljavno zakonodajo. Zakon o verski svobodi v 7. členu vsebuje definicijo »cerkve ali druge verske skupnosti«. Kot lahko vidite, oba pojma opredeljuje kot sinonima. /.../ Avtor zakona je pojasnil, da je verski skupnosti, ki je ustavni termin (glejte 7. člen Ustave RS), dodal cerkev, ker je to med ljudstvom najbolj uveljavljen izraz za versko skupnost.</p>

Dr. Bogdan Kolar meni, da v slovenskem prostoru velja terminološka zmeda, saj je »v kalnem najlažje ribariti«. Pravi tudi, da so cerkve tiste, ki imajo svoje korenine v krščanstvu in sprejemajo temeljne vrednote, ki jih posreduje krščanstvo. Njegovemu mnenju pritrjuje tudi dr. Silvester Gabršček. Dr. Lesjak pojasni, da je ustavni pojem *verska skupnost*, ki pa ji zakon doda termin *cerkev*, »ker je to med ljudstvom najbolj uveljavljen izraz za versko skupnost«. Razumemo lahko, da zakon obravnava ta dva termina kot sinonima.

VPRAŠANJE 1 (POLITIČNE STRANKE): Prosim, razložite, kako definirate pojma verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Tabela 7: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, razložite, kako definirate pojma verska skupnost in cerkev v Sloveniji

<p>DeSUS Verske skupnosti so del ustavne materije in zakonske ureditve, stranke si pojma ne moremo definirati kar same, saj jih definira zakon o verskih skupnosti.</p>
<p>NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi Nova Slovenija kot krščanska ljudska stranka temelji svoj odnos do cerkva in verskih skupnosti na predpostavki, da je religiozno prepričanje osebna odločitev /.../NSi v svojih programskih dokumentih nima posebne opredelitve teh pojmov.</p>
<p>SD Denis Sarkić, komunikator Verska skupnost je definirana z Zakonom o verski svobodi, /.../ Poudarili pa bi, da niso politične stranke prvi naslovnik tovrstnih vprašanj, temveč je to Urad za verske skupnosti, ki deluje v okviru Ministrstva za kulturo: »Urad za verske skupnosti v okviru svojih nalog spremlja položaj cerkva in drugih verskih skupnosti, cerkvam in drugim verskim skupnostim daje strokovno pomoč ter jih obvešča o predpisih, drugih aktih in ukrepih, ki zadevajo njihovo delovanje« /.../ Socialni demokrati verske skupnosti, ne glede na pogoste vsebinske razlike, spoštujemo in v njih vidimo potencial za dobrobit državljanek in državljanov. Za nas so pomemben sogovornik, pri čemer pa ne moremo in ne želimo mimo z Ustavo postavljenih mej.</p>

Nobena izmed anketiranih strank nima posebej izoblikovanega stališča, kakšna je razlika med terminoma *verska skupnost* in *cerkev*. Vse se sklicujejo na ustavo in zakon, ne pa na prakso.

VPRAŠANJE 2 (VERŠKE SKUPNOSTI): Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Tabela 8: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Katera bistvena področja definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>/.../ kultura, izobraževanje, prisotnost v javnih medijih ter denacionalizacija (RKC) in financiranje s strani države (RKC in še 3-4 'večje' verske skupnosti).</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Vsak državljan R Slovenije ima pravico do svobodne izbire izpovedovanja vere. /.../ Torej ima vsaka verska skupnost svobodo pri načinu izpovedovanja vere.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>/.../ definira Ustava. Država zagotavlja versko svobodo in avtonomijo verskih skupnosti.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>/.../ po ustavi je določeno, da mora biti cerkev ločena od države ..., kar pa vidimo iz medijev, da ni.</p>	<p>Universalles Leben</p> <p>Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>V Republiki Sloveniji, kolikor je znano, še vedno ni zakona o verskih skupnostih, ki bi opredeljeval območja RS in odnose z verskimi skupnostmi, /.../ večina registriranih verskih skupnosti meni, da je razširjena roka neuradne "državne religije", tj. Katoliške cerkve, /.../</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja</p> <p>Rok Gros</p> <p>Naša cerkev ima več zahtev za sodno varstvo vloženih zoper posvetno oblast, tako da posvetna oblast deluje zoper našo cerkev na skoraj vseh področjih.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkva v RS</p> <p>Miško Čanji dr. med., sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Osnovo odnosov med verskimi skupnostmi in državo v Republiki Sloveniji definirajo: Ustava Republike Slovenije, Zakon o verskih skupnostih ter posebne pogodbe med Katoliško</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev</p> <p>Dr. Ivan Štuhec</p> <p>Bistveno področje je svoboda veroizpovedi/.../ Iz te svobode pa sledijo še vsa druga področja, od najpomembnejše pravnega statusa, ekonomski položaj cerkva in verskih skupnosti, avtonomijo cerkva in verskih skupnosti, torej notranjo ureditev kadrovske odločitve</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</p> <p>Marko Hren</p> <p>/.../Ker smo ujeti v zastarelo zakonodajo, ki ne odseva duha časa, je Slovenija ujetnica kolonialne cerkve (Rimskokatoliške cerkve), ki si je v toku zgodovine pridobila</p>

<p>cerkvijo in Evangeličansko cerkvijo in državo oz. Republiko Slovenijo. /.../ ločitev verskih skupnosti od države, enakopravnost verskih skupnosti v odnosu do države. /.../</p> <p>Mi smo s delom Urada zadovoljni. /.../</p> <p>Ključno vlogo pri urejanju odnosov med verskimi skupnostmi in državo na občinski ravni imajo občinski organi. /.../</p>	<p>posameznih cerkva in verskih skupnosti, ki morajo biti avtonomne, na področjih kjer se dejavnost verskih skupnosti pokriva z državno, na takšnih področjih pa mora nujno biti sklenjen poseben dogovor, takšna področja so socialno, kulturno, vzgojno-izobraževalno, ipd. /.../</p>	<p>neizmerno bogastvo, zato ima v družbenem življenju veliko vlogo. /.../</p> <p>Osem verskih skupnosti, vključno z našo Vam lahko zagotovi, da teh odnosov ni. /.../ Zanesljivo lahko govorimo o zelo veliki raznolikosti. /.../</p>
---	---	---

Verske skupnosti so kot bistvena področja, ki definirajo odnose med njimi in državo, izpostavile:

- svobodo veroizpovedi (Rimsko katoliška cerkev, LECTORIUM ROSICRUCIANUM-mednarodna šola zlatega rožnega križa, Slovenska muslimanska skupnost),
- kulturo, izobraževanje, prisotnost v medijih, denacionalizacijo, financiranje (Rimsko katoliška cerkev, Sveta cerkev Annasann),
- avtonomijo verskih skupnosti, ločitev verskih skupnosti od države (Slovenska muslimanska skupnost, Rimsko katoliška cerkev, Raeljanska skupnost, Zveza baptističnih cerkve v RS, UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),
- enakopravnost verskih skupnosti (pripadnik Universalles Leben, Moris Hoblaj, Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja, Zveza baptističnih cerkve v RS, UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),
- pravni status, ekonomski položaj in socialno področje (Rimokatoliška cerkev).

Področja, kjer se strinja največ verskih skupnosti, so: svoboda veroizpovedi, avtonomija verskih skupnosti in ločitev verskih skupnosti od države.

VPRAŠANJE 2 (STROKOVNJAKI IN PREDSTAVNIKI DRŽAVE): Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Tabela 9: Odgovori na vprašanje: Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

<p>Dr. Bogdan Kolar Teološka fakulteta v Ljubljani Pri odgovoru na to vprašanje bi poudaril temeljno zaznamovanost slovenskega prostora s krščanstvom. /.../ Vsa slovenska kulturna dediščina je povezana s krščanstvom. /.../ Zato ima v Sloveniji drugačno vlogo Katoliška cerkev, kot jo imajo druge Cerkve ali pa sploh druge verske skupnosti, od katerih je bila večina prinesena v slovenski prostor v času od slovenske osamosvojitve. Nekateri tako imenovane verske skupnosti, kar je znano, pa so nastale kot sad norčevanja iz v preteklosti uveljavljenih verskih prepričanj. /.../</p>
<p>Silvester Gabršček Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino Spoštovanje temeljnih pravic do vere, zapisanih v ustavi. Te pravice država ali dodeljuje ali priznava. Spoštovanje teh pravic pa je izvajanje le-teh. Seveda je pomembno spoštovati tudi tradicijo, velikost in zgodovino verskih skupnosti in cerkva.</p>
<p>Dr. Gregor Lesjak Urad RS za verske skupnosti Odnosi med državo in verskimi skupnostmi se godijo na vseh področjih, na katerih država uveljavlja svoje pristojnosti. /.../</p>

Dr. Bogdan Kolar je poudaril, da je slovenski prostor zaznamovan s krščanstvom, zato je z njim povezana tudi slovenska kulturna dediščina. Meni, da mora imeti Katoliška cerkev drugačno vlogo, kot jo imajo druge verske skupnosti, zlasti novejšje.

Tudi dr. Silvester Gabršček izpostavlja tradicijo, velikost in zgodovino verskih skupnosti in cerkva, ki jih je treba upoštevati pri priznavanju pravic.

Dr. Gregor Lesjak meni, da odnosi med državo in verskimi skupnostmi pokrivajo vsa področja, na katerih država uveljavlja svoje pristojnosti.

VPRAŠANJE 2 (POLITIČNE STRANKE): Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Tabela 10: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

DeSUS Vse to definirajo ustava in ustrezna zakonodaja.
NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi /.../ država s svojim pravnim redom določa prostor svobode in odgovornosti, tako je dolžna to storiti tudi za cerkve in verske skupnosti, kar je v Sloveniji storjeno z Zakonom o verski svobodi. Bistvena področja za uresničevanje verske svobode so: pravica staršev, da posredujejo vero svojim otrokom, spoštovanje verskih prepričanj v vzgojnem in izobraževalnem procesu, pravica posameznika do verske vzgoje, pravica do opravljanja bogoslužij v zato namenjenih prostorih, odprte izmenjave verskih informacij in pridobivanje verske literature, neovirana zbiranja, ki vključujejo romanja doma in v tujini, enakopravno obravnavo brez diskriminacije ter pravico vsake verske skupnosti, da se organizira po svoje.
SD Denis Sarkić, komunikator Bistvena sestavina odnosov med verskimi skupnosti in državo je nevtralnost države. /.../ Država je tako zavezana, da v svoje delovanje ne vnaša verskih oziroma svetovnonazorskih elementov, da jenenpristranska, da religije niti ne prevzema niti zavrača in da v nazorskem smislu ne podpira niti ne ovira.

DeSus meni, da področja odnosa med verskimi skupnostmi definira Ustava RS in pripadajoča zakonodaja.

NSi izpostavlja naslednje pravice:

- pravico staršev, da posredujejo vero svojim otrokom, spoštovanje verskih prepričanj v vzgojnem in izobraževalnem procesu,
- pravico posameznika do verske vzgoje,
- pravico do opravljanja bogoslužij v za to namenjenih prostorih, odprte izmenjave verskih informacij in pridobivanje verske literature, neovirana zbiranja, ki vključujejo romanja doma in v tujini, enakopravno obravnavo brez diskriminacije ter
- pravico vsake verske skupnosti, da se organizira po svoje.

SD meni, da je bistveno področje nevtralnost države.

ODGOVOR 3 (VERŠKE SKUPNOSTI): Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos vaše verske skupnosti z državo?

Tabela 11: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos vaše verske skupnosti z državo?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>/../ SCA ni aktiven del the področij.</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Vse doslej navedeno.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>Vsa. Nobenih pravic, ki jih zagotavlja Ustava se nismo pripravljene odreči kar tako.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Za našo versko skupnost to niso pomembne stvari, pa tudi za državo mislim, da ne.</p>	<p>Universalles Leben</p> <p>Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>Univerzalno življenje ni v klasičnem smislu verske skupnosti /.../ zato je njen odnos z državo pomemben samo za urejanje razmerja z državo glede na ustavnost in pozitivne zakone RS /.../</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja</p> <p>Rok Gros</p> <p>Področja, kjer posvetna oblast krši ustavo in zakonodajo so svoboda veroizpovedi, sveti sakralni objekti, zakon o RTV, kurat v vojski, predstavništvo v policiji, nediskriminacija verstev ...</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS</p> <p>Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>V preteklosti so se Baptisti strogo držali principa ločitve cerkve od države. /.../ glavna aktivnost posameznikov in posameznic skupnost /.../ Ugotavljamo, da je dostop do medijev, zlasti sodelovanje na verskem programu (Duhovni utrip) zelo različen in neenakomeren in to med verskimi skupnostmi neenakost še poglobi.</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev</p> <p>Dr. Tadej Strehovec, generalni tajnik Slovenske škofovske conference</p> <p>/.../ Med področji, ki veljajo za nerešena, so: katoliško šolstvo, vojaški ordinariat, vzdrževanje kulturne dediščine, duhovna oskrba v zaporih, bolnišnicah in domovih za starejše in podobno.«</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</p> <p>Marko Hren</p> <p>/.../ Iz našega vidika lahko rečemo, da so odprta vprašanja na mrtvi točki, statična, saj se Ministrstvo za kulturo ne odziva na naše posredovane pobude/.../ Leta 2015 smo odprli dosje odprtih vprašanj vendar se do sedaj nismo nikamor premaknili. /.../ Zaradi takšnega delovanja je kar osem verskih skupnosti izstopilo iz Vladnega sveta za dialog o verski svobodi in tako predsedniku vlade in dr.</p>

		Antonu Peršaku, ki je predsednik Sveta za dialog o verski svobodi, zelo jasno sporočile, da ne želimo biti del 'fiktivnega dialoga', ki deluje kot krinka za dvotirno delovanje. /.../
--	--	--

Verske skupnosti, ki so odgovorile na vprašanje "katera področja so pomembna za odnos vaše verske skupnosti z državo", so izpostavile različna področja:

- šolstvo, vojaški ordinariat, vzdrževanje kulturne dediščine, duhovna oskrba v zaporih, bolnišnicah in domovih za ostarele ... (Katoliška cerkev),
- svoboda veroizpovedi (LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa (Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja),
- sveti sakralni objekti, zakon o RTV, kurat v vojski, predstavništvo v policiji, nediskriminacija verstev (Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja),
- vse, kar jim priznava Ustava RS, pripadajoča zakonodaja (Slovenska muslimanska skupnost, pripadnik Universalles Leben, Moris Hoblaj),
- dostop do medijev (Zveza baptističnih cerkve v RS),
- nepristranskost države in upoštevanje prošenj (UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),
- področja niso pomembna, niso aktivni (Sveta Cerkev Annasann, Raeljanska skupnost).

Vidimo, da je kar nekaj področij, ki so pomembna za več verskih skupnosti. Lahko razberemo, da ima Rimokatoliška cerkev, kot največja cerkev v Sloveniji, največji spekter področij, ki so pomembna za njen odnos z državo.

VPRAŠANJE 4 (VERŠKE SKUPNOSTI): Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Tabela 12: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>/.../ Prevladuje pozicija 4-5 'večjih' verskih skupnosti do države in sorazmerno enako s pozicije države RS do let-teh, ostale verske skupnosti so nasplošno marginalizirane, vključno z našo. /.../</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Velike verske skupnosti imajo drugačne interese in so privilegirano obravnavane v odnosu do manjših in morda mlajših verskih skupnosti.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>/.../ menim da so interesi verskih skupnosti podobni. Vsaka si verjetno želi imeti čim večji družbeni vpliv in ugled/.../ Večina naj se opredeli in potem definira pravila igre tudi za druge.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Interesi so zmeraj, ko je prisotna politična moč, ki je povezana z denarjem in oblastjo.</p>	<p>Universalles Leben Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>/.../temelji na Ustavi RS, so ti odnosi na žalost zelo heterogeni in delno diskriminatorni in omejevalni.</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja Rok Gros</p> <p>Dialog vodi posvetna oblast samo s po njenem mnenju štirimi največjimi verskimi skupnostmi, nas, kot peto največjo ignorira, kot vse ostale, ki smo bili združeni v koalicijo verskih skupnosti, /.../. Zato je koalicija izstopila iz tega sveta, ker je 'farsa'.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Verske skupnosti v Sloveniji so močno heterogene in nimajo skupnega imenovalca v dialogu z državo/.../Kljub Vatikanskemu sporazumu in posebni pogodbi med Rimskokatoliško cerkvijo in</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev Dr. Ivan Štuhec</p> <p>Pri vseh dosedanjih ključnih vprašanjih smo delovali zelo usklajeno. /.../</p> <p>Ostalih posebej velikih heterogenosti ni bilo nikoli.</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost Marko Hren</p> <p>Mi smo heterogenost dokazali. Sam predsednik trenutne vlade je s pisnimi dokumenti potrdil, da deluje heterogeno. /.../</p>

državo le-ta ni še zadovoljna z odnosom do države. /.../ Ocenjujem, da verske skupnosti individualno v skladu s svojimi interesi urejajo nasprotja z državo preko dialoga.		
--	--	--

Verske skupnosti so se na tem področju polarizirale.

Za homogenost so se opredelili:

- Slovenska muslimanska skupnost (menim, da so interesi verskih skupnosti podobni, vsaka si verjetno želi imeti čim večji družbeni vpliv in ugled),
- Rimokatoliška cerkev (pri vseh dosedanjih ključnih vprašanjih smo delovali zelo usklajeno, ostalih posebej velikih heterogenosti ni bilo nikoli),
- Raeljanska verska skupnost (interesi so zmeraj, ko je prisotna politična moč, ki je povezana z denarjem in oblastjo).

Za heterogenost so se opredelile:

- LECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa (velike verske skupnosti imajo drugačne interese in so privilegirano obravnavane v odnosu do manjših in morda mlajših verskih skupnosti),
- pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj (ti odnosi so na žalost zelo heterogeni in delno diskriminatorni in omejevalni),
- Zveza baptističnih cerkva (verske skupnosti v Sloveniji so močno heterogene in nimajo skupnega imenovalca v dialogu z državo),
- Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja (dialog vodi posvetna oblast samo s štirimi največjimi verskimi skupnostmi, nas, kot peto največjo ignorira, kot vse ostale, ki smo bili združeni v koalicijo verskih skupnosti),
- UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost (mi smo heterogenost dokazali, predsednik trenutne vlade je s pisnimi dokumenti potrdil, da deluje heterogeno).

Sveta cerkev Annasann meni, da je homogenost/heterogenost odvisna od zornega kota verske skupnosti ali države.

Lahko zaključimo, da je heterogenost interesov verskih skupnosti v odnosu do države večja od homogenosti.

VPRAŠANJE 4 (STROKOVNJAKI): Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Tabela 13: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Dr. Bogdan Kolar

Teološka fakulteta v Ljubljani

Gre vsekakor za veliko heterogenost odprtih vprašanj in s tem tudi odnosov do države. /.../ Pravni položaj in druga vprašanja, ki zadevajo Katoliško cerkev se urejajo z mednarodnimi dogovori, ker gre pri Katoliški cerkvi za odnos njenega vodstva, ki je na svetovni ravni, z vodstvom slovenske države. /.../ Takšen način urejanja medsebojnih odnosov velja zgolj za Katoliško cerkev, kar ji daje zelo izviren položaj med vsemi Cerkvami oz. verskimi skupnostmi. Druge Cerkve in verske skupnosti niso tako organizirane in se zato njihov položaj ureja z notranjo državno zakonodajo. /.../

Silvester Gabršček

Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino

Ko se je šlo za temeljna vprašanja, kot je splav, umetna oploditev in ostale temeljne pravice, so v Sloveniji skupaj stopile tri največje krščanske skupnosti in islamska skupnost. /.../

Dr. Gregor Lesjak

Urad RS za verske skupnosti

/.../ Torej, kot vsi ostali državljani, morajo takšne stvari urejati tam, kjer so za to pristojni. /.. / Kljub temu lahko rečem, da so verske skupnosti v Sloveniji zelo različne, zaradi velikosti, število članov, starost verskih skupnosti, itd. Iz teh omenjenih razlik v statusu izhajajo različne potrebe verskih skupnosti, starejše in večje imajo drugačne zahteve kot manjše in mlajše. To je argument v prid tako imenovane heterogenosti. V prid homogenosti bi lahko rekli, da si mnogo verskih skupnosti želijo omogočeno opravljanje pridobitne dejavnosti, kar je trenutno s Pravilnikom o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti prepovedano. /.../

Mnenja poznavalcev o homogenosti in heterogenosti se razlikujejo. Dr. Kolar meni, da vsekakor gre za veliko heterogenost odprtih vprašanj in s tem tudi odnosov do države. Temu pritrjuje tudi dr. Lesjak, saj pravi, »da so verske skupnosti v Sloveniji zelo različne zaradi velikosti, število članov, starosti verskih skupnosti, itd. Iz teh omenjenih razlik v statusu izhajajo različne potrebe verskih skupnosti, starejše in večje imajo drugačne zahteve kot manjše in mlajše. To je argument v prid tako imenovane heterogenosti.«

Dr. Gabršček pa spomni, da ob pomembnih vprašanjih za cerkve, le te – tudi velike – znajo stopiti skupaj.

VPRAŠANJE 4 (POLITIČNE STRANKE): Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Tabela 14: Odgovori političnih strank na vprašanje: Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

<p>DeSUS /.../ To je bolj vprašanje za njih ali za Urad za verske skupnosti, ki se s tem ukvarja.</p>
<p>NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi /.../ NSi zagovarja sodobne pravne standarde, ki razlikujejo med poslanstvom cerkva in verskih skupnosti ter nalogami države. /.../ so tako indirektno koristne za splošno družbeno kulturo. Naloga države je, da podpira njihovo delovanje in da je v stalnem dialogu z vsemi cerkvami in verskimi skupnostmi, še posebej tistimi, ki imajo na Slovenskem večstoletno tradicijo in ki so bistveno prispevale k slovenski samobitnosti.</p>
<p>SD Denis Sarkič, komunikator Področja, s katerimi se ukvarjajo verske skupnosti v mnogo čem posegajo v tista, s katerimi se ukvarja država. A slednja ima in mora imeti možnost odločanja, do katere mere bo delovanje verskih skupnosti dopustila. /.../ Idopolnilo socialni državi /.../Država s širokim obsegom nudenja socialnega, zdravstvenega in izobraževalnega skrbstva je namreč po prepričanju Socialnih demokratov tista, ki edina lahko zagotavlja kakovostno uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.</p>

Odgovori političnih strank nakazujejo, da tega področja ne poznajo in nimajo izoblikovanega mnenja.

VPRAŠANJE 5 (VERŠKE SKUPNOSTI): So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Tabela 15: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>Živa so v relaciji štirih ačo petih 'večjih' verskih skupnosti /.../</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>/.../ smo nekako izpuščeni iz dialoga, ker ga ni.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>/.../ omejuje ustavno zagotovljeno versko svobodo muslimanom in judom je prepoved obrednega zakola živali. Nerešeno je tudi vprašanje prehrane v vrtcih in šolah in ureditev pokopališč.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Mislím, da so. /.../</p>	<p>Universalles Leben Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>Da, obstajajo odprta vprašanja o dialogu RS in verskih skupnostih, vendar so zamrznjena ali mrtva. Ampak manj mrtvi za "privilegirane religije" /.../</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja Rok Gros</p> <p>Zakaj probleme posvetna oblast ne rešuje morate vprašati njo, /.../</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Večino odprtih vprašanj, ki jih pozna javnost, je med Rimskokatoliško cerkvijo in državo. Gre za področja ki so prej bila izključno v domeni države: /.../ Gre tudi za zgodovinska vprašanja. /.../ Večina verskih skupnosti v Sloveniji sama rešuje svoja trenutna vprašanja, kot so lastni objekti za izvajanje verske dejavnosti, kadrovske vprašanje itd. /.../</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev Dr. Ivan Štuhec</p> <p>Ne, niso živa. Na tem področju se samo obljublja in nič dogaja. /.../</p> <p>Prav tako Komisija za dialog o verski svobodi ni nikoli odločala o ničemer niti ni ničesar reševala./.../</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost Marko Hren</p> <p>Enako kot pri prejšnjem vprašanju.</p>

Na vprašanje, "Ali so odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa", so se verske skupnosti opredelile različno.

Da so odprta vprašanja aktualna oziroma živa, menijo:

- Sveta cerkev Annasann: živa so v relaciji štirih ali petih 'večjih' verskih skupnosti in države ter obratno, v ostalih relacijah so precej manj 'živa';
- Baptistična skupnost: večina odprtih vprašanj, ki jih pozna javnost, je med Rimskokatoliško cerkvijo in državo;
- pripadnik Universalles Leben, Moris Hoblaj: da, obstajajo odprta vprašanja o dialogu RS in verskih skupnostih, vendar so zamrznjena ali mrtva, ampak manj mrtvi za "privilegirane religije";
- ECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa: vrsto let so bila živa, v zadnjem obdobju pa smo nekako izpuščeni iz dialoga, ker ga ni;
- UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost: z eno od registriranih cerkva se pogovarja preko posrednih delavnih skupin in hodi na obiske na verske sedeže v tujino, z vsemi ostalimi pa se pogovarja preko Urada za verske skupnosti in preko povsem mrtvoudnega Sveta za dialog o verski svobodi).

Te verske skupnosti, oziroma predstavniki, trdijo, da je dialog živ v relaciji samo nekatere/nekaterih verskih skupnosti, torej da pri odnosu z državo ne velja enakopravnost verskih skupnosti, ki je določena z Ustavo RS.

VPRAŠANJE 5 (STROKOVNJAKI, PREDSTAVNIK DRŽAVE): So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Tabela 16: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?

<p>Dr. Bogdan Kolar Teološka fakulteta v Ljubljani Vprašanja so odprta in bodo ostala odprta, vse dokler bodo Cerkev in verske skupnosti sestavljali ljudje. /.../ Ker ni mogoče, da bi vse verske ustanove merili z istim vatlom ali jih postavljali v isto Prokrustovo posteljo, je potreben individualen pristop. Tega pa v Sloveniji ni. /.../ ni pričakovati, da bi se to področje uredilo in da bi ureditev teh vprašanj prispevala pri ustvarjanju družbenega soglasja. Neurejeni odnosi do Cerkev in verskih skupnosti so pomemben vir družbenih napetosti. /.../</p>
<p>Silvester Gabršček Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino To se spreminja glede na število vprašanj in k čemu ta vprašanja stremijo. /.../</p>
<p>Dr. Gregor Lesjak Urad RS za verske skupnosti /.../ Urad za verske skupnosti nima »odprtih vprašanj« v razmerju do verskimi skupnostmi. /.../</p>

Predstavniki Urada za verske skupnosti trdi, da urad nima odprtih vprašanj v razmerju do verskih skupnosti. Ravno nasprotno mnenje ima dr. Kolar, ki meni, da odprta vprašanja so in zmeraj bodo. Temu mnenju se pridružuje dr. Gabršček, ki meni, da se število in področja teh vprašanj spreminjata.

VPRAŠANJE 5 (POLITIČNE STRANKE): So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Tabela 17: Odgovori političnih strank na vprašanje: So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa?

<p>DeSUS Menimo, da pozitiven dialog obstaja, predlagamo, da ta vprašanja naslovite na Urad za verske skupnosti.</p>
<p>NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi / Oceno o živahnosti reševanja odprtih vprašanj med državo in verskimi skupnostmi bi lahko kompetentno ocenili vpleteni. Glede na dostopne podatke pa bi lahko odgovorili, da dialog poteka in je zadovoljiv.</p>
<p>SD Denis Sarkič, komunikator Kot je znano, se v Poslanski skupini Socialnih demokratov zavzemamo za dosledno spoštovanje 7. člena Ustave. S tem namenom smo leta 2012 prvopodpisali tudi predlog novele Zakona o verski svobodi, ki pa ni dobil večinske podpore. Z novelo smo tedaj želeli odpraviti neskladja z Ustavo v zvezi s kriteriji za registracijo verskih skupnosti in zaposlovanjem duhovnikov v bolnišnicah in zaporih, spremeniti način financiranja verskih skupnosti, urediti duhovno oskrbo v javnih institucijah, kjer je pripadnikom oteženo uresničevanje pravice do verske svobode ter pripoznati pomen svetovnonazorskih skupnosti. /.../</p>

Politične stranke se ne opredeljujejo do odprtih vprašanj med državo in verskimi skupnostmi. Le SD je spomnila na svoje preteklo angažiranje na tem področju, ki pa v Državnem zboru ni dobilo večinske podpore.

VPRAŠANJE 6 (VERŠKE SKUPNOSTI): Ali se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Tabela 18: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Ali se po odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>Enako kot pri zgornjem vprašanju.</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>/.../ manjše skupnosti, ki so združeno posredovale pobude pa niso bile slišane.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>Pobuda zoper 25. člen Zakona o zaščiti živali je v reševanju na Ustavnem sodišču.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Nimam odgovorov</p>	<p>Universalles Leben Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>Ne, ne rešujejo se aktivno, ker ni politične volje. /.../</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja Rok Gros</p> <p>Enako kot pri prejšnjem vprašanju.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Vprašanje verskih objektov se počasi rešuje. /.../ Torej, vprašanja se rešujejo v odvisnosti od aktivnosti verskih skupnosti. /.../ Gre za ideološka vprašanja v demokratični družbi. /.../</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev Dr. Ivan Štuhec</p> <p>V preteklosti so probleme reševali v več fazah. /.../ Mešana krovna komisija/.../ Edina večja pridobitev je bilo priznanje Slovenije, da je Sveti sedež mednarodno pravni subjekt.</p> <p>V času mandata Janeza Janše, od 2004 do 2008 je bilo malo več dvogovorov med večjimi verskimi skupnostmi in državo.</p> <p>Urad za verske skupnosti /.../ Večje verske skupnosti nimamo nobene koristi od tega urada, saj nam delajo več škode kot koristi z delovanjem proti nam iz principa enakosti.</p> <p>Če bi v Republiki Sloveniji jasno opredelili, kaj je cerkev</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost Marko Hren</p> <p>/.../ Edini način s katerim bi lahko nekako zgladili razlike, ki jih vlada še pogloblja, bi bilo spremembo zakonodaje. /.../.</p>

	in kaj verska skupnost, bi bilo veliko olajšanega. /.../	
--	--	--

Na vprašanje, "Ali se odprta vprašanja aktivno rešujejo?", so verske skupnosti podale različne odgovore.

Nekatere verske skupnosti so izpostavile konkretne pobude, ki naj bi se aktivno reševale, pa se ne:

- pobuda zoper 25. člen Zakona o zaščiti živali je v reševanju na Ustavnem sodišču (Slovenska muslimanska skupnost),
- nujno bi bilo neokusno financiranje in favoriziranje kot protiustavno dejanje popolnoma izbrisati in umakniti iz proračuna države (UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),
- verjetno se dobro rešujejo vprašanja velikih cerkva, manjše skupnosti, ki so združeno posredovale pobude, pa niso bile slišane (LECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa),
- živa so v relaciji štirih ali petih 'večjih' verskih skupnosti in države ter obratno, v ostalih relacijah so precej manj 'živa' (Sveta cerkev Annasann),
- vprašanja se rešujejo v odvisnosti od aktivnosti verskih skupnosti, gre za ideološka vprašanja v demokratični družbi in za politična vprašanja ter vprašanje, do kam se smejo verske skupnosti vključevati v politiko države; vse to vpliva na reševanje odprtih vprašanj (Zveza baptističnih cerkva).

Kritična do reševanja odprtih vprašanj je tudi Rimokatoliška cerkev: »Na tem področju se samo obljublja in nič dogaja. Urad za verske skupnosti je v glavnem urad za pospešeno registriranje in množenje verskih skupnosti, to je njihov glavni namen. Večje verske skupnosti nimamo nobene koristi od tega urada, saj nam delajo več škode kot koristi z delovanjem proti nam iz principa enakosti.«

Pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj, meni, da se odprta vprašanja ne rešujejo aktivno, ker ni politične volje. Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja trdi, da se problemi ne rešujejo.

UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost pa opozarja, da je situacija zelo kritična in ne kaže na izboljšanje.

Kljub različnim poudarkom, v katerih se zrcali heterogenost odnosov med verskimi skupnostmi, iz odgovorov večine respondentov lahko razbremo precejšnje nezadovoljstvo z reševanjem odprtih vprašanj med njimi in državo.

VPRAŠANJE 6 (STROKOVNJAKI, PREDSTAVNIK DRŽAVE): Ali se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Tabela 19: Odgovri strokovnjakov na vprašanje: Ali se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

<p>Dr. Bogdan Kolar Teološka fakulteta v Ljubljani Iz slovenske zgodovine je znano, da je bila že leta 1944 ustanovljena Verska komisija, ki naj bi reševala odprta vprašanja med novo slovensko državo in Katoliško cerkvijo oz. drugimi verskimi skupnostmi. V desetletjih svojega obstoja se je komisija izkazala za vse prej kot tista, ki bi iskala rešitve odprtih vprašanj in za zmanjšanje napetosti, do katerih je občasno prihajalo; v večji meri je bila generator napetosti in v dobesednem pomenu besede protiverska komisija. /.../ Razumljivo je, da ima Katoliška cerkev drugačna vprašanja in potrebe, kot jih imajo druge Cerkve in verske skupnosti.</p>
<p>Silvester Gabršček Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino Lahko bi se reševala bolje, hitreje in bolj strpno. /.../ Enakosti vseh državljanov ni.</p>
<p>Dr. Gregor Lesjak Urad RS za verske skupnosti /.../ Če ima kakšna verska skupnost na kakšnem področju danes problem, ga mora tam aktivno tudi reševati, sama – tako kot vsi drugi državljani in organizacije v Sloveniji. /.../</p>

Dr. Silvester Gabršček ocenjuje, da bi se lahko odprta vprašanja reševala bolje, hitreje in bolj strpno. S tem mnenjem se strinja dr. Bogdan Kolar, ki celo meni, da so neurejeni odnosi do Cerkva in verskih skupnosti pomemben vir družbenih napetosti. Dr. Lesjak se s tem mnenjem se strinja in v imenu Urada za verske skupnosti ne prevzema odgovornosti za boljše reševanje odprtih vprašanj. Meni, da morajo verske skupnosti svoje predloge za izboljšavo in pripombe ali zahteve predstaviti pristojnim organom, ki lahko na omenjenih področjih omogočijo spremembe.

VPRAŠANJE 6 (POLITIČNE STRANKE): Se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Tabela 20: Odgovori političnih strank na vprašanje: Se odprta vprašanja aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

<p>DeSUS Tudi to je vprašanje za Urad za verske skupnosti. Slovenija je sekularna država, zato se politične stranke prevrstveno ne ukvarjamo z verskimi skupnostmi/.../</p>
<p>NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi V moderni pluralistični družbi živimo skupaj ljudje različnih ver in nazorov, zato ima načelo strpnosti velik pomen, /.../ Menimo, da je še vedno premalo storjenega v preprečevanju sovražnega govora zaradi veroizpovedi.</p>
<p>SD Denis Sarkič, komunikator Vprašanje je, kaj za koga in katera so odprta vprašanja, od tega je namreč odvisno, ali se rešujejo. /.../ saj ta niso prioriteta, četudi bi, glede na naravo, lahko bila.</p>

SD prizna, da tovrstna vprašanja v Sloveniji niso politična prioriteta, četudi bi glede na njihov pomen lahko bila. Nizko uvrščenost med političnimi prioritetami je zaznati tudi iz odgovora Desusa. Le NSi načelno odgovori, da bi se na nekaterih področjih dalo storiti več.

VPRAŠANJE 7 (VERŠKE SKUPNOSTI): Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Tabela 21: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>Nismo aktivno udeleženi v te dejavnostih.</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Naša skupnost nima posebnih odprtih vprašanj ali zahtev/.../Pogrešamo pa skupna srečanja, ki naj bi jih organiziralo Ministrstvo za kulturo skupaj z Uradom za verske skupnosti. /.../ Tako smo lahko bili seznanjeni z delovanjem vseh VS v Sloveniji in hkrati gradili povezavo med vsemi.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>Vlada praktično nima nikakršnih odnosov z našo skupnostjo. O prepovedi obrednega zakola smo izvedeli iz medijev, kljub temu da naj bi bil o tem obveščeni /.../</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Do sedaj nismo imeli nobenih težav pri reševanju odprtih težav.</p>	<p>Universalles Leben</p> <p>Moris Hoblaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>Reševanje odprtih vprašanj med univerzalnim življenjem in RS ne obstaja/.../</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja</p> <p>Rok Gros</p> <p>Brez odgovora.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS</p> <p>Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Trenutno nimamo odprtih oz. nerešenih vprašanj v odnosu do države.</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev</p> <p>Dr. Ivan Štuhec</p> <p>Nujno bi se moral rešiti problem financiranja vseh verskih skupnosti. To bi morala biti prioriteta, saj je to področje popolnoma neurejeno in nedefinirano po zakonih. /.../</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</p> <p>Marko Hren</p> <p>Ni jih.</p> <p>Edini vzvod, ki deluje je Zakon o dostopu informacij javnega značaja. /.../</p>

Respondente sem prosila, da navedejo 'vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji'.

Večinoma so vzvode reševanje ocenili kot neuspešne:

- Slovenska muslimanska skupnost meni, da ima država zelo malo stikov z njihovo skupnostjo, zato vzvodov za reševanje njihovih vprašanj praktično ni. "Vlada praktično nima nikakršnih odnosov z našo skupnostjo, o prepovedi obrednega zakola smo izvedeli iz medijev (trenutno odprto vprašanje na Ustavnem sodišču), kljub temu da naj bi bil o tem obveščeni.«
- Rimokatoliška cerkev je navedla specifične probleme in pretekli vzvod reševanja, vendar meni, da je dialog na mrtvi točki in se zato aktualna vprašanja ne rešujejo aktivno. »Nujno bi se moral rešiti problem financiranja vseh verskih skupnosti, to bi morala biti prioriteta, saj je to področje popolnoma neurejeno in nedefinirano po zakonih. Z izjemo vlade let 2004-2008 se nihče ni pripravljeno pogovarjati, ker neurejenost izkoriščajo za blatenje Katoliške cerkve.«
- Marko Hren iz UPASANA trdi, da vzvodov reševanja odprtih vprašanj sploh ni. Meni, da je Urad za verske skupnosti neaktiven in da je Svet za dialog o verski svobodi mrtvouden. Zato je koalicija osmih verskih skupnosti, katere predsednik je, izstopila iz Sveta za dialog o verski svobodi. Navede samo en vzvod, ki deluje – to je Zakon o dostopu informacij javnega značaja. »Ta zakon uporabljamo redno, zato vse, kar izvemo, v bistvu izvemo pod prisilo informacijske pooblaščenke. Ta zakon je edina stvar, ki resnično deluje.«

Iz odgovorov lahko razberemo različne stopnje aktivnosti verskih skupnosti v odnosu do države. Na enem polu so verske skupnosti, ki nimajo odprtih vprašanj v odnosu do države, zato tudi niso aktivne v tem odnosu. Na drugem polu pa so verske skupnosti, ki imajo več odprtih vprašanj, a trdijo, da država ni pripravljena na njihovo reševanje.

VPRAŠANJE 7 (STROKOVNJAKI, PREDSTAVNIK DRŽAVE): Prosim, navedite vzvode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Tabela 22: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Prosim, navedite vzvode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

<p>Dr. Bogdan Kolar Teološka fakulteta v Ljubljani Kot že omenjeno zgoraj, je za reševanje odprtih vprašanj Katoliške cerkve v Sloveniji v odnosu do države pristojen Sveti sedež. Zato je metoda reševanja odprtih vprašanj drugačna, kot je to za druge Cerkve in verske skupnosti. /.../ takšnih sporazumov več, navadno štiri ali pet. V njih so zajeta vsa temeljna vprašanja, /.../ Iz določb že podpisanega sporazuma sledi, da se bodo na isti način reševala tudi druga odprta vprašanja.</p>
<p>Silvester Gabršček Ministrstvo za kulturo- vodja sktorja za nepremično kulturno dediščino Vse je odvisno od koalicije in komu se ta resor zaupa. /.../</p>
<p>Dr. Gregor Lesjak Urad RS za verske skupnosti Odgovor je enak zgornjemu.</p>

Dr. Bogdan Kolar je dejal, da so vzvodi odvisni od verske skupnosti. Za reševanje odprtih vprašanj Katoliške cerkve v Sloveniji v odnosu do države je pristojen Sveti sedež, zato je metoda reševanja odprtih vprašanj drugačna, kot je to za druge Cerkve in verske skupnosti.

Dr. Silvester Gabršček zagovarja stališče, da so vzvodi odvisni od koalicije in od tega, komu se ta določen resors zaupa.

Dr. Gregor Lesjak je ponovil svoje stališče, da morajo verske skupnosti vprašnja predstaviti pristojnim vladnim organom kot vsi ostali državljani Slovenije.

VPRAŠANJE 7 (POLITIČNE STRANKE): Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Tabela 23: Odgovori političnih strank na vprašanje: Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

DeSUS Tudi to je vprašanje za verske skupnosti.
NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi V Sloveniji obstaja Urad za verske skupnosti, ki ima nalogo ustvarjati prostor za dialog in medsebojno srečevanje, izmenjavo stališč in dobrih praks, iskanje rešitev in medsebojno sodelovanje. V okviru Vlade RS deluje tudi Svet Vlade RS za dialog z verskimi skupnostmi. /.../
SD Denis Sarkič, komunikator /

Stranki SD in DeSUS se nista želeli politično opredeliti. Stranka NSi je kot vzode navedla Urad za verske skupnosti in Svet Vlade RS za dialog z verskimi skupnostmi. »V okviru Vlade RS deluje tudi Svet Vlade RS za dialog z verskimi skupnostmi. Osnovno poslanstvo sveta je zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije, kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave, ter cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode.«

VPRAŠANJE 8 (POLITIČNE STRANKE): Kako visoko se na prioritetni lestvici vaše politične agende uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo? Prosim, pojasnite.

Tabela 24: Odgovori političnih strank na vprašanje: Kako visoko se na prioritetni lestvici vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo?

<p>DeSUS</p> <p>Tudi to je vprašanje za Urad za verske skupnosti. Slovenija je sekularna država, zato se politične stranke prevrstveno ne ukvarjamo z verskimi skupnostmi, /.../</p>
<p>NSi</p> <p>mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi</p> <p>Nova Slovenija ima v Temeljnem programu Blizu ljudem, /.../ namenjeno posebno poglavje o odnosu med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi /.../ NSi je 28. 2. 2013 vložila v zakonodajni proces po skrajšanem postopku Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o verski svobodi s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom /.../ Cerkev in druga verska skupnost se lahko registrira, če ima najmanj dvajset polnoletnih članov, /.../ Predlog zakona ni bil sprejet.</p> <p>NSi se v zakonodajnem procesu kot tudi pri obravnavi poročil varuha človekovih pravic zavzema za dosledno spoštovanje verske svobode in opozarja na kršitve /.../</p>
<p>SD</p> <p>Denis Sarkić, komunikator</p> <p>Umestitev posameznih tematik je vselej odvisna od širšega konteksta in presoje, kje se mi kot družba nahajamo.</p>

Vprašanje "Kako visoko se na prioritetni lestvici vaše politične agende uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo" sem zastavila političnim strankam, saj me je zanimalo, kako visoko na prioritetni lestvici političnega programa stranke je urejen odnos med državo in verskimi skupnostmi.

Stranka NSi je omenila Temeljni program Blizu ljudem, sprejet leta 2009 v Mariboru, v katerem je poglavje, posebej namenjeno odnosu med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi. Prav tako je navedla knjigo Vrednote krščanske demokracije, izdane leta 2013, kjer je poglavje posebej namenjeno strpnosti in verski svobodi. V svojem odgovoru je omenila vlogo, ki jo je NSi 28. 2. 2013 vložila v zakonodajni proces po skrajšanem postopku, z naslovom Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o verski svobodi s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom. Lahko zaključim, da je urejen odnos med verskimi skupnostmi in državo visoko na prioritetni lestvici političnega programa stranke NSi.

Stranka DeSus se ponovno ni želela politično opredeliti in se je sklicevala na sekularnost države in ustavno ločitev verskih skupnosti in države.

Stranka SD meni, da je prioriteten odnos med verskimi skupnostmi in državo odvisna od trenutnih tem in širšega konteksta položaja družbe.

VPRAŠANJE 9 (VERŠKE SKUPNOSTI): Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Tabela 25: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>Manj pomembni, kajti širša družbena javnost v RS je trenutno fokusirana predvsem v sekularne, profane in materialistične sfere.</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Menimo, da je potrebno homogeno in tolerantno delovanje. Na ta način bi lahko bolje pripomogli k širjenju splošno dobrega za vsakega človeka./.../</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>/.../Tudi Zakon o verski svobodi priznava, da so verske skupnosti družbeno koristne organizacije.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Država se mora držati pravnih načel in enakopravnosti/.../</p>	<p>Universalles Leben</p> <p>Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>Iz vsakodnevne politične prakse RS ni nobenega sklepa, da bi bil v odnosih med državo in verskimi skupnostmi pomemben javni interes. /.../ Poleg tega se javnost vedno bolj odziva na neustavne "uradne" verske obrede s politiki na javnih političnih družbenih dogodkih, v katerih skoraj izključno katoliške religije sodelujejo z najvišjimi predstavniki v več verski družbi v Sloveniji.</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja</p> <p>Rok Gros</p> <p>Brez odgovora.</p>
<p>Zveza baptističnih cerkve v RS</p> <p>Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>V javnosti so znani problemi tranzicije, /.../ Tudi pri verskih skupnosti zlasti pri Rimskokatoliški cerkvi</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev</p> <p>Dr. Ivan Štuhec</p> <p>Vprašanje religije se je kot najpomembnejše v javni diskurz vrnilo po 11. septembru 2001. /.../Zame to tudi pomeni slovensko ignoriranje religijskih</p>	<p>UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</p> <p>Marko Hren</p> <p>UPASANO smo registrirali prav zaradi tega, ker smo ocenili, da je iz razvojnega</p>

<p>javnost ugotavlja finančne in gospodarske nečednosti ter pedofilijo. Skratka, obe strani sta moralno pognili in javnost pričakuje in išče moralno avtoriteto, ki bi ji prinesla moralno in ekonomsko blaginjo. Zato je upravičen apel, da se obe strani izboljšajo z namenom, da ostanejo avtoriteta, ter da uredijo odnose ter potegnejo družbo v moralno in ekonomsko blaginjo.</p>	<p>vprašanj, saj so ljudje religijski analfabeti, /.../ Vendar se na žalost zaradi nepoznavanja širše javnosti te probleme ne obravnava pravično. /.../ Zgodovinski vidik religij je zelo enostranski, še posebej v Sloveniji. V /.../</p>	<p>vidika za našo skupnost in državo odločilnega pomena, da se ta vprašanja o relevantnosti kozmologij odprejo. /.../ Ta znanja so izjemnega pomena za varovanje narave /../. Tukaj se tudi pojavi medij za dialog z ostalimi svetovnimi religijami, ker če začneš iz prirodoverja in se počasi širiš po svetu vidiš, da smo vsi na istem. /.../ To pa je skregano s principi kolonialne cerkve, ki je bila od cesarja Konstantina v službi kolonialnega roparja. /.../ Zato je za razvojen pomen, tudi iz vidika naravnih habitatov tako pomembno, da se ponovno vzpostavijo kozmologije, ki vsebujejo etnične kodekse spoštovanja do narave.</p>
--	--	--

Na vprašanje "Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo", so verske skupnosti odgovarjale različno.

Verske skupnosti v veliki večini menijo, da so urejeni odnosi v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo pomembni. Izpostavljajo naslednje vidike:

- če pod družbeno blaginjo smatramo tudi duhovne in civilizacijske dosežke, ne samo ekonomskih ali gospodarskih (čeprav je etika pomembna tudi na področju organizacije), potem so ti odnosi pomembnejši, kot pogosto mislimo, tudi Zakon o verski svobodi priznava, da so verske skupnosti družbeno koristne organizacije (Slovenska muslimanska skupnost),
- menimo, da je potrebno homogeno in tolerantno delovanje; na ta način bi lahko bolje pripomogli k širjemju splošno dobrega za vsakega človeka (LECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa),
- država se mora držati pravnih načel in enakopravnosti, pa bo vse ok (Raeljanska skupnost),
- UPASANO smo registrirali prav zaradi tega, ker smo ocenili, da je z razvojnega vidika za našo skupnost in državo odločilnega pomena, da se ta vprašanja o relevantnosti kozmologij odprejo. Menimo, da so urejeni odnosi zelo pomembni za pravilno delovanje družbe, ki

prinese tudi družbeno blaginjo (UPASANA – SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),

- vprašanje religije se je kot najpomembnejše v javni diskurz vrnilo po 11. septembru 2001, saj se je takrat to vprašanje, v povezavi s pravičnostjo in mirom vrnilo v svetovni javni diskurz, zame to tudi pomeni slovensko ignoriranje religijskih vprašanj, saj so ljudje religijski analfabeti, torej poberejo informacije v fragmentih iz več virov, jih združijo in iz njihovih nadaljnjih sklepanj nastanejo predsodki, družbeni konflikti, v katere so vpleteni ljudje iz različnih verskih skupin (Katoliška cerkev)
- strinjamo se, da so urejeni odnosi pomembni za družbeno blaginjo. V javnosti so znani problemi tranzicije, saj država z zakonodajo in sodstvom ni izpolnila pričakovanj in preprečila dejanja gospodarskega kriminala. Tudi pri verskih skupnosti zlasti pri Rimsko katoliški cerkvi javnost ugotavlja finančne in gospodarske nečednosti ter pedofilijo. Skratka, obe strani sta moralno pogrnila in javnost pričakuje in išče moralno avtoriteto, ki bi ji prinesla moralno in ekonomsko blaginjo. Zato je upravičen apel, da se obe strani izboljšata z namenom, da ostaneta avtoriteta, ter da uredita odnose ter potegneta družbo v moralno in ekonomsko blaginjo (Zveza baptističnih cerkva).

Pripadnik Universalles Leben, Moris Hoblaj, je podal mnenje, da se pomembnost urejenega odnosa med državo in verskimi skupnostmi spreminja. »Iz vsakodnevnih političnih praks RS ni nobenega sklepa, da bi bil v odnosih med državo in verskimi skupnostmi pomemben javni interes ... Poleg tega se javnost vedno bolj odziva na neustavne "uradne" verske obrede s politiki na javnih političnih družbenih dogodkih, v katerih skoraj izključno predstavniki katoliške religije sodelujejo z najvišjimi predstavniki v več verski družbi v Sloveniji.«

Sveta cerkev Annasann meni, da so odnosi manj pomembni; kajti širša družbena javnost v RS je trenutno fokusirana predvsem v sekularne, profane in materialistične sfere.

VPRAŠANJE 9 (STROKOVNJAKI IN PREDSTAVNIK DRŽAVE): Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Tabela 26: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Dr. Bogdan Kolar

Teološka fakulteta v Ljubljani

/.../ v večini političnih ureditev pomemben temelj doseganja družbenega soglasja/.../Navsezadnje so vse države in vse njene ustanove zaradi ljudi. Ker Cerkve in verske skupnosti sestavljajo isti ljudje, je sodelovanje pri reševanju njihovih problemov naloga vseh ustanov v državi./.../

Silvester Gabršček

Ministrstvo za kulturo (vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino)

Menim, da je v korist širše javnosti, ne samo sodelovanje med verskimi skupnostmi za medsebojno blaginjo, ampak tudi odnos države, ki bi z urejenimi odnosi med verskimi skupnostmi in državo spodbudil odprtost, medsebojno sodelovanje in željo po blaginji. Na žalost je veliko malo zaupanja in odprtosti.

Dr. Gregor Lesjak

Urad RS za verske skupnosti

Skozi svoje oči vam bo morala odgovoriti širša javnost.

/.../. Ampak verske skupnosti so na koncu svobodne, samostojne in avtonomne in v svoje odnose z drugimi (verskimi skupnostmi) vstopajo same (brez države).

/.../ Pluralnost in soočenje različnih interesov sta normalno in celo zaželeno stanje; ti interesi se v demokratični družbi uveljavljajo v parlamentu.

Vsi trije anketiranci so se načeloma strinjali, da so ti odnosi za družbeno blaginjo koristni. Očitno pa so različnih pogledov glede vprašanj, kako velik pomen imajo v družbi in kako do urejenih odnosov priti.

VPRAŠANJE 9 (POLITIČNE STRANKE): Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Tabela 27: Odgovori političnih strank na vprašanje: Kako pomembni so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

<p>DeSUS Tudi to je vprašanje za verske skupnosti.</p>
<p>NSi mag. Valentin Hajdinjak, podpredsednik NSi Dobri odnosi med državo in verskimi skupnostmi so skupen interes, saj je svobodno izpovedovanje vere izjemno pomembno za mirno sobivanje in sožitje prebivalcev,/.../ Potreben je stalni dialog in zagotavljanje pravnih okvirov, v katerih bo delovanje cerkva in verskih skupnosti/.../potekalo čim bolj svobodno in v korist vseh državljanov Slovenije.</p>
<p>SD Denis Sarkić, komunikator Socialni demokrati pripoznavamo velik pomen verskih skupnosti pri njenih karitativnih dejavnostih /.../Odnosi so pomembni, zato si ne želimo, da bi ob določenih vprašanjih, kjer se nazor verskih skupnosti in države razlikujeta, prišlo do nepotrebne zaostritve odnosov. Mora pa biti meja med obema sferam jasna.</p>

NSi in SD se zavzemata za dobre odnose med državo in verskimi skupnostmi, saj prepoznavata širše družbene koristi takih odnosov. DeSus pa očitno o tem ne razmišlja.

VPRAŠANJE 10 (VERŠKE SKUPNOSTI): Ali menite, da bi država morala vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj?

Tabela 28: Odgovori verskih skupnosti na vprašanje: Menite, da bi država morala vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj?

<p>Sveta cerkev Annasann</p> <p>Ni odgovora.</p>	<p>LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa Zlata Fon</p> <p>Pred bogom smo vsi enaki. Tudi zakon o Verskih skupnostih v RS zagotavlja enake pravice vsem verskim skupnostim.</p> <p>V realnem življenju pa je tudi drugače.</p>	<p>Slovenska muslimanska skupnost Edin Kumalić</p> <p>Ne. Verske skupnosti niso in ne morejo biti enakopravne, čeprav si nekateri to želijo in čeprav je to ustavna kategorija. Morda bi bilo bolje da država prizna nekaterim poseben status državne religije. To bi bilo bolj realno ali bližje dejanskemu stanju. Tudi sicer je vzdrževanje enakopravnosti 50-tih ali morda 100-tih verskih skupnosti (v prihodnosti) precej težavno. Država trenutno s težavo ohranja odnose tudi s privilegiranimi verskimi skupnostmi, kaj šele z majhnimi.</p>
<p>Raeljanska skupnost</p> <p>Mir na svetu bo lahko takrat ko bo vsak posameznik imel svojo religijo, svojo filozofijo (ne na škodo drugih) in bo priznal vse ostale in ostali bodo priznali njega./.../Tudi če bi z usmrčitvijo enega človeka rešili svet, nimamo pravice to storiti!</p>	<p>Universalles Leben</p> <p>Moris Hobljaj, dipl. sociolog, dipl. Teolog</p> <p>/.../To je mnenje slovenskega ljudstva, ki je glasovalo za sedanjo ustavo RS, ki jo morajo imeti vsi, še posebej parlamenti, vlade in religije.</p>	<p>Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja</p> <p>Rok Gros</p> <p>Država je po ustavi, zakonodaji in konvenciji o človekovih pravicah, ki je direktno iztožljiva na EU sodišču za človekove pravice dolžna omogočiti vsem verstvom svobodo veroizpovedi in nediskriminacijo./.../</p>

<p>Zveza baptističnih cerkve v RS</p> <p>Miško Čanji dr. med. sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji</p> <p>Zakonodaja Republike Slovenije daje že sedaj vsem verskim skupnostim enake pravice. To ne pomeni, da bi država morala narediti vse verske skupnosti tako bogate, množične, kadrovske opremljene, kot je to Rimskokatoliška cerkev, ki je to pridobivala čez stoletja. Skratka enake pravice imajo vse verske skupnosti, vendar ne tudi enake možnosti. Iz tega vidika naj bi država bolj pomagala šibkim verskim skupnostim in kršila principe enakosti./.../</p>	<p>Rimsko katoliška cerkev</p> <p>Dr. Ivan Štuhec</p> <p>V principu bi morala./.../ Torej, ko govorimo o pravičnosti je nujno potrebno upoštevati velikost in zgodovino verskih skupnosti.</p> <p>V obravnavi vprašanj verskih skupnosti pa je enakost nujna.</p>	<p>UPASANA - SANJAVA</p> <p>prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost</p> <p>Marko Hren</p> <p>Po Ustavi bi vse registrirane verske skupnosti morale imeti enake pravice. /.../ ne glede na številu članov. Ustava namreč deluje po načelu sorazmerja./.../lahko rečemo po načelu sorazmerja, da bi država morala veliko denarja vložiti v kulturno dediščino predkrščanskih verovanj preprosto zato, ker je bilo tu 1500 let grobega nasilja, od nasilja nad prostorom, ker so praktično vsa stara svetišča prejšnjih kozmologij pozidana s cerkvami, od kraje zemlje (še iz fevdalnih časov) do interpretacije Prešernove balade Krst pri Savici./.../V letu 2017 smo reformiral središče v Kobaridu, za katerega obstajajo dokazi, da je tam obstajalo svetišče (listina iz Čedadada, ko je župnik za ta kraj naročil križarski pohod), naredili smo obred in simpozij na temo pokristjanjevanja in tako dosegli prvo stopnjo spremembe./.../ Pri vsaki konkretni razpravi, ki jo odpremo, naletimo na pristranskost ali pa, da si preprosto ne upajo.</p>
---	---	---

Respondenti različno razmišljajo o tem, ali bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti. Nekateri menijo, da je država po Ustavi RS dolžna priznati verskim skupnostim enake pravice in ugodnosti, nekateri pa, da država tega ni dolžna narediti zaradi posebnih razlogov.

Enake pravice:

- LECTORIUM ROSICRUCIANUM – mednarodna šola zlatega rožnega križa: pred bogom smo vsi enaki, tudi zakon o Verskih skupnostih v RS zagotavlja enake pravice vsem verskim skupnostim,
- Raeljanska skupnost: mir na svetu bo lahko takrat, ko bo vsak posameznik imel svojo religijo, svojo filozofijo (ne na škodo drugih) in bo priznal vse ostale in ostali bodo priznali njega,
- pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj: to je z ustavo določeno in obvezno,
- Čezvesoljska zombie cerkev blaženega zvonjenja: država je po ustavi, zakonodaji in konvenciji o človekovih pravicah, ki je direktno iztožljiva na EU sodišču za človekove pravice, dolžna omogočiti vsem verstvom svobodo veroizpovedi in nediskriminacijo,
- UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost: po Ustavi bi vse registrirane verske skupnosti morale imeti enake pravice, ne glede na število članov, saj Ustava RS namreč deluje po načelu sorazmerja).

Različnost:

- Slovenska muslimanska skupnost: verske skupnosti niso in ne morejo biti enakopravne, čeprav si nekateri to želijo in čeprav je to ustavna kategorija. Morda bi bilo bolje, da država prizna nekaterim poseben status državne religije, ker bi to bilo vsaj bolj realno ali bližje dejanskemu stanju.

Katoliška cerkev priznava pomembnost enakosti ob obravnavi 'odprtih vprašanj' (v obravnavi vprašanj verskih skupnosti je enakost nujna), vendar poudari, da je zaradi pravičnosti nujno potrebno upoštevati velikost in zgodovino verskih skupnosti.

Baptistična skupnost priznava Ustavno določilo enakosti, kar pa ne pomeni, da bi država morala narediti vse verske skupnosti tako bogate, množične, kadrovske opremljene, kot je to Rimskokatoliška cerkev, ki je to pridobivala čez stoletja. Skratka, enake pravice imajo vse verske skupnosti, vendar ne tudi enake možnosti. Zato naj bi država bolj pomagala šibkim verskim skupnostim (zlasti lažji dostop do medijev) in kršila princip enakosti.

VPRAŠANJE 10 (STROKOVNJAKI, PREDSTAVNIK DRŽAVE): Menite, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj?

Tabela 29: Odgovori strokovnjakov na vprašanje: Menite, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj?

dr. Bogdan Kolar

Teološka fakulteta v Ljubljani

Takšna uravnilovka seveda ni mogoča, predvsem zaradi zgodovinske vloge določene Cerkve oz. verske skupnosti v določenem okolju, in posledičnih odnosov v sedanjosti. V vsaki evropski in tudi v mnogih zunaj evropskih državah ima določena Cerkev oz. verska skupnost poseben pomen, vlogo in zato tudi drugačne potrebe./.../Zato bo modra politika iskala individualen način reševanja odprtih vprašanj med državo in Cerkvami oz. verskimi skupnostmi. Pri tem pa je nujno upoštevati tri vidike. 1. Zgodovinski pomen in navzočnost neke Cerkve ali verske skupnosti v določenem okolju. To se kaže v njenem prispevku tako pri razvoju kulture, izobraževanja, socialnih ustanov, kot drugih narodnih vrednot, navsezadnje tudi gospodarstva... 2. Pravno ureditev, kajti vsaka Cerkev ali verska skupnost ima lastno pravno ureditev. 3. Sorazmernost glede na število pripadnikov, ki se prištevajo k določeni Cerkvi ali verski skupnosti. /.../V vseh teh primerih velja načelo sorazmernosti.

dr. Silvester Gabršček

Ministrstvo za kulturo- vodja sektorja za nepremično kulturno dediščino

Če vzamemo primer šolstva se mi zdi pomembno, da je verska skupnost dovolj velika, da vzdržuje kadre, ki bi za šolstvo skrbeli.

/.../

Če je torej verska skupnost dovolj velika, da bi zmogla pokriti širši kurikulum, menim, da bi se to moralo podpreti.

dr. Gregor Lesjak

Urad RS za verske skupnosti

Nimam nikakršnega mnenja. Verskim skupnostim so enake pravice priznane pod enakimi pogoji, ki pa jih kasneje nekatere verske skupnosti izpolnijo, druge pa ne. Tako je tudi prav, ker so verske skupnosti med seboj različne. Če bi jih v njihovi različnosti obravnavali enako (vsem vse), bi ravnali neenakopravno. /.../ni mogoče razlikovati, kadar gre za človekovo pravico do svobode vesti oziroma verske svobode/.../

Vsebina verske svobode v slovenskih predpisih ni natančno opredeljena /.../

Za enake pravice pravice se zavzema dr. Silvester Gabršček, medtem ko dr. Bogdan Kolar in dr. Gregor Lesjak zagovarjata različnost.

V tem kontekstu navajam odgovore Varuhinje človekovih pravic.

Ali menite, da v Sloveniji prihaja do kršenja verske svobode? Če da, prosim utemeljite.

Varuhinja meni, da je glede na pomensko odprtost pojma 'verske svobode', kot je bil doslej razumljen tudi v praksi slovenskega ustavnega sodišča in strasbourškega sodišča za človekove pravice, vsekakor mogoče opaziti okoliščine, ki kažejo, da vsaj možnost navedenega kršenja realno obstaja. Verska svoboda naj bi bila namreč zagotovljena tako posameznikom kot verskim skupnostim in ima tako

pozitivne kot negativne razsežnosti. Tako zarisan okvir že sam po sebi nakazuje na velik konfliktni potencial področja.

Omenjeno 'kršenje' pa tudi ne bo nujno zmeraj za vse nedvomno – v ponazoritev tovrstnih dilem lahko primeroma postrežemo z vprašanjem blagoslavljanja javnih šol, ki se ga lahko npr. obravnava tudi z vidika negativne verske svobode, saj naj bi slednja, kot se je že izreklo tudi naše ustavno sodišče, med drugim terjala od države, naj prepreči vsakršno prisilno (neželjeno) konfrontacijo posameznika s kakršnim koli verskim prepričanjem. /.../

Možno pa je seveda izpostavljati tudi še druge vidike verske svobode – npr. različne dejanske možnosti njenega zagotavljanja v bolnišnicah za paciente-pripadnike različnih verskih skupnosti, ipd.

Kako ocenjujete dialog med verskimi skupnostmi in državo?

Vlada Republike Slovenije je /.../ ustanovila Svet Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi – in pri njem naj bi šlo ravno za *»zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave ter verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode«* (1. člen zgoraj navedenega vladnega sklepa). /.../

Varuhinja je bila sicer v preteklosti že večkrat kritična do 'dialoga' države z verskimi skupnostmi /.../

Tudi Varuh človekovih pravic je državni organ, zato tudi dialog med njim in verskimi skupnostmi šteje za dialog med verskimi skupnostmi in 'državo'. Ta dialog poteka v različnih oblikah, najpogosteje pa v okviru tradicionalnega sprejema za najvišje predstavnike /.../ Prav tako se varuhinja odziva vabilom vseh Cerkev in veroizpovedi v Sloveniji/../

Ste pri svojem delu na tej relaciji opazili kakšne posebnosti, na katere bi želeli opozoriti?

Opazili smo na primer, da se pobudniki na tem področju na Varuha človekovih pravic večkrat obrnejo glede (ne)enake obravnave posameznih verskih skupnosti, pri čemer se predvsem največji verski skupnosti (Katoliška Cerkev) očita privilegiran položaj v primerjavi z drugimi /.../

3.2 Raziskava med dijakinjami in dijaki

3.2.1 Anketiranje

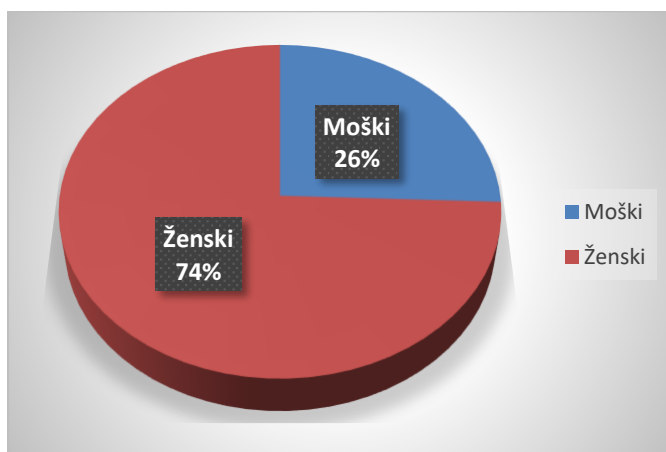
Podatke, potrebne za del raziskave z anketiranjem dijakov, sem pridobila s spletnim anketnim vprašalnikom. Spletno anketo so izpolnjevali dijaki I. gimnazije v Celje, in sicer vseh štirih letnikov.

Anketnik so sestavljala vprašanja zaprtega in odprtega tipa.

Na anketni vprašalnik je skupaj odgovorilo 254 dijakov. Žal sem kasneje ugotovila, da vsi odgovori niso bili veljavni. Pri vprašanjih, kjer je bil veljaven vzorec anketirancev manjši, pri predstavitvi rezultatov posebej opozorim.

3.2.2 Rezultati anket

Na anketni vprašalnik je odgovorilo skupaj 254 dijakov, od tega je bilo 65 dijakov (26 %) in 189 dijakinj (74 %).

Graf 1: Anketiranci po spolu

Tabela 30: Anketiranci po letniku izobraževanja

Anketirani dijaki	Število
1. letnik	53
2. letnik	50
3. letnik	85
4. letnik	66
Skupaj	254

Na anketne vprašalnike so odgovarjali dijaki vseh štirih letnikov. 53 dijakov, oziroma 21 % je bilo dijakov iz prvega letnika, 50, oziroma 20 % iz drugega letnika, 85, oziroma 33 % iz tretjega letnika in 66, oziroma 26 % dijakov iz 4. letnika.

Vprašanje: Za katere verske skupnosti v Sloveniji si že slišal?

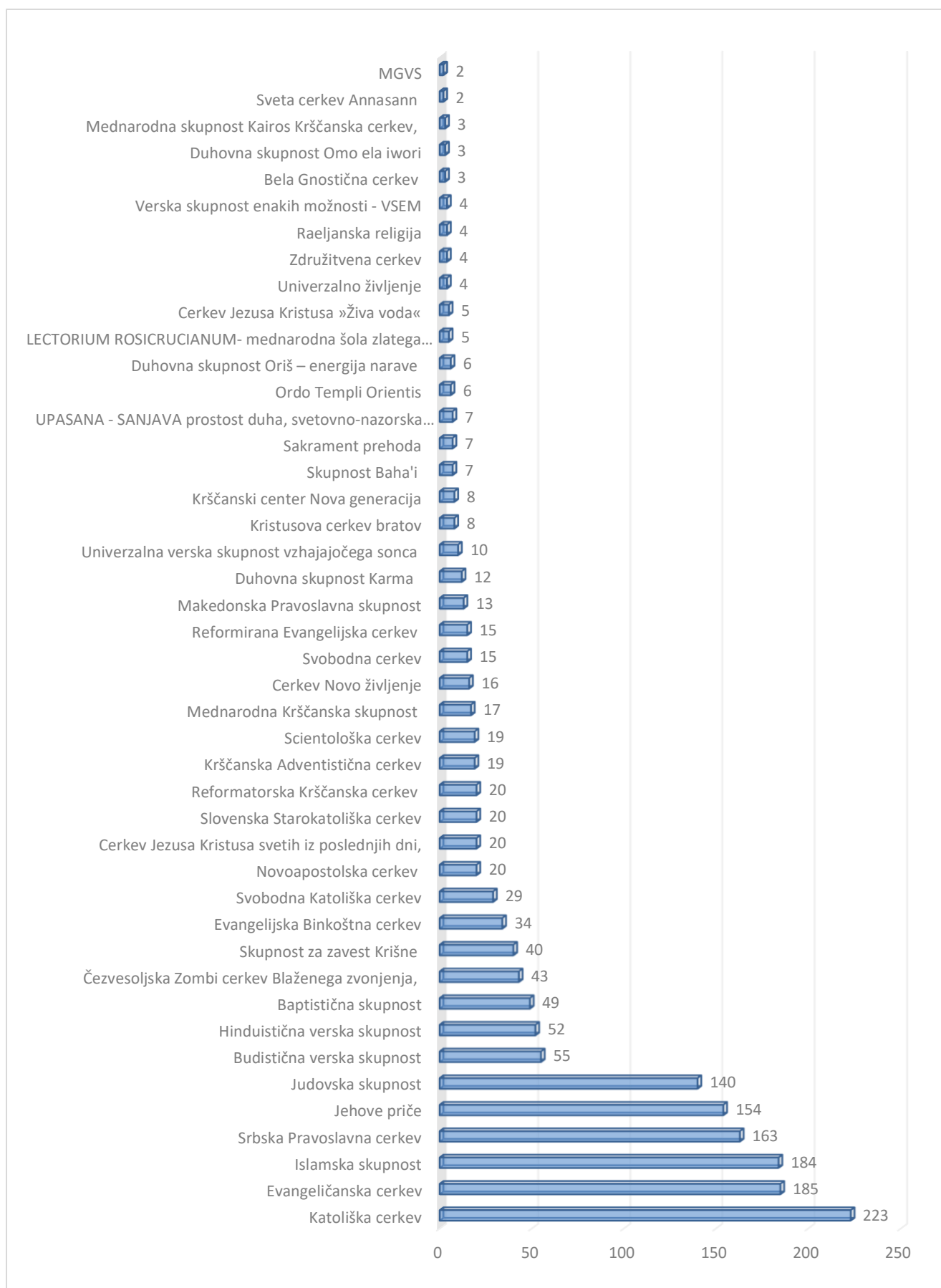
Možnih je bilo več odgovorov, anketiranci so lahko izbirali na predloženem seznamu vseh registriranih verskih skupnosti v Sloveniji januarja 2018.

Anketiranci so lahko na seznamu vseh registriranih verskih skupnosti v Sloveniji, ki je bil veljaven v času anketiranja, izbrali tiste, za katere so že slišali. Torej je bilo možnih več odgovorov.

Od 230 anketirancev, ki so odgovorili na to vprašanje, je za vsaj eno izmed verskih skupnosti v Sloveniji že slišalo 223 anketirancev, oziroma 97 % vseh respondentov. Najvišji odstotek ima Katoliška cerkev, in sicer 97 %. Sledita ji Evangeličanska cerkev in Islamska skupnost z 80 %. Za Skrbsko pravoslavno cerkev je slišalo 71 % respondentov, za Jehove priče 67 %, za Judovsko skupnost 61 %.

Druge verske skupnosti so med respondenti veliko manj poznane. Med tistimi, ki so še med prepoznavnejšimi, so Budistična verska skupnost (24 %), Hinduistična verska skupnost (23 %), Baptistična skupnost (21 %), Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja (19 %), Skupnost za zavest Krišne (17 %), Evangelijska binškošna cerkev (15 %) in Svobodna katoliška cerkev (13 %).

Ostale verske skupnosti pozna manj kot 10 % respondentov.

Graf 2: Poznavanje verskih skupnosti

Vprašanje: Na ocenjevali lestvici oceni, v kolikšni meri se strinjaš z navedenimi trditvami, pri čemer 1 pomeni sploh ne, 5 pa pomeni zelo.

Graf 3: Ocena trditve: Verske skupnosti in država imajo različne interese

169 anketirancev je ocenilo, kako se strinjajo s trditvami, ki opredeljujejo odnose med državo in verski skupnosti.

Na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da se ne strinja, 5 pa zelo strinja, je bila pri trditvi "verske skupnosti in država imajo različne interese" povprečna ocena 3,8, standardni odklon pa 1,0. To pomeni, da se večina anketirancev, ki se je opredelila do te trditve, z njo precej močno strinja.

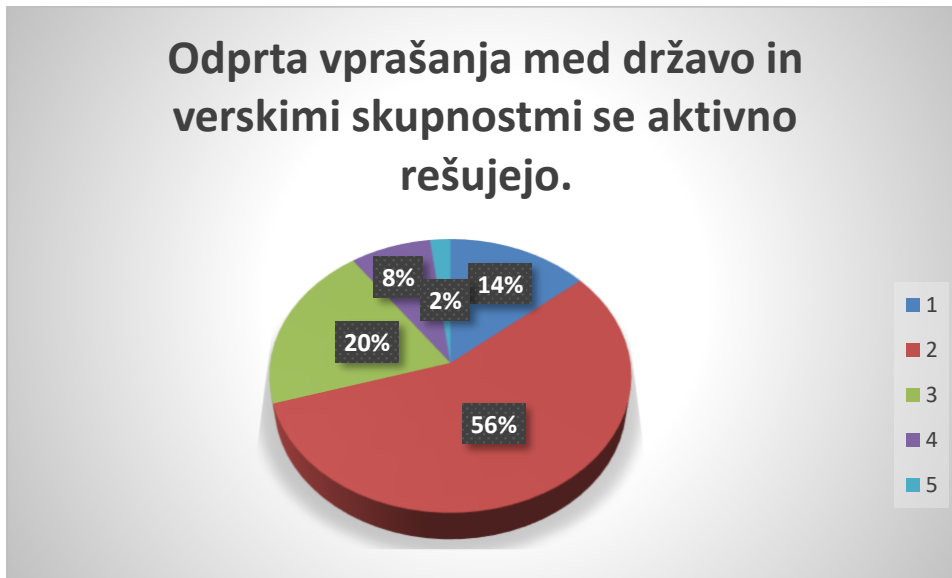
28 % jih je to trditev ocenilo z oceno 4, kar 30 % pa z oceno 5. To pomeni, da se je z oceno 4 ali 5, kar pomeni zelo močno strinjanje, opredelilo skupaj kar 58 % anketirancev, ki so podali svojo oceno.

Graf 4: Ocena trditve: Različne verske skupnosti na državo naslavlajo podobne zahteve

Najvišji odstotek anketirancev, ki so se opredelili do trditve "različne verske skupnosti na državo naslavlajo podobne zahteve", to je 37 %, je svoje strinjanje ocenilo s 3. Povprečje znaša 3,4, standardni odklon pa 1,1.

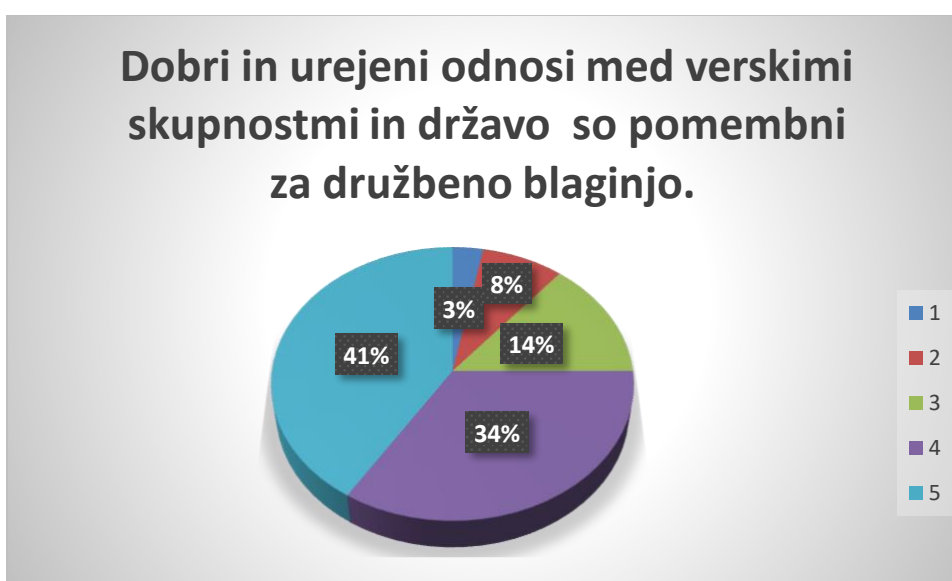
Kar 42 % respondentov, ki se je opredelilo do te trditve, so ji močno pritrdili – z oceno 4 ali 5. Z oceno 1 ali 2 pa je to trditev ocenilo 21 % respondentov. To pomeni, da anketiranci menijo, da je homogenost interesov med verskimi skupnostmi v odnosu do države precej velika.

Graf 5: Ocena trditve: *Odprta vprašanja med državo in verskimi skupnostmi se aktivno rešujejo*

Kar 71 % respondentov, ki so se opredelili do trditve "odprta vprašanja med državo in verskimi skupnostmi se aktivno rešujejo", meni, da se odprta vprašanja med državo in verskimi skupnostmi ne rešujejo aktivno (za oceno 1 se je opredelilo 14 % in za oceno 2 pa 57 % respondentov). Le 10 % respondentov je dinamiko odnosov med državo in verskimi skupnostmi ocenilo kot aktivno (oceno 4 je podalo 8 % in oceno 5 le 2 % respondentov).

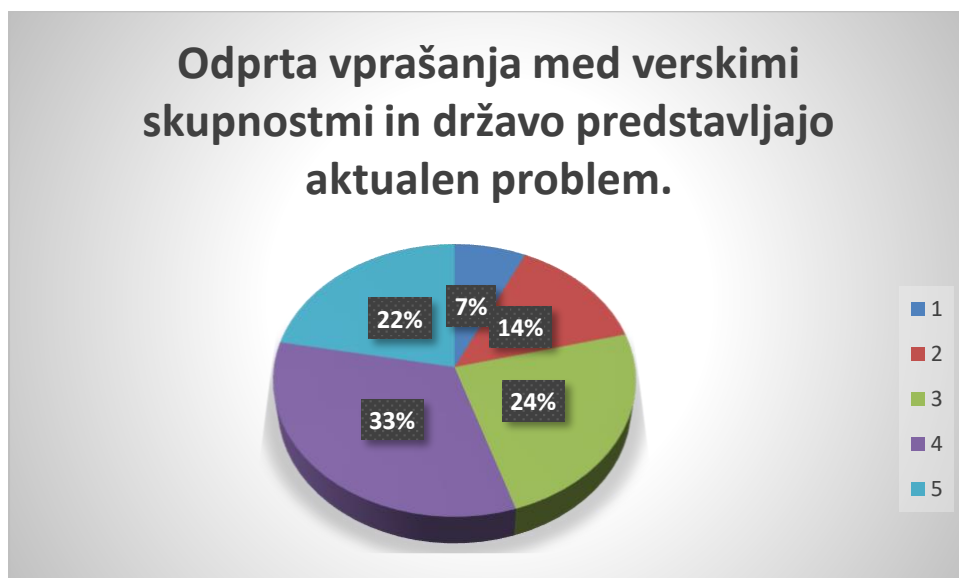
Povprečna ocena znaša 2,3, standardni odklon pa 0,9.

Graf 6: Ocena trditve: *Dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo so pomembni za družbeno blaginjo*

Respondenti so močno prepričani, da so "dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo pomembni za družbeno blaginjo", saj so to trditev ocenili s povprečno oceno 4. Kar 75 % respondentov je pomembnost teh odnosov ocenilo s 4 ali 5 (34 % z oceno 4 in 41 % z oceno 5). Standardni odklon je 1,1.

Le 11 % respondentov meni, da ti odnosi za družbeno blaginjo niso pomembni (3 %) ali so malo pomembni (8 %).

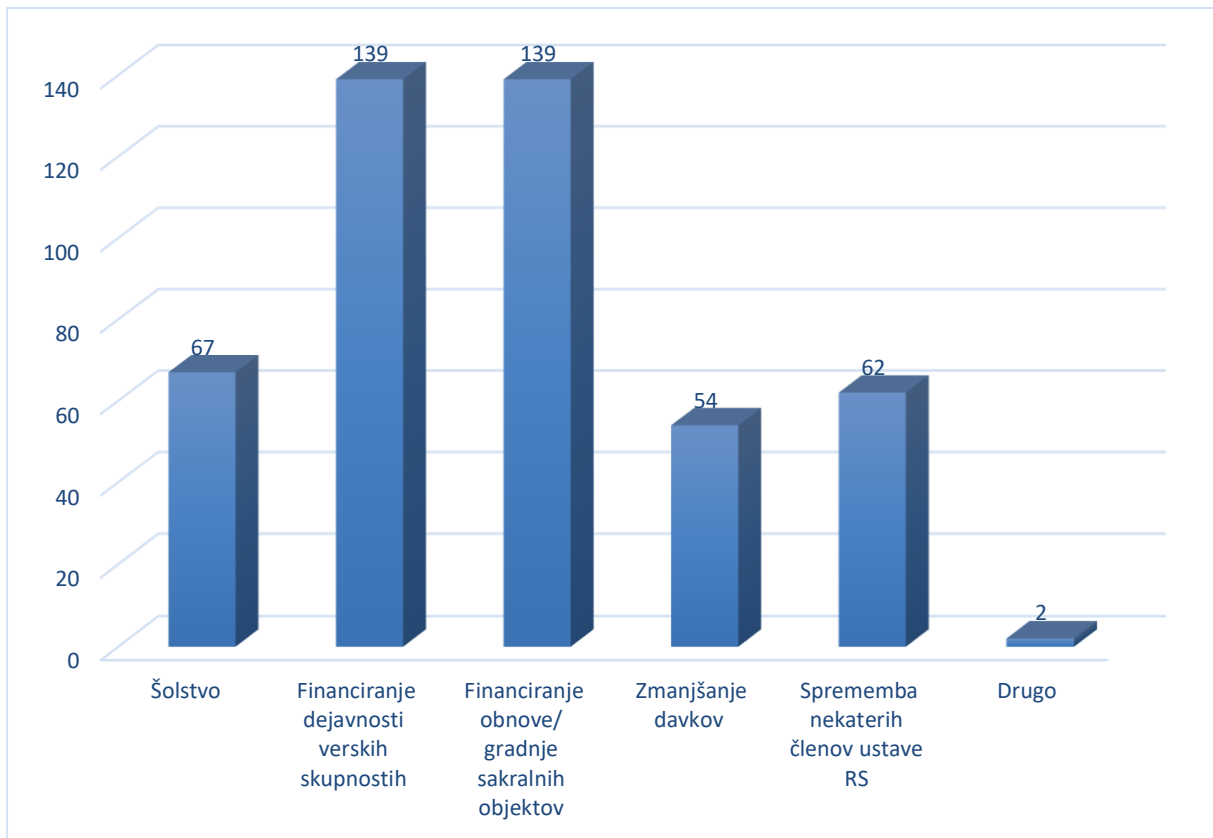
Graf 7: Ocena trditve: *Odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem*

Trditev "odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem" so respondenti ocenili s povprečno oceno 3,5 in standardnim odklonom 1,2.

Več kot polovica, oziroma 55 % respondentov jih meni, da so ti odnosi problem visoke prioritete (oceni 4 in 5). 24 % pa jih meni, da so to vprašanja, ki so srednjega pomena. 21 % respondentov pa meni, da si ta vprašanja ne zaslužijo posebne pozornosti (oceni 1 in 2).

Vprašanje: Na katerih področjih bi verske skupnosti rade pridobile podporo države?

Možnih je več odgovorov; poleg ponujenih tudi odprt odgovor.

Graf 8: Ocena področij, kjer naj bi verske skupnosti po mnenju dijakov želele pridobiti podporo države

Odgovarjalo je 172 anketirancev. Kar 139 anketirancev (81 %) meni, da gre predvsem za vprašanje financiranja dejavnosti verskih skupnosti in področja obnove/gradnje sakralnih objektov. 67 anketirancev (39 %) meni, da gre za vprašanja šolstva, 62 dijakov (36 %), da gre za spremembo členov Ustave RS in 54 (31 %) za zmanjšanje davkov.

Vprašanje: Navedite konkretni primer, kjer ste jasno videli nasprotje med verskimi skupnostmi in državo. Odprto vprašanje.

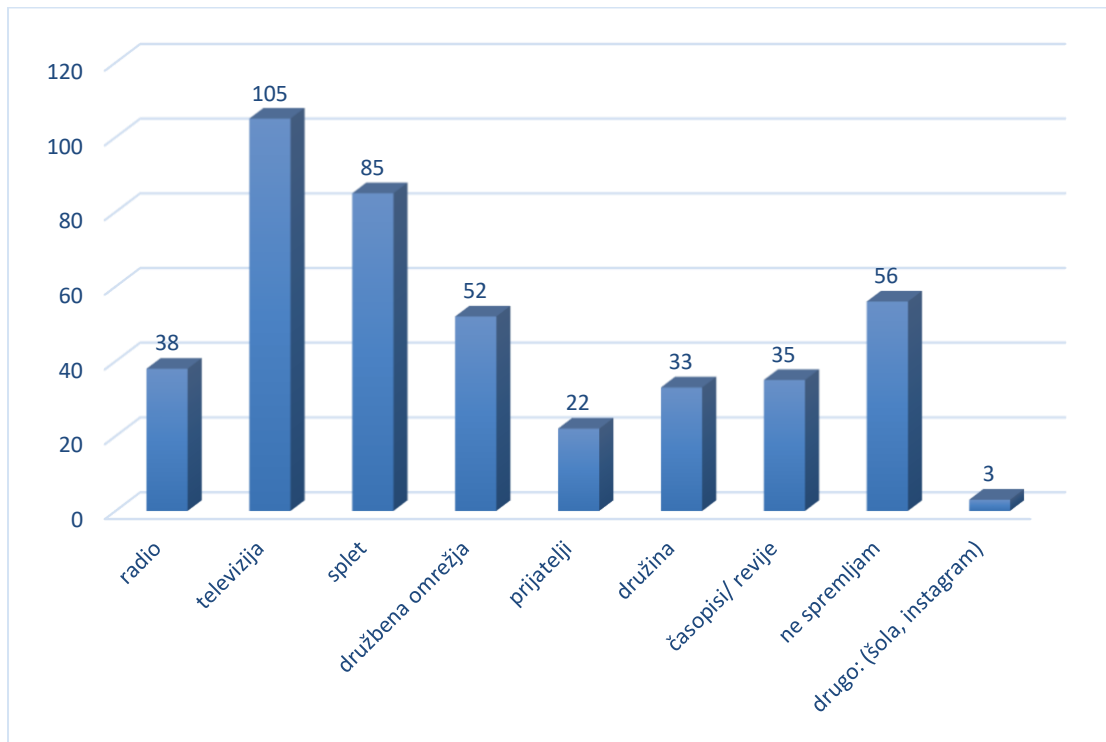
Tabela 31: Zaznana nasprotja med verskimi skupnostmi in državo

Odgovori	Frekvenca
Gradnja džamije v Ljubljani	7
Pogled na istospolnost, poroke le-teh in posvojitve otrok istospolnih parov	5
Verska skupnost se želi predstavljati tudi v javnem šolstvu, kjer je trenutno prisotna samo država; verouk v šolah; verska skupnost je želela, da jim država plačuje zasebno šolo	4
Islam, isis	3
Protest s svinjsko glavo	1
Rimokatoliška cerkev odsvetuje abortus in spodbuja t.i. pro-life gibanje, medtem ko je splav v Sloveniji do določenega tedna povsem legalen	1
Načela	1
Davki	1
Skupaj	23

23 respondentov je navedlo konkreten primer, ki je odražal nasprotje med interesi verske skupnosti in državo. Največ (7 respondentov) je omenilo gradnjo džamije v Ljubljani, 5 respondentov je opozorilo na pogled na istospolnost in sorodna vprašanja. Področje šolstva so izpostavili štiri respondenti, vprašanja v zvezi z islamom pa trije. Po en respondent je navedel primer, kot je protest s svinjsko glavo, abortus, načelna vprašanja in področje davkov.

Vprašanje: Preko katerih medijev spremljate odnose med državo in verskimi skupnostmi?

Možnih je več odgovorov

Graf 9: Izbrani mediji za spremljanje odnosov med državo in verskimi skupnostmi

Na vprašanje je odgovorilo 172 anketirancev. 105 (61 %) jih je navedlo televizijo, 85 (49 %) splet, 52 (30 %) pa družbena omrežja. Preko radia jih spremlja 38 (22 %), preko časopisa in revij 35 (20 %). 33 (19%) respondentov informacije pridobiva v krogu družine, 22 (13%) pa v krogu prijateljev.

4 Razprava

Hipoteza 1: Urejeni odnosi med državo in verskimi skupnostmi za družbeno blaginjo niso pomembni.

Za opredelitev do te hipoteze sem raziskala naslednja področja:

- ali dijaki menijo, da so dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo pomembni za družbeno blaginjo,
- ali menijo, da odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem,
- ali verske skupnosti menijo, da širša javnost razume dobre in urejene odnose med verskimi skupnostmi in državo pomembne za družbeno blaginjo,
- ali predstavniki države in politične stranke menijo, da so dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo pomembni za družbeno blaginjo in jih za to postavljajo kot politično prioriteto.

Pri opredelitvi do teh vprašanj sem se opirala na mnenja različnih skupin, ne pa na dejanske vplive, ki bi jih morala raziskovati z drugačnim pristopom.

Dijaki so močno prepričani, da so *"dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo pomembni za družbeno blaginjo"*, saj so to trditev ocenili s povprečno oceno 4 (na lestvici od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni, da niso pomembni, 5 pa, da so zelo pomembni). Kar 75 % dijakov je pomembnost teh odnosov ocenilo s 4 ali 5 (34 % z oceno 4 in 41 % z oceno 5). Standardni odklon je 1,1. Le 11 % dijakov meni, da ti odnosi za družbeno blaginjo niso pomembni (3 %) ali so malo pomembni (8 %).

Trditev *"odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem"* so dijaki ocenili s povprečno oceno 3,5 in standardnim odklonom 1,2. Več kot polovica, oziroma 55 % dijakov meni, da so ti odnosi problem visoke prioritete (oceni 4 in 5). 24 % jih meni, da so to vprašanja, ki so srednjega pomena, 21 % respondentov pa meni, da si ta vprašanja ne zaslužijo posebne pozornosti (oceni 1 in 2).

Verske skupnosti se strinjajo, da je njihovo delovanje za splošno družbeno blaginjo koristno, nimajo pa enotnega mnenja glede vprašanja, ali širša javnost prepoznava urejene odnose med državo in verskimi skupnostmi kot dejavnik, ki prispeva k družbeni blaginji. Predstavniki največje verske skupnosti – Rimokatoliške cerkve meni, da je splošna javnost »religijski analfabet« in da je v Sloveniji značilno ignoriranje religijskih vprašanj. Tudi pri nekaterih drugih verskih skupnostih prevladuje mnenje, da je širša družbena javnost v Sloveniji trenutno fokusirana »predvsem v sekularne, profane in materialistične sfere«.

Dve od treh političnih strank pripoznavata velik pomen dobrih odnosov med verskimi skupnostmi in državo za družbeno blaginjo, hkrati pa ta vprašanja niso med njihovimi političnimi prioritetami. Tudi v kolacijski pogodbi aktualne vlade ni zaslediti niti stavka o teh odnosih. Direktor Urada RS za verske skupnosti v imenu države podaja stališče, da verske skupnosti v odnose z drugimi vstopajo same in ne, brez države. Za uveljavljanje pluralnosti in soočanje različnih interesov pa vidi sfero uveljavljanja parlament.

Na podlagi predstavljenih stališč moram zastavljeno hipotezo **zavrniti** – urejeni odnosi med državo in verskimi skupnostmi za družbeno blaginjo niso nepomembni, a moram dodati, da niso med političnimi prioritetami. Ali so med prioritetami mladih z vidika njihove seznanjenosti, sem preverjala z naslednjo hipotezo.

Hipoteza 2: Stopnja seznanjenosti z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo je pri večini anketirancev nizka.

Da bi se lahko opredelila do te hipoteze, sem preverjala:

- ali anketiranci poznajo registrirane verske skupnosti v Sloveniji oziroma za katere so že slišali;
- ali anketiranci menijo, da imajo verske skupnosti in država različne interese (in posledično različna odprta vprašanja);
- ali anketiranci menijo, da imajo verske skupnosti v odnosu do države podobne interese (to pomeni homogenost interesov v odnosu do države).

Na anketni vprašalnik je odgovorilo skupaj 254 dijakov, žal pa niso pri vseh vprašanih vsi odgovori veljavni. Poznavanje registriranih verskih skupnosti v Sloveniji sem preverjala z zaprtim vprašanjem. Anketiranci so lahko na seznamu vseh registriranih verskih skupnosti v Sloveniji, ki je bil veljaven v času anketiranja, izbrali tiste, za katere so že slišali. Torej je bilo možnih več odgovorov.

Od 230 anketirancev je vsaj za eno izmed verskih skupnosti v Sloveniji že slišalo 223 anketirancev oz. 97 %. Najvišji odstotek ima Katoliška cerkev, in sicer 97 %. Sledita ji Evangeličanska cerkev in Islamska skupnost z 80 %. Za Skrbsko pravoslavno cerkev je slišalo 71 % respondentov, za Jehove priče 67 %, za Judovsko skupnost 61 %.

Druge verske skupnosti so med respondenti veliko manj poznane, med tiste, ki so še med prepoznavnejšimi, so Budistična verska skupnost (24 %), Hinduistična verska skupnost (23 %), Baptistična skupnost (21 %), Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja (19 %), Skupnost za zavest Krišne (17 %), Evangelijska binkoštna cerkev (15 %) in Svobodna katoliška cerkev (13 %). Druge verske skupnosti pozna manj kot 10 % respondentov.

Od 254 anketirancev jih je le 169 oziroma 66,5 % ocenjevalo, kako se strinjajo s trditvami, ki opredeljujejo odnose med državo in verskimi skupnostmi. Ocenjujem, da je do takšnega upada odgovorov pri tem sklopu vprašanj prišlo, ker je dobrih 33 % anketirancev presodilo, da ne poznajo dovolj dobro odnosov med državo in verskimi skupnostmi, da bi jih lahko ocenjevalo. Anketirancem je bila na voljo lestvica od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni »se ne strinjam«, 5 pa »zelo se strinjam«. Trditev se je glasila: "verske skupnosti in država imajo različne interese".

Povprečna ocena je 3,8, standardni odklon (pomeni, kako so vrednosti razpršene okoli povprečja) pa 1,0. Večina anketirancev, ki se je opredelila do te trditve, se z njo precej močno strinja. 28 % jih je to trditev ocenilo z oceno 4, kar 30 % pa z oceno 5. To pomeni, da se je z oceno 4 ali 5, kar pomeni zelo močno strinjanje, opredelilo skupaj kar 58% anketirancev, ki so podali svojo oceno.

Anketiranci so prav tako na lestvici od 1 do 5 ocenili svoje strinjanje s trditvijo "*različne verske skupnosti na državo naslavlajo podobne zahteve*". S to trditvijo sem preverjala, ali anketiranci menijo, da imajo verske skupnosti v odnosu do države podobne interese (to pomeni homogenost interesov v odnosu do države).

Najvišji odstotek anketirancev, ki so se opredelili do trditve, to je 37 %, je svoje strinjanje ocenilo s tri. Povprečje znaša 3,4, standardni odklon pa 1,1.

42 % respondentov, ki se je opredelilo do te trditve, so ji močno pritrdili – z oceno 4 ali 5. Z oceno 1 ali 2 pa je to trditev ocenilo 21 % respondentov. To pomeni, da so anketiranci pri tej trditvi precej polarizirani, a se bolj nagibajo k menju, da je homogenost interesov med verskimi skupnostmi v odnosu do države precej velika.

Kompilacija podatkov, s katerimi sem preverjala 2. hipotezo, kaže, da anketiranci sicer v visokem odstotku »poznajo« nekaj največjih verskih skupnosti v Sloveniji, odstotek poznavanja velikega števila manjših pa je precej skromen. Upad več kot tretjine anketirancev pri ocenjevanju trditev o odnosih med verskimi skupnostmi in državo po mojem mnenju kaže na nekompetentnost anketirancev, da bi te odnose ocenjevali. Tisti, ki so ocenjevali, večinoma menijo, da imajo verske skupnosti in država različne interese, manjša pa je stopnja strinjanja med anketiranci glede homogenosti interesov

verskih skupnosti do države. Šibka večina jih meni, da imajo verske skupnosti precej podobne zahteve oziroma odprta vprašanja do države.

Podatki, ki sem jih pridobila od predstavnikov verskih skupnosti, očitno kažejo precej heterogene interese verskih skupnosti v odnosu do države.

Iz teh odgovorov sklepam, da so anketiranci seznanjeni samo z nekaterimi interesi večjih verskih skupnosti v Sloveniji v odnosu do države, ki so pogosteje predstavljeni v javnosti, nimajo pa poglobljenega uvida v kompleksnost odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo. Zato hipotezo **potrjujem**.

Hipoteza 3: Največ odprtih vprašanj je med Rimokatoliško cerkvijo in državo.

Opredeletem do te hipoteze je zahtevalo raziskavo naslednjih področij:

- koliko odprtih vprašanj imajo anketirane verske skupnosti v odnosu do države;
- kako usklajena so odprta vprašanja verskih skupnost med seboj (npr.: ali so zahteve Rimokatoliške cerkve identične zahtevam drugih verskih skupnosti);
- percepcija drugih verskih skupnosti do odprtih vprašanj Rimokatoliške cerkve.

Trditev, da je največ odprtih vprašanj med Rimokatoliško cerkvijo in državo, najprej postavlja vprašanje, koliko odprtih vprašanj je sumarno med vsemi verskimi skupnostmi in državo, in kakšen delež teh vprašanj pripada Katoliški cerkvi. »Uradnega seznama« odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo ni, saj je direktor Urada RS za verske skupnosti dr. Gregor Lesjak mnenja, da med verskimi skupnostmi in državo sploh ni več odprtih vprašanj. Posamezne interese v odnosu do države morajo po njegovem mnenju posamezne verske skupnosti reševati neposredno z organi, ki so pristojni za posamezna področja. V odsotnosti uradnega seznama se opiram na odgovore, ki so mi jih v anketnem vprašalniku odprtega tipa navedli predstavniki verskih skupnosti (N=9), strokovnjak (N=1) in politične stranke (N=3).

Verske skupnosti so izpostavile področja, ki so jim v njihovem odnosu do države ključna. To so predvsem:

- svoboda veroizpovedi (Rimokatoliška cerkev, LECTORIUM ROSICRUCIANUM-mednarodna šola zlatega rožnega križa, Slovenska muslimanska skupnost);
- kultura, izobraževanje, prisotnost v medijih, denacionalizacija, financiranje (Rimsko katoliška cerkev, Sveta cerkev Annasann);
- avtonomija verskih skupnosti, ločitev verskih skupnosti od države (Slovenska muslimanska skupnost, Rimokatoliška cerkev, Raeljanska skupnost, Zveza baptističnih cerkve v RS, UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost);
- enakopravnost verskih skupnosti (pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj, Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja, Zveza baptističnih cerkve v RS, UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost);
- pravni status, ekonomski položaj in socialno področje (Rimokatoliška cerkev).

Na podlagi teh odgovorov razumem, da je pomemben spekter odnosov, oziroma odprtih vprašanj, ki jih ima Rimokatoliška cerkev do države, lastnih tudi precejšnjemu deležu drugih verskih skupnosti.

Verske skupnosti, ki so odgovorile na vprašanje *"katera področja so pomembna za odnos vaše verske skupnosti z državo"*, so izpostavile različna področja:

- šolstvo, vojaški ordinariat, vzdrževanje kulturne dediščine, duhovna oskrba v zaporih, bolnišnicah in domovih za ostarele ipd. (Rimokatoliška cerkev),

- svoboda veroizpovedi (LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa, Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja),
- sveti sakralni objekti, zakon o RTV, kurat v vojski, predstavništvo v policiji, nediskriminacija verstev (Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja),
- vse, kar jim priznava Ustava RS, pripadajoča zakonodaja (Slovenska muslimanska skupnost, pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj),
- dostop do medijev (Zveza baptističnih cerkve v RS),
- nepristranskost države in upoštevanje prošenj (UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost),
- področja niso pomembna, niso aktivni (Sveta Cerkev Annasann, Raeljanska skupnost).

Iz odgovorov je razvidno, da ima najbolj kompleksna odprta vprašanja v odnosu do države Rimokatoliška cerkev. Temu je pritrnil tudi intervjuvani strokovnjak za odnose med verskimi skupnostmi in državo dr. Bogdan Kolar, ki je poudaril, da je slovenski prostor zaznamovan s krščanstvom, zato je z njim povezana tudi slovenska kulturna dediščina. Zato meni, da mora imeti Rimokatoliška cerkev drugačno vlogo, kot jo imajo druge verske skupnosti, zlasti novejše. Tudi dr. Silvester Gabršček je izpostavil tradicijo, velikost in zgodovino verskih skupnosti in cerkva, ki jih je treba upoštevati pri priznavanju pravic.

Na podlagi pridobljenih mnenj lahko **potrdim** hipotezo, da je največ odprtih vprašanj med Rimokatoliško cerkvijo in državo.

Hipoteza 4: Pri reševanju odprtih vprašanj z državo imajo prednost večje verske skupnosti.

Pri preverjanju te hipoteze se nisem mogla oprijeti nobenega uradnega dokumenta, saj so v odnosu do države v pravnem smislu enakopravne vse verske skupnosti. Zato sem z anketim vprašalnikom odprtega tipa od predstavnikov verskih skupnosti (N=9) pridobila mnenja, na podlagi katerih lahko odgovorim na naslednji vprašanji:

- ali je reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo po vašem mnenju odvisno od velikosti verske skupnosti;
- kako se percepcija prednostnega reševanja razlikuje med verskimi skupnostmi.

Na vprašanje o odprtih vprašanjih v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji, so se verske skupnosti, z izjemo Rimokatoliške cerke, opredelile, da imajo večje verske skupnosti pri njihovem reševanju prednost.

- Sveta cerkev Annasann: živa so v relaciji 4-5 'večjih' verskih skupnosti in države ter obratno, v ostalih relacijah so precej manj 'živa';
- Baptistična skupnost: večina odprtih vprašanj, ki jih pozna javnost, je med Rimskokatoliško cerkvijo in državo;
- pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj: da, obstajajo odprta vprašanja o dialogu RS in verskih skupnostih, vendar so zamrznjena ali mrtva, ampak manj mrtvi za "privilegirane religije";
- ECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa: vrsto let so bila živa, v zadnjem obdobju pa smo nekako izpušeni iz dialoga, ker ga ni;
- UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost: z eno od registriranih cerkva se pogovarja preko posrednih delavnih skupin in hodi na obiske na verske sedeže v tujino, z vsemi ostalimi pa se pogovarja preko Urada za verske skupnosti in preko povsem mrtvoudnega Sveta za dialog o verski svobodi).

Te verske skupnosti oziroma predstavniki trdijo, da je dialog živ v relaciji samo nekatere/nekaterih verskih skupnosti, torej da pri odnosu z državo ne velja enakopravnost verskih skupnosti, ki je določena z Ustavo RS. Direktor Urada za verske skupnosti Dr. Gregorja Lesjaka, je odgovoril, da »tega ne bi vedel«.

Kritična do reševanja odprtih vprašanj z državo je tudi Rimokatoliška cerkev: »Na tem področju se samo obljublja in nič dogaja. Urad za verske skupnosti je v glavnem urad za pospešeno registriranje in množenje verskih skupnosti, to je njihov glavni namen. Večje verske skupnosti nimamo nobene koristi od tega urada, saj nam delajo več škode kot koristi z delovanjem proti nam iz principa enakosti.«

Pri opredeljevanju do te hipoteze je pomembo mnenje verskih skupnosti, ki so na splošno kritične do reševanja odprtih vprašanj katerekoli verske skupnosti, ne glede na njeno velikost.

Pripadnik Universalles Leben, Moris Hobljaj, meni, da se odprta vprašanja ne rešujejo aktivno, ker ni politične volje. Čezvesoljska zombi cerkev blaženega zvonjenja trdi, da se problemi ne rešujejo.

UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost pa opozarja, da je situacija zelo kritična in ne kaže na izboljšanje.

Dr. Silvester Gabršček ocenjuje, da bi se lahko odprta vprašanja reševala bolje, hitreje in bolj strpno.

Dr. Bogdan Kolar meni, da so neurejeni odnosi do Cerkev in verskih skupnosti pomemben vir družbenih napetosti.

Vprašanje *”kako visoko na prioritetni lestvici vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo”* sem zastavila trem političnim strankam, saj me je zanimalo, kako visoko na prioritetni lestvici političnega programa stranke je urejen odpravljanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo. Nobena izmed anketiranih strank nima v svojem političnem programu konkretne rešitve katerega izmed odprtih vprašanj verskih skupnosti. Še največjo pozornost tem vprašanjem daje desno usmerjena NSi.

Iz podanih mnenj lahko to hipotezo le **delno potrdim**, saj obstaja prevladujoče mnenje, da je reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo – tudi z največjimi – precej neaktivno. Nekateri celo menijo, da je na mrtvi točki.

Hipoteza 5: Največ relacij med državo in verskimi skupnostmi poteka na področju finančnih (in šolskih) ureditev.

S to hipotezo sem želela preveriti, katera med številnimi odprtimi vprašanji so v odnosu med verskimi skupnostmi in državo pri njihovem reševanju najpomembnejša oziroma njihovo reševanje prioriteto.

Hipotezo sem preverjala z anketnim vprašanjem, namenjenim dijakom (N = 172) in predstavnikom verskih skupnosti (N = 9).

Dijaki so odgovorili na vprašanje zaprtega tipa, kjer sem jim ponudila naslednja področja relacij med verskimi skupnostmi in državo: šolstvo, financiranje dejavnosti verskih skupnosti, financiranje obnove/ gradnje sakralnih objektov, zmanjšanje davkov, sprememba nekaterih členov ustave RS in drugo (odprti del odgovora). Možnih je bilo več odgovorov. 81 % anketirancev meni, da gre predvsem za vprašanje financiranja – tako dejavnosti verskih skupnosti kakor področje obnove/gradnje sakralnih objektov. 39 % jih meni, da gre za vprašanja šolstva, 36 % za spremembo členov Ustave RS in 31 % za zmanjšanje davkov.

Področje financiranja sta v odgovorih navedla predstavnika Rimokatoliške cerkve in Svete cerkve Annasann.

Da je to področje med ključnimi, v svojem anketnem odgovoru poudari strokovnjak za tovrstna vprašanja dr. Silvester Gabršček: *”V zadnjem času je veliko vprašanj glede financiranja šolstva, plačevanje verskih uslužbencev ...»*

Predstavniki Urada za verske skupnosti se do tega vprašanja ni opredelil.

Kljub temu, da večina anketiranih verskih skupnosti v svojih odgovorih med prioritetenimi odprtimi vprašanji med njimi in državo ni izpostavila ne financiranja ne šolstva, je v širši javnosti močno prisotno prepričanje, da na tem področju potekajo najbolj intenzivne relacije. Gotovo za to, ker je to izpostavljeno področje največje cerkve – Rimokatoliške cerkve.

To hipotezo **potrdim**, a s komentarjem, da se to nanaša zlasti na Rimokatoliško cerkev.

Hipoteza 6: Urad za verske skupnosti spodbuja reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo.

Urad za verske skupnosti, ki deluje v okviru Ministrstva za kulturo, naj bi bil vezna točka odnosov med verskimi skupnostmi in državo. V okviru svojih nalog spremlja položaj cerkva in drugih verskih skupnosti, cerkvam in drugim verskim skupnostim daje strokovno pomoč ter jih obvešča o predpisih, drugih aktih in ukrepih, ki zadevajo njihovo delovanje. Pričakovala sem, da urad opravlja vlogo spodbujevalca reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo.

Anketirani predstavniki verskih skupnosti (9) so skoraj soglasno ocenili reševanje odprtih vprašanj med njimi in državo za neuspešne. Kot ključni instituciji dialoga med verskimi skupnostmi in državo se izpostavljata Urad za verske skupnosti in Svet Vlade RS za dialog o verski svobodi, ki ga koordinira Urad. Verske skupnosti so večinoma njuno delovanje v praksi ocenile kot neaktivno in neproduktivno. Po mnenju Katoliške cerkve se z izjemo Vlade RS v letih 2004/2008 z njimi nihče ni pripravljen pogovarjati. Predstavniki UPASANE je delovanje teh institucij ocenil kot "mrtvoudno", zato je koalicija osmih verskih skupnosti izstopila iz Sveta za dialog o verski svobodi. Kot edino delujoč vzvod izpostavi delo informacijske pooblaščenke na podlagi Zakona o dostopu informacij javnega značaja.

Kljub tako jasnim, celo ostrim stališčem, nekateri respondenti vendarle izpostavijo, da v odnosu med verskimi skupnostmi in državo vse ni odvisno samo od države, ampak tudi od aktivnosti posameznih verskih skupnosti.

Iz odgovorov političnih strank je mogoče razbrati, da njihovo razumevanje delovanja državnih institucij v odnosu do verskih skupnosti temelji le na teoretičnih predpostavkah, praktičnega izvajanja pa ne poznajo. Očitno menijo, da je že sama ustanovitev Urada in Sveta za ustrezen dialog z verskimi skupnostmi dovolj.

Direktor Urada za verske skupnosti, dr. Gregor Lesjak delovanje Urada ocenjuje kot korektno, seveda z možnostmi izboljšanja. Njegovega delovanja ne vidi v smislu reševanja 'odprtih vprašanj', saj so za specifična vprašanja pristojni posamezni vladni organi – ministrstva. Dr. Lesjak meni, da so odnosi med verskimi skupnostmi in državo v Sloveniji skladni s primerljivimi evropskimi standardi.

Na podlagi pridobljenih mnenj in ocen je mogoče razumeti, da so pričakovanja glede vloge in delovanja Urada za verske skupnosti med različnimi deležniki tako velika, da njihov dialog ni uspešen. Za uspešnost dialoga bo najbrž potrebno večje poenotenje stališč o pristojnostih in ciljnih delovanja Urada, ali pa bo potrebno najti druge mehanizme za vzpostavitev dialoga, ki bo učinkoviteje reševal odprta vprašanja.

Zato postavljeno hipotezo **zavračam**.

5 Zaključek

Med kompleksnimi odnosi, ki formirajo družbo, so tudi odnosi med verskimi skupnostmi in državo. Pomembnosti teh odnosov se družba navadno začne zavedati, ko odprta vprašanja prerastejo v odprte konflikte. Sicer so ti odnosi skriti pred očmi javnosti.

Raziskovalno nalogo sem začela s teoretičnim delom. Razložila sem osnovne pojme in na kratko predstavila tipične odnose med verskimi skupnostmi in državo v Evropi in Sloveniji. Izpostavila sem podstat odnosov, na katere se sklicuje večina evropskih državnih ureditev. Predstavila sem vrste dialoga, ki se ponujajo v odnosih med verskimi skupnostmi in državo, ter načine reakcij ob odprtih vprašanjih ter možne posledice. Pri tem je treba poudariti, da ni univerzalnih receptov za vzpostavitev in upravljanje uspešnih odnosov. V vsaki situaciji je v odnosu med državo in verskimi skupnostmi potrebno poiskati in vzdrževati občutljivo ravnovesje, ki je unikatno za vsako situacijo v konkretnih okoliščinah.

Za razumevanje odnosa med verskimi skupnostmi in državo je zelo pomembno poznavanje pravnega okvirja odnosov med verskimi skupnostmi in državo v Republiki Sloveniji, zato sem ga na kratko predstavila. Temeljnega pomena je ustavnopravna ureditev, ki sicer temelji na konkretnih določbah, zapisanih v Ustavi RS. Prav tako pa so pomembna tolmačenja Ustavnega sodišča, ki ustavne določbe prenašajo v konkretno prakso. Predstavila sem mednarodno pravno ureditev odnosov med verskimi skupnostmi in državo, zakonsko ureditev, ki v veliki meri temelji na Zakonu o verski svobodi, ter podzakonsko ureditev.

Pri raziskovanju odnosa med verskimi skupnostmi in državo je pomembno poznavanje verskih skupnosti, ki v Sloveniji delujejo. Osredotočila sem se na tiste, ki so registrirane na Uradu RS za verske skupnosti, v času mojega raziskovanja jih je bilo registriranih 53, sicer naj bi jih v Sloveniji delovalo okoli 180. Ker namen moje raziskovalne naloge ni bil analiza verovanj in učenj registriranih verskih skupnosti, sem se odločila za kratko predstavitev dejavnosti le petih največjih oziroma najbolj prepoznanih verskih skupnosti v Sloveniji. To je pomembno tudi zato, ker na ta način lažje razumem njihova stališča v odnosu do države.

Teoretičen del sem zaključila z analizo odnosa med verskimi skupnostmi in državo, in sicer od osamosvojitve Slovenije leta 1991 dalje, saj je le-ta pomembna za razumevanje aktualnih odnosov.

Na teh teoretičnih osnovah in podatkih sem gradila empirični del raziskovalne naloge. Želela sem povezati mnenja mladostnikov – srednješolcev s stališči verskih skupnosti, države, strokovnjakov in političnih strank. V vzorec sem vključila 254 srednješolcev (žal sem pri nekaterih vprašanjih kasneje ugotovila pomanjkljive odgovore), devet verskih skupnosti, tri predstavnike države (Urad za verske skupnosti, Ministrstvo za kulturo, Varuh človekovih pravic), enega strokovnjaka in tri politične stranke. Vsi anketiranci – razen dijakov – so odgovarjali izključno na odprta vprašanja.

Pred začetkom raziskovanja sem si zastavila šest hipotez

Prvo hipotezo, ki je trdila, da so urejeni odnosi med državo in verskimi skupnostmi za družbeno blaginjo nepomembni, sem zavrnila. Mladi menijo, da so ti odnosi za družbeno blaginjo zelo pomembni, temu mnenju pritrjujejo verske skupnosti, politične stranke in strokovnjak s tega področja. Druga hipoteza, ki sem jo potrdila, je bila, da je stopnja seznanjenosti z odprtimi vprašanji med verskimi skupnostmi in državo pri večini anketirancev nizka. Mladi anketiranci so sicer slišali za nekaj večjih verskih skupnosti, njihovo poznavanje več dimenzij in kompleksnosti odnosov pa je skromno. Tretja hipoteza je bila, da je največ odprtih vprašanj med rimokatoliško cerkvijo in državo. Pri verskih skupnostih in predstavniku države sem preverila, koliko in kako kompleksna odprta vprašanja obstajajo med različnimi verskimi skupnostmi in državo. Ugotovila sem, da tu obstaja precejšnja heterogenost. Kljub temu je rimokatoliška cerkev zaradi svoje velikosti in tradicije tako kompleksna, da sem lahko potrdila njen primat pri odprtih vprašanjih z državo.

Četrta hipoteza se je glasila, da imajo pri reševanju odprtih vprašanj z državo prednost večje verske skupnosti. Pri raziskovanju sem ugotovila, da so skoraj vse anketirane verske skupnosti nezadovoljne

z reševanjem njihovih odprtih vprašanj z države. Manjše verske skupnosti imajo občutek, da država privilegira večje. S tem očitkom se obračajo tudi na Varuha človekovih pravic. Ti argumenti navajajo k potrditvi četrte hipoteze. A ob tem velja izpostaviti, da je tudi Rimokatoliška cerkev nezadovoljna z reševanjem odprtih vprašanj z državo, saj meni, da ostajajo na mrtvi točki.

Peta hipoteza trdi, da največ relacij med državo in verskimi skupnostmi poteka na področju finančnih (in šolskih) ureditev. Pri raziskovanju odprtih relacij med državo in verskimi skupnostmi nasploh sem ugotovila, da je to le eno izmed številnih poročij. A pri Rimokatoliški je eno izmed prednostnih, zato imajo manjše verske skupnosti in javnost občutek, da je to osrednje področje odnosov med verskimi skupnostmi in državo. Hipotezo sem potrdila z opombo, da gre pri teh relacijah predvsem za največjo cerkev v državi.

Zanja, šesta hipoteza trdi, da Urad za verske skupnosti spodbuja reševanje odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo. To je bila moja začetna domneva, preden sem začela raziskovati odnose med državo in verskimi skupnostmi. Analiza odgovorov verskih skupnosti je pokazala, da Urad nikakor ne vidijo v tej luči. Prav nasprotno, veliko anketiranih verskih skupnosti – vključno z največjo – vidi Urad kot zaviralca reševanja odprtih vprašanj in institucijo, ki ne opravlja svojega namena. Za to sem zadnjo hipotezo zavrnila.

Tema, ki sem jo raziskovala, je izjemno kompleksna, moje sociološko znanje pa zelo omejeno. Pri samem raziskovanju sem imela ves čas občutek, da vedno bolj odpiram vprašanja in da skoraj na nobeno ne morem z gotovostjo dati odgovora. V odsotnosti objektivnih dokazov sem se pri opredeljevanju do hipotez večinoma naslanjala na mnenja in stališča respondentov.

Nadalje bi veljalo poglobiti raziskavo o heteogenosti verskih skupnosti v odnosu do države in v analizo vključiti nove družine verskih skupnosti (tudi tiste, ki niso uradno registrirane), ki so z vidika njihovih interesov še premalo raziskane. Koristno bi bilo v raziskavo odnosov vključiti več segmentov splošne in stokovne javnosti, zlasti s področja financ in šolstva.

Kljub velikim omejitvam naloga vsaj v zelo omejenem obsegu nakazuje kompleksnost odnosov med verskimi skupnostmi in državo - področja, ki je po mojem mnenju precej zakrito širši javnosti. V javni diskurz tu in tam prihajajo samo določeni fragmenti, zlasti ko gre za interesna nasprotja bodisi med verskimi skupnostmi samimi ali v relaciji z državo.

(Ne)ureditev teh odnosov je veliko kompleksejša, kot je videti v javnosti. Zatisaknje oči pred njenim pomenom oziroma odprtimi vprašanji po mnenju strokovnjakov ne vodi k povečevanju družbene blaginje. Prav nasprotno, lahko vodi k eskalaciji družbene nestrpnosti, konfliktnosti, lahko celo sovražnosti.

Ob koncu bi želela opozoriti še na nekaj potencialno negativnih posledic, do katerih lahko pride, če se bo stanje akutnega pomanjkanja dialoga med verskimi skupnostmi in državo nadaljevalo. V neformalnih pogovorih so predstavniki nekaterih verskih skupnosti izpostavili možnost nadaljnjega 'konflikta interesov' med človekovimi pravicami, ki imajo v Evropi veliko težo, in svobodo veroizpovedi. Na to je opozoril tudi Varuh človekovih pravic. Z nadaljnjo liberalizacijo duha v družbi in politiki se med politične prioritete uvrščajo pravice določenih manjšin, ki po svetovnem nazoru in načinu vedenja in življenja neposredno nasprotujejo določenim verskim naukom, ki so tradicionalno umeščeni v naš prostor. Ob uveljavljanju politik tako imenovanih 'levih' koalicij v javni in politični prostor, prihajajo v ospredje tovrstna vprašanja in politične odločitve, ki bi lahko v prihodnje potencialno ogrozile svobodo in avtonomijo poslanstva verskih skupnosti na tistih področjih, kjer bi prišlo do kolizije interesov.

To niso obrobna vprašanja, saj so za verske skupnosti bistvenega pomena, za kohezivnost družbe pa prav tako.

Pridružujem se mnenju tistih, ki vidijo kontinuiran odprt dialog med verskimi skupnostmi in državo kot tisti vzvod nenehnega iskanja subtilnih dogovorov, s katerimi bi lahko verske skupnosti ohranjale

svojo prvobitno poslanstvo v dobrobit družbe, hkrati pa bi lahko država skrbela za harmonično in zakonito delovanje družbenega sistema.
Pomanjkanje tega dialoga že sedaj kaže konkretne obrise nestrpnosti in nezadovoljstva, kar ne bo mogoče dolgo skrivati pod predpražnikom.

6 Viri in literatura

6.1 Knjižni viri

- Kerševan, Marko: Svoboda za cerkev, svoboda od cerkve: cerkev v sodobni družbi, Ljubljana, Sophia 2005.
- Berger P., Sehnsucht nach Sinn. Glauben in einer Zeit der Leichtgläubigkeit, Frankfurt/New York 1994, 80.
- Berger, Peter, in Huntington, Samuel P.: Many Globalizations: Cultural Diversity in the Contemporary World, Oxford University Press, 2002
- Berger, Peter. The Sacred Canopy. Garden City, NY: Doubleday, 1969
- Berger, Peter: Dialogue Between Religious Traditions in an Age of Relativity (2011) Mohr Siebeck
- Berger, Peter: The Desecularization of the World: Resurgent Religion and World Politics (editor, et al., 1999)
- Berger, Peter: The Limits of Social Cohesion: Conflict and Mediation in Pluralist Societies: A Report of the Bertelsmann Foundation to the Club of Rome, 1998
- Peter Berger and the Study of Religion (urednica Linda Woodhead), 2001
- Haralambos, Michael in Holborn, Martin: Sociologija: teme in pogledi: Ljubljana : DZS, 1999.
- Hayek, Friedrich August. 2012. *Ustava za svobodo*. Prev. Mitja Steinbacher in Matej Steinbacher. Ljubljana: Inštitut Karantanija in Inštitut Nove revije.
- *Zakonik cerkvenega prava (ZCP)*. 1999. 2. izd. Ljubljana: Družina
- Čepar, Drago, ur. 2008. *Država in vera v Sloveniji*. Ljubljana: Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti.
- Katekizem katoliške Cerkve (KKC). 1993. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca.

6.2 Internetni viri

- (http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_verske_skupnosti/zakonodaja_in_drugi_dokumenti/drugi_dokumenti) (datum dostopa: 15. 2. 2018).
- Chalvin, M. J. : Kako preprečiti konflikte. Radovljica, Didakta, 2004 (http://www.didakta.si/popup-prelistaj.php?url=kako_prepreciti_konflikte&title=Kako%20preprečiti%20konflikte&author=Mari%20Chalvin&i=0) (datum dostopa: 22. 2. 2018)
- Čepar, Drago (14. 12. 2005, Direktor Urada Vlade RS za verske skupnosti, Pogovori o prihodnosti Slovenije - Dialog in odnos države z verskimi skupnostmi) (<http://www.prihodnost-slovenije.si/up-rs/ps.nsf/krf/9BED4D63069709D7C12570D700536F6E?OpenDocument>) (datum dostopa: 23. 2. 2018)
- Lesjak, Gregor, Črnič, Aleš: Slovenske ustvarjene verske skupnosti in njihov kontekst, Teorija in praksa lett. 53, 2/2016 (http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2016_2_LesjakCrnic.pdf) (datum dostopa: 21. 2. 2018)
- Naglič, Andrej: Verska dejavnost med državnim pravom in avtonomno ureditvijo cerkva, 1999 (<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XWTS8EFW/b4a638b3-38d0-44d1-a0c9-8f9fcaa34736/PDF>) (datum dostopa: 21. 2. 2018)
- PDEU – Pogodba o delovanju Evropske unije. *Uradni list EU*, 2010/C 83/01 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2010%3A083%3ATOC>) (datum dostopa: 1. 3. 2018)

- Sporazum o pravnem položaju Srbske pravoslavne cerkve (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/sp_p_srbska_pravoslavna_cerkev-1.pdf) (datum dostopa: 20. 2. 2018)
- Sporazum o pravnem položaju Islamske skupnosti (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/PP_OLISRS.pdf) (datum dostopa: 20. 2. 2018)).
- Religious practice and observance in the EU member states, Study, European Parliament, Directorate-general for internal policies, 2013 ([http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474399/IPOL-LIBE_ET\(2013\)474399_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474399/IPOL-LIBE_ET(2013)474399_EN.pdf)) (datum dostopa: 25. 2. 2018)
- Sporazum med Evangeličansko Cerkvijo v Republiki Sloveniji in Vlado Republike Slovenije o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski (http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/urad_za_verske_skupnosti/zakonodaja/sporazumi/duhovna_oskrba_ec.pdf) (datum dostopa: 15. 1. 2018)
- Rm-1/02 z dne 19. 11. 2003 (Uradni list RS, št. 118/03, in OdlUS XII, 89 (<http://www.mladina.si/118925/celotno-besedilo-odlocbe-ustavnega-sodisca>)) (datum dostopa: 17. 1. 2018)
- Robbers, Gerhard: State and Church in the European Union, Nomos, 2005 (<https://www.uni-trier.de/index.php?id=25059&L=2#c49875>) (datum dostopa: 12. 1. 2018)
- SEC – Statut Evangeličanske cerkve augsburške veroizpovedi v Republiki Sloveniji. ArhivUrada za verske skupnosti (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/P_OPOLEC.pdf) (datum dostopa: 5. 1. 2018)
- Sporazum s svetim sedežem o pravnih vprašanjih. *Uradni list RS*, MP, št. 4/04. (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/47165>) (datum dostopa: 22. 12. 2017)
- SIS – Statut Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji. Arhiv Urada za verske skupnosti. (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/PP_OLISRS.pdf) (datum dostopa: 3. 1. 2018)
- SJS – Statut Judovske skupnosti Slovenije. Arhiv Urada za verske skupnosti. (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2016/03_Judovska_skupnost_Slovenije_18.3.16.pdf) (datum dostopa: 23. 2. 2018)
- Sporazum o pravnem položaju Binkoštna cerkva v Republiki Sloveniji (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/P_OPOLBC.pdf) (datum dostopa: 28. 2. 2018)
- Šturm, Lovro, ur. 2010. Komentar Ustave Republike Slovenije. Ljubljana (https://books.google.si/books?id=9gyqUIGw6EYC&pg=PA176&lpg=PA176&dq=Šturm,+Lovro,+ur.+2010.+Komentar+Ustave+Republike+Slovenije+pdf&source=bl&ots=Ch2sTzFu9p&sig=CrNjOnJLtNi5x6L5S_JAdTFxCO0&hl=sl&sa=X&ved=0ahUKEwjLgtXZqO_ZAhWmYpoKHVEsDOMQ6AEIPTAD#v=onepage&q=Šturm%2C%20Lovro%2C%20ur.%202010.%20Komentar%20Ustave%20Republike%20Slovenije%20pdf&f=false) (datum dostopa: 21. 1. 2018)
- U-I-111/04 – Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 8. 7. 2004. *Uradni list RS* (<http://www.us-rs.si/media/zbirka.slo.25.-.let.pdf>) (datum dostopa: 21. 1. 2018)
- U-I-354/06 – Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 9. 10. 2008. *Uradni list RS* (<http://www.us-rs.si/media/zbirka.slo.25.-.let.pdf>) (datum dostopa: 21. 1. 2018)
- U-I-68/98 – Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 22. 11. 200. *Uradni list RS* (<http://www.us-rs.si/media/zbirka.slo.25.-.let.pdf>) (datum dostopa: 21. 1. 2018)
- U-I-92/07 – Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 15. 4. 2010. *Uradni list RS*, (<http://www.us-rs.si/media/zbirka.odlocb.in.sklepov.2010-2012.pdf>) (datum dostopa: 25. 1. 2018)
- Up-2229/08 – Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 28. 5. 2009. *Uradni list RS*. (<http://www.us-rs.si/media/zbirka.slo.25.-.let.pdf>) (datum dostopa: 21. 1. 2018)

- URS – Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06. (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1>) (datum dostopa: 12. 12. 2018)
- USPC – Temeljni akt Srbske pravoslavne cerkve Metropolije Zagrebško-Ljubljanske in Ustava v Republiki Sloveniji, Sporazum med Slovensko škofovsko konferenco in Vlado (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/sp_p_srbaska_pravoslavna_cerkev-1.pdf) (datum dostopa: 21. 1. 2018)
- Vatikanski sporazum – Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3346>) (datum dostopa: 12. 12. 2017)
- Vladni sporazumi: Sporazum o pravnem položaju Evangeličanske cerkve v Republiki Sloveniji (http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/verske_skupnosti/2017/POPOLBC.pdf) (datum dostopa: 22. 2. 2018)
- ZOFVI – Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. *Uradni list RS*, št. 16/07 (<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>) (datum dostopa: 16. 2. 2018)
- ZVS – Zakon o verski svobodi. *Uradni list RS*, št. 14/07 (<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008>) (datum dostopa: 14. 2. 2018)

7 Priloge

Priloga 1: Odgovor dr. Bogdana Kolarja

1. Prosim razložite, kako definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Glede na terminologijo, ki se uveljavlja v večini dežel po svetu, poznamo tri izraze za označevanje verske pripadnosti. To so cerkve, verske skupnosti in sekte. Cerkve so tiste, ki imajo svoje korenine v krščanstvu in sprejemajo temeljne vrednote, ki jih posreduje krščanstvo. Verske skupnosti so vse druge, ki se sklicujejo na neko versko prepričanje. Sekte pa so skupine znotraj prvih in drugih, ki izstopajo zaradi poudarjanja določenih sestavin ali vidikov verovanja in se zavestno ločujejo od večine. V slovenskem prostoru velja terminološka zmeda v skladu starim politikantskim načelom, da je v kalnem najlažje ribariti. Jasne definicije kaj je bistvena sestavina neke ustanove ali združenja, ki iz njega dela versko ustanovo, slovenska zakonodaja ne pozna.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Pri odgovoru na to vprašanje bi poudaril temeljno zaznamovanost slovenskega prostora s krščanstvom. Navzoče je že iz rimskih časov, to pomeni še preden so se v ta prostor naselili naši predniki, in je v nadaljnjih stoletjih krepilo svoj pomen in svojo vlogo. Vsa slovenska kulturna dediščina je povezana s krščanstvom. Narodnost se je oblikovala ob Svetem pismu, cerkvenih ustanovah in nosilcih služb v njih. Podobno je v drugih okoljih, kjer je prevladovala in še prevladuje osrednja Cerkev ali kakšna verska skupnost. Zato ima v Sloveniji drugačno vlogo Katoliška cerkev, kot jo imajo druge Cerkve ali pa sploh druge verske skupnosti, od katerih je bila večina prinesena v slovenski prostor v času od slovenske osamosvojitve. Nekatere tako imenovane verske skupnosti, kar je znano, pa so nastale kot sad norčevanja iz v preteklosti uveljavljenih verskih prepričanj. Zaradi svojega izvirnega mesta v zgodovini in v sedanjosti ima v odnosu do države Katoliška cerkev odprta druga področja in odprta vprašanja rešuje na drugačen način kot druge Cerkve oz. verske skupnosti.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Gre vsekakor za veliko heterogenost odprtih vprašanj in s tem tudi odnosov do države. Velja omeniti samo temeljno vprašanje. Pravni položaj in druga vprašanja, ki zadevajo Katoliško cerkev se urejajo z mednarodnimi dogovori, ker gre pri Katoliški cerkvi za odnos njenega vodstva, ki je na svetovni ravni, z vodstvom slovenske države. Republika Slovenija je bila mednarodno priznana s strani voditelja Katoliške cerkve in le-ta ima s Slovenijo vzpostavljene diplomatske odnose. Vrhovni voditelj Katoliške cerkve ima v Sloveniji svojega predstavnika, ki je hkrati diplomatski predstavnik pri oblasteh in predstavnik papeža pri katoliški skupnosti v Sloveniji. Odnosi se zato urejajo v obliki enega ali več mednarodnih sporazumov. Takšen način urejanja medsebojnih odnosov velja zgolj za Katoliško cerkev, kar ji daje zelo izviren položaj med vsemi Cerkvami oz. verskimi skupnostmi. Druge Cerkve in verske skupnosti niso tako organizirane in se zato njihov položaj ureja z notranjo državno zakonodajo. Glede tega vprašanja se zato Katoliška cerkev bistveno razlikuje od vseh drugih Cerkv in verskih skupnosti.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Vprašanja so odprta in bodo ostala odprta, vse dokler bodo Cerkve in verske skupnosti sestavljali ljudje. Odpirajo se stara vprašanja, pojavljajo se nova. Ali pa se o odprtih vprašanjih tudi razpravlja in išče rešitve, je seveda drugo vprašanje. Ker ni mogoče, da bi vse verske ustanove merili z istim vatlom ali jih postavljali v isto Prokrustovo posteljo, je potreben individualen pristop. Tega pa v Sloveniji ni. Zaradi uravnilek, ki jo določene ustanove in krogi izvajajo v odnosu do Katoliške cerkve in drugih Cerkv ter verskih skupnosti, ni pričakovati, da bi se to

področje uredilo in da bi ureditev teh vprašanj prispevala pri ustvarjanju družbenega soglasja. Neurejeni odnosi do Cerkev in verskih skupnosti so pomemben vir družbenih napetosti. Kolikor vidim iz medijev, dialoga med državo in verskimi skupnostmi ni. Če že prihaja do občasnih srečanj, so ta zgolj informativnega značaja in ne dialog.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Iz slovenske zgodovine je znano, da je bila že leta 1944 ustanovljena Verska komisija, ki naj bi reševala odprta vprašanja med novo slovensko državo in Katoliško cerkvijo oz. drugimi verskimi skupnostmi. V desetletjih svojega obstoja se je komisija izkazala za vse prej kot tista, ki bi iskala rešitve odprtih vprašanj in za zmanjšanje napetosti, do katerih je občasno prihajalo; v večji meri je bila generator napetosti in v dobesednem pomenu besede protiverska komisija. Tudi v samostojni Sloveniji je bilo narejenih že več seznamov odprtih vprašanj med državo in Katoliško cerkvijo. S strani Cerkev so bile, kolikor je meni znano, tudi nakazane poti, kako bi bilo ta vprašanja mogoče reševati. Razumljivo je, da ima Katoliška cerkev drugačna vprašanja in potrebe, kot jih imajo druge Cerkev in verske skupnosti.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprto pogajanj) v Sloveniji.

Kot že omenjeno zgoraj, je za reševanje odprtih vprašanj Katoliške cerkve v Sloveniji v odnosu do države pristojen Sveti sedež. Zato je metoda reševanja odprtih vprašanj drugačna, kot je to za druge Cerkev in verske skupnosti. Doslej je bil pripravljen in ratificiran zgolj eden od sporazumov. Ob primerjavi z drugimi državami, tudi slovenskimi sosedami, ki imajo vse urejene odnose s Svetim sedežem, je takšnih sporazumov več, navadno štiri ali pet. V njih so zajeta vsa temeljna vprašanja, ki nudijo odgovore na navzočnost katoličanov v državi in na njihove pravice pri uresničevanju osebnega in skupnega verskega prepričanja. Iz določb že podpisanega sporazuma sledi, da se bodo na isti način reševala tudi druga odprta vprašanja.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Urejeni odnosi med državo in njenimi ustanovami ter Cerkvami oz. verskimi skupnostmi je v večini političnih ureditev pomemben temelj doseganja družbenega soglasja (razen seveda v totalitarnih državah, kjer religioznost ni priznana kot družbeni pojav). Na mnogih področjih lahko sodelovanje pripomore pri reševanju vprašanj, ki se pojavljajo v življenju ljudi. Navsezadnje je vsaka država in vse njene ustanove zaradi ljudi. Ker Cerkev in verske skupnosti sestavljajo isti ljudje, je sodelovanje pri reševanju njihovih problemov naloga vseh ustanov v državi. Država ni neka zunajzemeljska tvorba, nad ljudmi, temveč jo sestavljajo isti ljudje, ki so člani Cerkev oz. verskih skupnosti.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj ste takšnega mnenja?

Takšna uravnilovka seveda ni mogoča, predvsem zaradi zgodovinske vloge določene Cerkev oz. verske skupnosti v določenem okolju, in posledičnih odnosov v sedanosti. V vsaki evropski in tudi v mnogih zunaj evropskih državah ima določena Cerkev oz. verska skupnost poseben pomen, vlogo in zato tudi drugačne potrebe. Takšno vlogo in pomen, kot jo ima Pravoslavna cerkev v Rusiji ali v Srbiji, druge Cerkev oz. verske skupnosti nimajo. Takšno vlogo, kot jo ima Katoliška cerkev v Italiji, Avstriji, Madžarski, Hrvaški ali Slovaški... druge Cerkev in verske skupnosti nimajo. Takšno vlogo in pomen, kot jo ima Anglikanska cerkev v Veliki Britaniji, druge Cerkev in verske skupnosti nimajo. Takšno vlogo in pomen, kot jih imajo reformirane Cerkev v posameznih delih Nemčije ali skandinavskih državah, druge Cerkev oz. verske skupnosti seveda nimajo. Če je v državi prevladujoča islamska verska skupnost, imajo druge verske skupnosti zelo malo (v večini muslimanskih držav pa prav nobene) možnosti življenja in delovanja. Podobnih primerov bi se dalo naštet še in še. Zato bo modra politika iskala individualen način reševanja odprtih vprašanj

med državo in Cerkvami oz. verskimi skupnostmi. Pri tem pa je nujno upoštevati tri vidike. 1. Zgodovinski pomen in navzočnost neke Cerkve ali verske skupnosti v določenem okolju. To se kaže v njenem prispevku tako pri razvoju kulture, izobraževanja, socialnih ustanov, kot drugih narodnih vrednot, navsezadnje tudi gospodarstva... 2. Pravno ureditev, kajti vsaka Cerkev ali verska skupnost ima lastno pravno ureditev. 3. Sorazmernost glede na število pripadnikov, ki se prištevajo k določeni Cerkvi ali verski skupnosti. Kot nimajo vse nevladne organizacije in ne vsi sindikati enakega pomena v družbi in jih zato politično vodstvo ne obravnava enako, isto načelo velja tudi za verske ustanove. Navsezadnje tudi vse politične stranke niso obravnavane z istimi merili in nimajo enake družbene vloge. V vseh teh primerih velja načelo sorazmernosti.

1. Prosim razložite, kako Vi osebno definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Cerkva in verskih skupnosti je več. Iz vidika krščanstva lahko rečemo, iz *ekumenskega* vidika, da je cerkev samo ena, vendar v različnih izpovednih oblikah, denominacijah.

Na ekumenskem področju je bil v zadnjih letih viden velik napredek, kar pomeni čim večje sodelovanje namesto tekmovanje.

Kar se pa tiče drugih religijskih skupnosti pa menim, da je dialog zelo potreben, še posebej na področju verske svobode, temeljnih vrednot, kot je odnos do narave, ljudi in konec koncev tudi samega sebe, kot človeka.

Osebno sem mnenja, da je kultura tisto, kar loči človeka od živali. Nekaj kultivirati, negovati je bilo vedno povezano s pojmovanjem presežnega, to pa je verovanje. V civilizacijah se kultura definira po arheoloških ostankih. Preko teh lahko vidimo neko željo po onostranstvu, kar je posebnost človeške vrste, saj smo edini, ki svoje pokojne pokopljemo.

Sodelovanje med različnimi religijami iz celotnega sveta in plemenskimi religijami pokaže skupne temelje.

Zlato pravilo je, da človeško življenje povezuje vse in omogoča sožitje.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Spoštovanje temeljnih pravic do vere, zapisanih v ustavi. Te pravice država ali dodeljuje ali priznava. Spoštovanje teh pravic pa je izvajanje le-teh.

Seveda je pomembno spoštovati tudi tradicijo, velikost in zgodovino verskih skupnosti in cerkva.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Ko se je šlo za temeljna vprašanja, kot je splav, umetna oploditev in ostale temeljne pravice, so v Sloveniji skupaj stopile tri največje krščanske skupnosti in islamska skupnost.

Če bi primerjali odnose med temi verskimi skupnostmi pred stotimi leti in danes, lahko rečemo, da sodelujejo veliko bolje, ker vidijo, da bo to koristilo družbi, kraju ali celo državi. Skupaj lahko naredijo veliko dobrega.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

To se spreminja glede na število vprašanj in k čemu ta vprašanje stremijo.

V zadnjem času je veliko vprašanj glede financiranja šolstva, plačevanje verskih uslužbenecv (splošno velja, da ima lahko verska skupnost na 1000 vernikov enega uslužbenca, ki mu prispevke plača država). Odprto vprašanje je tudi število pripadnikov posameznih verskih skupnosti. V Sloveniji so se odločili, da ob popisu prebivalstva ne bodo več zastavili tega vprašanje, zato točnega podatka nimamo. Vprašanje je, kako bi se ta podatek ugotovil. Verske skupnosti pa okvirno imajo svoje evidence, za katere bi država lahko zaprosila, vendar se še teh evidenc ni javno uporabilo.

a. Ste vodja Sektorja za nepremično kulturno dediščino. So se v zadnjem času pojavila odprta vprašanja v zvezi z verskimi objekti, ki velja za kulturno dediščino?

Problem, ki bo nastal je vprašanje vzdrževanja sakralnih objektov na spraznjenih podeželskih območjih. Ti obenem veljajo tudi za kulturne spomeniki in zato sodijo v državno zakladnico kulturne dediščine. V prihodnje se bo moral najti nov sistem, ki bo ohranjal ta kulturni patrimonij, saj je to pomembno za ohranitev podobe naše kulturne dediščine.

Tudi odprto vprašanje, ki se je rešilo, je bila nacionalizirana lastnina. Trenutno so se tri nerešena, odprta vprašanja, kot so Križanke v Ljubljani, "Bambarovo" semenišče v Ljubljani in samostan na Krogu nad Sečovljami. Vse ostalo je bilo v večini rešeno, največkrat z odškodninami. To je vse, kar se tiče nepremičnine.

Kar se pa tiče premičnine, opreme pa še tečejo pogajanja, vendar se vse razrešuje.

Problem je zmanjšanje proračuna za ohranjanje kulturne dediščine, ki je iz par milijonov padla na 800.000 € letno.

Počasi se stvari premikajo, vendar je to premalo za dejanske potrebe.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Lahko bi se reševala bolje, hitreje in bolj strpno. Gre za politični ping pong; ali financirati kulturne dejavnosti in šolstvo vsem ali ne.

Enakosti vseh državljanov ni.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Vse je odvisno od koalicije in komu se ta resor zaupa. Nekaj časa je delovala posebna komisija znotraj Ministrstva za pravosodje, ki je reševala najbolj zapleten reči.

Za vsako odprto vprašanje obstajajo posamezni postopki, preko katerih bi se naj iskala vprašanja.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Mislím, da je v korist širše javnosti, ne samo sodelovanje med verskimi skupnostmi za medsebojno blaginjo ampak tudi odnos države, ki bi z urejenimi odnosi med verskimi skupnostmi in državo spodbudil odprtost, medsebojno sodelovanje in željo po blaginji. Na žalost je veliko malo zaupanja in odprtosti.

a. Kako veliko vlogo, po Vašem mnenju igrajo mediji?

Mediji igrajo zelo veliko vlogo. Vendar, če so mediji samo v rokah oseb, ki si delijo pogled oz. Je njihov pogled enak, lahko igrajo negativno vlogo. Izjeme so tisti mediji, ki uravnoteženo poročajo o dejstvih, vendar ni nujno, da poročajo pozitivno.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj ste takšnega mnenja?

Če vzamemo primer šolstva se mi zdi pomembno, da je verska skupnost dovolj velika, da vzdržuje kadre, ki bi za šolstvo skrbeli.

Pred nekaj časa se je pojavila želja po ustanovitvi krščanske gimnazije v Prekmurju. Problem je bil, da to ne katoličani ne evangeličani ne bi tega zmogli sami, skupaj pa je niso želeli ustanoviti.

Če je torej verska skupnost dovolj velika, da bi zmogla pokriti širši kurikulum, sem mnenja, da bi se to moralo podpreti.

To je tudi geografsko pogojeno.

9. Menite, da je država dovolj učinkovita pri reševanju odprtih vprašanj verskih skupnosti?

Mislím, da je izzivov veliko in bi lahko bila veliko bolj ekspeditivna, kot je.

1. Prosim razložite, kako Vi osebno definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Vprašanje je preveč zapleteno za takšno vrsto komunikacije (po poklicu sem sociolog religije). Kot državni uradnik pa moram uresničevati veljavno zakonodajo. Zakon o verski svobodi v 7. členu vsebuje definicijo »cerkve ali druge verske skupnosti¹«. Kot lahko vidite, oba pojma opredeljuje kot sinonima. V času sprejemanja tega zakona so se pojavila vprašanja, zakaj tako, ker je uvajanje razlik (cerkev, verska skupnost) po pravni teoriji upravičeno samo, če se te razlike kasneje uporabi (v Zakonu o verski svobodi se tega razlikovanja ne uporabi). Avtor zakona je pojasnil, da je verski skupnosti, ki je ustavni termin (glejte 7. člen Ustave RS²), dodal cerkev, ker je to med ljudstvom najbolj uveljavljen izraz za versko skupnost.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Odnosi med državo in verskimi skupnostmi se godijo na vseh področjih, na katerih država uveljavlja svoje pristojnosti. Tukaj pri nas, na Ministrstvu za kulturo oziroma Uradu za verske skupnosti, se ukvarjamo predvsem s posebnim področjem teh odnosov, ki je opisano in posebej varovano kot človekova pravica do verske svobode.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Z tako imenovanimi odprtimi vprašanji se ne ukvarjamo. Verske skupnosti se morajo z svojimi zahtevami, kot sem že povedal, obrniti na pristojne organe. Če želijo spremembo učbeniškega zapisa, ki opisuje njihovo vero, če vzamemo za primer, se morajo obrniti na Ministrstvo za šolstvo. Noben državni organ, ki bi to delal namesto njih, ne obstaja. Torej kot vsi ostalo državljani morajo takšne stvari urejati tam, kjer so za to pristojni.

Ker se Urad za verske skupnosti s tem bolj malo ukvarja, Vam težko odgovorim na drugi del vprašanja. Kljub temu lahko rečem, da so verske skupnosti v Sloveniji zelo različne, zaradi velikosti, število članov, starost verskih skupnosti, itd. Iz teh omenjenih razlik v statusu izhajajo različne potrebe verskih skupnosti, starejše in večje imajo drugačne zahteve kot manjše in mlajše. To je argument v prid tako imenovane heterogenosti.

V prid homogenosti bi lahko rekli, da si mnogo verskih skupnosti želijo omogočeno opravljanje pridobitne dejavnosti, kar je trenutno s Pravilnikom o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti prepovedano.

Če ostanem pri izhodiščnem odgovoru, da morajo verske skupnosti svoje zahteve predstaviti pristojnim organom, evidence o teh zahtevah in kako pogosto jih verske skupnosti predstavijo pristojnim organom, nimamo. Če nastopijo težave povezane z versko svobodo, lahko stopijo do Varuha človekovih pravic, zagovorniku načela enakosti. V Republiki Sloveniji imamo tudi Svet za dialog o verski svobodi. Zato lahko rečem, da enakosti zahtev v Sloveniji nimamo.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Tega ne bi vedel. Ministrstvo za kulturo oziroma Urad za verske skupnosti nima »odprtih vprašanj« v razmerju do verskimi skupnostmi. Smo pa leta 2016 oblikovali Svet Vlade RS za dialog o verski svobodi³ - konec tega tedna bomo na spletnih straneh tega organa objavili zapisnik njegove 3. seje.

¹<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4008#7>

²<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1#7>

³http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_verske_skupnosti/svet_vlade_rs_za_dialog_o_verski_svobodi/

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Kot rečeno, pojem »odprtih vprašanj« izginja iz našega besednjaka. Uporabljali smo ga takoj po osamosvojitvi, ko smo na novo opredeljevali oziroma določali veliko družbenih področij in statusov. Če ima kakšna verska skupnost na kakšnem področju danes problem, ga mora tam aktivno tudi reševati, sama – tako kot vsi drugi državljani in organizacije v Sloveniji. Verske skupnosti uživajo posebno zaščito na področju človekove pravice do verske svobode. Če problemi nastopijo na tem področju, pomagajo specializirane ustanove – tudi naša, pa Varuh človekovih pravic⁴, Zagovornik načela enakosti⁵, itn.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Odgovor je enak zgornjemu.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Skozi svoje oči vam bo morala odgovoriti širša javnost.

Z urejenostjo družbe nedvomno narašča stopnja njene blaginje, zato država, kolikor pač more, rada prispeva k dobrim odnosom med verskimi skupnostmi. Ampak verske skupnosti so na koncu svobodne, samostojne in avtonomne in v svoje odnose z drugimi (verskimi skupnostmi) vstopajo same (brez države).

Odnosi med državo in verskimi skupnostmi v Sloveniji so urejeni in skladni z mednarodnimi standardi. To seveda ne pomeni, da jih ni mogoče še izboljšati, kot tudi ne, da različni deležniki (med verskimi skupnostmi in v državi) nimajo različnih idej o tem, kako to storiti. Pluralnost in soočenje različnih interesov sta normalno in celo zaželeno stanje; ti interesi se v demokratični družbi uveljavljajo v parlamentu.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj ste takšnega mnenja?

Nisem takšnega mnenja. Verskim skupnostim so enake pravice priznane pod enakimi pogoji, ki pa jih kasneje nekatere verske skupnosti izpolnijo, druge pa ne. Tako je tudi prav, ker so verske skupnosti med seboj različne. Če bi jih v njihovi različnosti obravnavali enako (vsem vse), bi ravnali neenakopravno. Kadar je razlikovanje med verskimi skupnostmi upravičeno oziroma dopustno, je treba razlikovalne kriterije pazljivo in pošteno oblikovati.

Med verskimi skupnostmi (in ne-religijskimi svetovnonazorskimi skupnostmi) in verniki (in neverniki) pa ni mogoče razlikovati, kadar gre za človekovo pravico do svobode vesti oziroma verske svobode (verska svoboda je pri nas izpeljana iz 41. člena Ustave, ki nosi naslov: »Svoboda vesti«⁶). Ta vsem in vsakomur pripada v enaki meri, ki je ni mogoče deliti.

Vsebina verske svobode v slovenskih predpisih ni natančno opredeljena. Nekaj najdete v zgoraj navedenem členu Ustave, v mednarodnih sporazumih (npr. v 18. členu Splošne deklaracije človekovih pravic⁷ in 9. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin⁸), predvsem pa v praksi Evropskega sodišča za človekove pravice in tudi slovenskega Ustavnega sodišča⁹.

⁴<http://www.varuh-rs.si/>

⁵<http://www.zagovornik.gov.si/>

⁶<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1#41>

⁷<http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/#c66>

⁸<http://www.varuh-rs.si/pravni-okvir-in-pristojnosti/mednarodni-pravni-akti-s-podrocja-clovekovih-pravic/svet-evrope/evropska-konvencija-o-varstvu-clovekovih-pravic-in-temeljnih-svoboscin/>

⁹<http://odlocitve.us-rs.si/sl/odlocitev/US29118>

Dodatek: V Sloveniji nedvomno velja verska svoboda. Se pa v današnjem času pojavlja vedno večje vprašanja o ločitvi države in verskih skupnosti ter o enakopravnosti verskih skupnosti.

Bistvo demokracije je, da državni organi delujejo. V pomenu verske svobode to pomeni, da so vsa vprašanja povezana s tem razrešena pred Ustavnim sodiščem, na katerem se za vedno reši določeno vprašanje.

Verske skupnosti morajo biti po zakonu enakopravne! Po tem zakonu enakopravnosti nekatere verske skupnosti določene stvari dobijo, ostale pa ne. Linearna enakost je veljala v času socializma, z namenom širši javnosti odvzeti določene pravice, ne dodeliti.

DODATEK: Z verskimi skupnostmi se je ukvarjalo več uradnih državnih teles. Najprej se je s tem ukvarjala Mešana krovna komisija za obravnavanje odprtih vprašanj katoliške cerkve. Pogovarjali so se o preureditvi starega sistema in denacionalizaciji. Kasneje se je država začela zavedati, da se ne more pogovarjati samo s katoliško versko skupnostjo in je ustanovila Komisijo za reševanje odprtih vprašanj verskih skupnosti. Leta 2015/16 smo na novo ustanovili Komisijo za dialog o verski svobodi. Vsi naštetih organi so bili tisti, ki so se na najvišji ravni pogovarjali v zahtevah verskih skupnosti. Razlika med najnovejšo komisijo in vsemi prejšnjimi je, da se z verskimi skupnostmi pogovarja o tistem, kar je verskim skupnostim najbolj lastno, to je verska svoboda. Zato lahko to poimenujemo kot dialog.

Priloga 4: Odgovori varuha človekovih pravic

1. Ali menite, da v Sloveniji prihaja do kršenja verske svobode, če da, prosim utemeljite.

Varuh meni, da je glede na pomensko odprtost pojma 'verske svobode', kot je bil doslej razumljen tudi v praksi slovenskega ustavnega sodišča in strasbourškega sodišča za človekove pravice, vsekakor mogoče zapaziti okoliščine, ki kažejo, da vsaj možnost navedenega kršenja realno obstaja. Verska svoboda naj bi bila namreč zagotovljena tako posameznikom kot verskim skupnostim in ima tako pozitivne kot negativne razsežnosti. Tako zarisan okvir že sam po sebi nakazuje na velik konfliktni potencial področja.

Omenjeno 'kršenje' pa tudi ne bo nujno zmeraj za vse nedvomno – v ponazoritev tovrstnih dilem lahko primeroma postrežemo z vprašanjem blagoslavljanja javnih šol, ki se ga lahko npr. obravnava tudi z vidika negativne verske svobode, saj naj bi slednja, kot se je že izreklo tudi naše ustavno sodišče, med drugim terjala od države, naj prepreči vsakršno prisilno (neželeno) konfrontacijo posameznika s kakršnim koli verskim prepričanjem. Več o tem smo doslej poročali na str. 33 Letnega poročila za leto 2015 in str. 69 Letnega poročila za leto 2016 (vsa so dostopna tudi prek spleta, na naslovu <http://www.varuh-rs.si/publikacije-gradiva-izjave/letna-porocila-priporocila-dz-odzivna-porocila-vlade/>).

Možno pa je seveda izpostavljati tudi še druge vidike verske svobode – npr. različne dejanske možnosti njenega zagotavljanja v bolnišnicah za paciente-pripadnike različnih verskih skupnosti, ipd.

2. Kako ocenjujete dialog med verskimi skupnostmi in državo?

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 00405-4/2015/5 z dne 12. junija 2015 ustanovila Svet Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi – in pri njem naj bi šlo ravno za »zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave ter verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode« (1. člen zgoraj navedenega vladnega sklepa). Več o delovanju tega sveta si je mogoče prebrati na njegovi spletni strani, kjer je objavljen med drugim tudi njegov poslovnik in pa zapisniki vseh treh njegovih dosedanjih sej, ki najverjetneje najbolje ponazarjajo potek tamkajšnjega dialoga.

Varuh je bil sicer v preteklosti že večkrat kritičen do 'dialoga' države z verskimi skupnostmi (gl. npr. str. 8 in 17-18 Letnega poročila Varuha za leto 2003, str. 22 Letnega poročila za leto 2004, str. 36 Letnega poročila Varuha za leto 2008, ipd.).

Tudi Varuh sam pa je državni organ, zato tudi dialog neposredno med njim in verskimi skupnosti šteje za dialog med verskimi skupnostmi in 'državo'. Ta dialog poteka v različnih oblikah, najpogosteje pa v okviru tradicionalnega sprejema za najvišje predstavnike (tudi) verskih skupnosti (gl. npr. str. 243, Letnega poročila Varuha za leto 2007, str. 384 Letnega poročila Varuha za leto 2016, ipd.) oziroma ob kakšnih drugih podobnih priložnostih (gl. npr. predzadnji odstavek na str. 319 Letnega poročila Varuha za leto 2008), kot tudi osebnih razgovorov z njimi (gl. npr. 139 Letnega poročila Varuha za leto 2002, str. 145-146 Letnega poročila za leto 2004, ipd.). Prav tako se varuhinja odziva vabilom vseh Cerkev in veroizpovedi v Sloveniji, če ji delovne obveznosti to dopuščajo (gl. str. 73 Letnega poročila Varuha za leto 2016).

3. Ste pri svojem delu na tej relaciji opazili kakšne posebnosti na katere bi želeli opozoriti, če da, prosim navedite katere.

Opazili smo na primer, da se pobudniki na tem področju na Varuha večkrat obrnejo glede (ne)enake

obravnave posameznih verskih skupnosti, pri čemer se predvsem največji verski skupnosti (Katoliška Cerkev) očita privilegiran položaj v primerjavi z drugimi (gl. npr. str. 22 Letnega poročila Varuha za leto 2009 ter primer na str. 71 in zadnji odstavek na str. 72 Letnega poročila za leto 2016).

1. Prosim razložite, kako Vi osebno definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Znotraj Upasane razumemo versko skupnost po definiciji Ustavnega sodišča. To imamo navedeno tudi v naših ustanovnih listinah. Ustanovno sodišče je določilo, da v isti korpus obravnave iz vidika Ustave spadajo vse verske skupnosti, ki izpolnjujejo neke osnovne zahteve. Torej, da vsebujejo etični kodeks, razumevanje stvarstva ipd. Mi, kot zagovorniki pravne države, jemljemo to kot samo po sebi umevno.

Verske skupnosti, formalne ali neformalne imajo po Ustavi iste pravice, tako registrirane kot neregistrirane. Ta (Zakon o verski svobodi) zakon se nam iz vidika kozmologije zdi najbolj ustrezen, zato smo se kot verska skupnost tudi prijavi. Ta zakon je edini, ki ne predpisuje sistema odločanja. Mi, kot državljani imamo pravico uporabiti vse zakone po katerih bi se lahko formalno združevali, vendar smo prva neverska skupnost, saj se tudi ne opredeljujemo kot verska skupnost, ki smo se formalno združili po Zakonu o verski svobodi, saj nam Ustava to omogoča. Mi eksplicitno rečemo, da nismo 'verska' skupnost, saj nimamo nobenih dogem. Smo nazor, ki je iz vidika Ustavnega sodišča enakovreden verskim skupnostim. To piše tudi v pamboli naše registracije.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Govorimo o skupnostih registriranih po Zakonu o verski svobodi.

Ker smo ujeti v zastarelo zakonodajo, ki ne odseva duha časa, smo v njej ujeti. Slovenija je ujetnica kolonialne cerkve (Rimskokatoliške cerkve), ki si je v toku zgodovine pridobila neizmerno bogastvo, zato ima v družbenem življenju veliko vlogo. Po današnjih standardih je ta prišla do takšne moči in bogastva z nelegalnimi potezami.

Osem verskih skupnosti, vključno z našo Vam lahko zagotovi, da teh odnosov ni. Verske zadeve imajo veliko opravka s post kolonialno cerkvijo.

Realnost je, da je v Sloveniji velika raznolikost verskih in duhovnih skupnosti. Nekatere so registrirane po Zakonu o verskih skupnosti, ostale pa po Zakonu o društvih ali zavodih. Zanesljivo lahko govorimo o zelo veliki raznolikosti. Glavni problem naše zakonodaje pa je, da je pisana na kožo trem Abrahamovskim religijam, torej krščanski, muslimanski in judovski verski skupnosti, ki so novodobne, ne tradicionalne, ki so staroverske kozmologije.

Besedo tradicionalno rezerviramo za predkrščanske kozmologije.

Država ponižno podlega pritiskom kolonialne cerkve, ignorira pa raznolikost. Kar 17 let ni bilo popisa prebivalstva z njihovo deklarirano vero. V teh letih se je raznolikost med verskimi skupnostmi najbolj povečala. Po najnovjših statistikah vidimo, da je v Sloveniji 40% prebivalstva deklariranih vernikov, ostalo so ateisti, oziroma ne deklarirani. Hitro vidimo, da nobena od registriranih verskih skupnosti ni večinska, vse smo enakomerno razporejene po številu vernikov.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Mi smo heterogenost dokazali. Sam predsednik trenutne vlade je s pisnimi dokumenti potrdil, da deluje heterogeno. Z eno od registriranih cerkva se pogovarja preko posrednih delavnih skupin in hodi na obiske na verske sedeže v tujino, z vsemi ostalimi pa se pogovarja preko Urada za verske skupnosti in preko povsem mrtvoudnega Sveta za dialog o verski svobodi. To je seveda neustavno, saj Ustavno sodišče ob določitvi ločitve cerkve od države zahteva nevtralen odnos do vseh verskih skupnosti. Na takšno nenevtralnno delovanje smo tudi opozorili. Morali smo poudariti, da ne sme imeti ena verska skupnosti, ki si je prevlado na ozemlju Slovenije izborila na nelegalni način, iz današnjega vidika, predvsem s prisilnim pokristjanjevanjem, posegati v javne zadeve, ki je po naši oceni neustaven in nezakonit.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Največ imamo opraviti z Ministrstvom za kulturo, ker je to pristojno za verske skupnosti. Iz našega vidika lahko rečemo, da so odprta vprašanja na mrtvi točki, statična, saj se Ministrstvo za kulturo ne odziva na naše posredovane pobude. Te pobude so popolnoma v njihovi pristojnosti in so v osnovi zelo preproste.

Leta 2015 smo dosje odprtih vprašanj vendar se do sedaj nismo nikamor premaknili. Pobude ki smo jih dali so bile izmenjave arhivov iz časa pokristjanjevanja med Vatikanom in Slovenijo. Ta pobuda je bila posredovana predsedniku vlade dr. Miru Cerarju preden se je odpravil v Vatikan na obisk septembra leta 2015. Na pobudo se niso niti odzvali, kaj šele odobrili. Ko je bil premier tam so šli v arhive in jih odprli. Zato lahko zaključimo, da je šlo za diskriminatorno dejanje. Vprašanje arhivov iz časa pokristjanjevanja je zelo pomembna, javna zadeva in seveda tudi nesporna, saj je to konec koncev zgodovinsko raziskovanje. Vendar vlada vseeno ne reagira.

Zaradi takšnega delovanja je kar osem verskih skupnosti izstopilo iz Vladnega sveta za dialog o verski svobodi in tako predsedniku vlade in dr. Antonu Peršaku, ki je predsednik Sveta za dialog o verski svobodi, zelo jasno sporočile, da ne želimo biti del 'fiktivnega dialoga', ki deluje kot krinka za dvotirno delovanje. Čutimo močno pristranskost države, katero smo mislili, da bo Svet za dialog o verski svobodi odpravil, vendar jo je še poglobil, saj je postala sistematizirana.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Enako kot pri prejšnjem vprašanju.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Ni jih. Edini vzvod, ki so ga za reševanje odprtih vprašanj ustanovili, torej Svet za dialog o verski svobodi je "blef". Edini vzvod, ki deluje je Zakon o dostopu informacij javnega značaja. Ta zakon uporabljamo redno, zato vse kar izvemo, v bistvu izvemo pod prisilo informacijske pooblaščenke. Ta zakon je edina stvar, ki resnično deluje.

a. Ste kdaj razmišljali o tem, da bi svoja vprašanja podali na Ustavno sodišče?

Do ustavnega sodišča je seveda dolga pot. Če vzamemo primer našega projekta muzej posebnega pomena z dokumenti in simboli slovenstva od poselitve do osamosvojitve, ki bi nastal na Blejskem otoku. Mogoče bomo prišli v takšno situacijo, da bomo s tem odšli na Ustavno sodišče. Vendar bi morali najprej vložiti tožbe na pristojne institucije, ki so to zavrnilo, da lahko sploh dokažeš protiustavnost. Tega nismo storili.

Nam je v zelo velikem interesu, da ta muzej zaživi. Ministrstvo za kulturo smo prisilili, da je Narodnemu muzeju dala nalogo, da to tudi naredi.

Blejski otok je, kot emblem slovenske turistične podobe zaseden. Dostop do otoka so okupirali srednjeveški pletnarji, na samem otoku pa je ena izmed registriranih verskih skupnosti. Vendar je bilo v sporazumu med državo in to določeno versko skupnostjo, da bo sosedni otoški objekt poleg cerkve služil muzeju. V našem interesu je, da se ta muzej omogoči uporabi v interesu javnosti, da bi predstavljal zgodovino Slovenije, za kar se borimo že štiri leta. Tukaj vidimo zelo veliko pristranskost tako različnih Ministrstev kot Narodnega muzeja Slovenije, saj precej usklajeno delujejo v prid ene verske skupnosti.

To seveda lahko podpremo z različnimi korespondencami, zelo pogosto z župniki do katerih smo prišli preko Zakona o dostopu informacij javnega značaja. Vendar so se sedaj naučili, da morajo te zapisnike o korespondencah pisati previdneje.

Lahko rečemo, da je situacija zelo kritična in ne kaže na izboljšave.

b. Menite, da se bo stanje izboljšalo?

Zadnja poteza prednika države je bilo januarja letos, imenovanje dveh članov programskega sveta RTV Slovenija, na predlog verskih skupnosti. Imenovanih je bilo pet

kandidatov. UPASANA je predlagala nevtralnega strokovnjaka, velikega poznavalca različnih verstev, človeka, ki svete spise kot so Tora, Vede ipd. bere v izvirnikih. Obenem je priznan strokovnjak cineast, filmski kritik. Predsednik države pa je vseeno imenoval dva kristjana, teologa, en ima celo status škofa. S tem si je kupil mir pri Rimskokatoliški cerkvi, ki bo trajal celoten njegov mandat, po vsej verjetnosti.

- c. Menite, da so odločitve predsednika, ki izražajo favoriziranje Rimskokatoliške cerkve pogojene zaradi pritiskov Vatikana ali družbe?

Družba meni, da je bila Rimskokatoliška cerkve na tem ozemlju. To seveda ni res. Imamo dokaze, da pokristjanjevanje ni uspelo, torej so se prvotne kozmologije ohranile do danes, njihovo delovanje ni bilo nikoli prekinjeno.

Mi imamo seveda dokaze, ki govorijo o pristranskosti države. Kaj so razlogi za to pristranskost ne vemo. Mogoče bo kdaj predsednik spregovoril zakaj je moral imenovati dva kristjana na zgoraj omenjena položaja. Morda bo kakšen predsednik po pravici spregovoril o pritiskih, ki so bili nad njim ob določenih odločitvah izvršeni.

S Predsednikom Pahorjem sem se decembra 2017 srečal na nekem sprejemu. Vprašal sem ga, če je prejel mojo kandidaturo za člana Programskega sveta. S predsednikom se tikava, zato mi je odgovoril: »Marko, saj veš, da bo težko.« Že takrat sredi decembra mi je dal vedeti, da so pritiski nanj tako hudi, da si ne bi mogel privoščiti na ta položaj imenovati kogarkoli drugega kot pripadnika kristjanske veroizpovedi. To delovanje je seveda protiustavno.

Še eno predsednikovo dejanje, junija 2017 ob otvoritvi spomenika vsem žrtvam v Ljubljani na Kongresnem trgu v parku Zvezda, je bilo izrazito protiustavno. Scenarij dogodka je bil takšen, da se polovica Slovenije te proslave ni udeležilo, vključno z Zvezo borcev, ki so drugače podporniki predsednika Pahorja, namreč bil je nedopusten. Seveda ne samo za nas, UPASANO, kot naravoversko organizacijo, ki deluje iz predkrščanskega izročila, ampak tudi za Zvezo borcev. Polovica Slovenije je to spravno slovesnost javno zavrnila. Scenarij je bil izrazito protiustaven, kar smo predsedniku v naši zavrnitvi napisali, saj imamo dokaze, da je bilo veliko teh žrtev tudi naravovernih. Zgodovinski dokazi govorijo o tem, da je bilo v času med drugo svetovno vojno največje čiščenje naravoverskih skupnosti, takrat je bilo največ preganjan.

Ta spomenik, namesto, da bi deloval spravno, je še dodatno poglobil razprtije med registriranimi verskimi skupnostmi in državo. Preprosto zato, ker je bila slovesnosti napačno zastavljena. Namreč organizirali so sveto mašo na otvoritvi državnega spomenika. Ali bi moral predsednik povabiti vse verske skupnosti, da naredijo na otvoritvi kratek obred, kar bi mi bili zelo pripravljene narediti, ali pa obred popolnoma izpustiti.

Edini način s katerim bi lahko nekako zgladili razlike, ki jih vlada še pogloblja, bi bilo s spremembo zakonodaje. Nujno bi bilo neokusno financiranje in favoriziranje kot protiustavno dejanje biti popolnoma izbrisati in umakniti iz proračuna države.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

UPASANO smo registrirali prav zaradi tega, ker smo ocenili, da je iz razvojnega vidika za našo skupnost in državo odločilnega pomena, da se ta vprašanja o relevantnosti kozmologij odprejo. Zakaj? Tradicionalne kozmologije so prirodoverske, torej opazujejo prirodo. Glavnina znanja kozmologije nastane skozi introspekcijsko opazovanje prirode, vključno z makrokozmosom. Tukaj se nahaja velik spekter znanja, ker gre za tisočletno kontemplacijo v prirodnem gaju, naturo. Ta znanja so izjemnega pomena za varovanje prirode. Naravoverske organizacije so imele neizmerno spoštovanje do prirode. Iz vidika trajnostnega razvoja, te paradigme 21. stoletja so prirodovarstvene kozmologije ključne. Te imajo enake nastavke povsod po svetu. Tukaj se tudi pojavi medij za dialog z ostalimi svetovnimi religijami, ker če začneš iz prirodoverja in se počasi širiš po svetu vidiš, da smo vsi na istem. Gre za kodeks

etike do vseh bitij stvarstva. Tomaž Grošovnik temu reče 4. generacija Etike, Etika do vseh živih bitij. To pa je skregano s principi kolonialne cerkve, ki je bila od cesarja Konstantina v službi kolonialnega roparja. Uničevanje naravoverskih kozmologij je bilo tako močno zato, ker je kolonialna sila morala prekiniti vez med rodом in narodo, saj je zasluženo prebivalstvo moralo ropati plodove svojega lastnega hrama. Ker so kolonijalci morali prešinit sužnje v uničevanje lastnega hrama z rudniki, požigavanjem ipd. so jim najprej morali vzeti ljubezen do narode. To je glavni trik kolonialnega roparja.

Zato je za razvojen pomen, tudi iz vidika naravnih habitatov tako pomembno, da se ponovno vzpostavijo kozmologije, ki vsebujejo etnične kodekse spoštovanja do narave.

Ti odnosi so odločilnega pomena za preživetje naših naravnih resursov.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj ste takšnega mnenja?

Po Ustavi bi vse registrirane verske skupnosti morale imeti enake pravice. Zakaj? Ker tako pravi ustava - ne glede na številu članov. Ustava namreč deluje po načelu sorazmerja. Seveda je to načelo na zelo krhkih temeljih saj bi morali vedeti koliko je točno članov posamezne registrirane verske skupnosti, vendar se ne bi smele človekove pravice nikoli odmerjati glede na to načelo.

Če gledamo v celoti bi lahko na področju enega od naših stebrov, ki ni edini ampak je močnejši, torej prebujanje avtohtonega staroverja, lahko rečemo po načelu sorazmerja, da bi država morala veliko denarja vložiti v kulturno dediščino predkrščanskih verovanj preprosto zato, ker je bilo tu 1500 let grobega nasilja, od nasilja nad prostorom, ker so praktično vsa stara svetišča prejšnjih kozmologij pozidana s cerkvami, od kraje zemlje (še iz fevdalnih časov) do interpretacije Prešernove balade Krst pri Savici. Prešeren nikjer ni interpretiran kot verski prebudnik, vendar je bil pa eden izmed najglasnejših ljudi, ki so klicali po verski prenovi. Takrat so se začele iskati specifike slovanskega etosa, našli pa so prav tako staroslovanske kozmologije, kateri je Prešeren posvetil eno izmed svojih največjih pesnitev. Krst pri Savici, ki je nastala po obsežnem študiju Valvazorjevih spisov, predstavlja enega izmed najbolj epskih popisov dogajanj ob zaključku pokristjanjevanja. Če bereš pesnitev pozorno opaziš, da je napisana kot hvalnica odporu zoper kolonialno cerkev. Vendar, naši učbeniki, uporabljeni v šolstvu, tega ne interpretirajo tako, saj so še vedno jezuitskega tipa. Reforma tega predstavlja velik zalogaj, ki se ga lotevamo korak za korakom. V letu 2017 smo reformiral središče v Kobaridu, za katerega obstajajo dokazi, da je tam obstajalo svetišče (listina iz Čedad, ko je župnik za ta kraj naročil križarski pohod), naredili smo obred in simpozij na temo pokristjanjevanja in tako dosegli prvo stopnjo spremembe. Zato smo želeli imeti vpogled v Vatikanske arhive, da bi lahko videli kje so še ostala oskrunjena svetišča.

Pri vsaki konkretni razpravi, ki jo odpremo, naletimo na pristranskost ali pa, da si preprosto ne upajo.

9. Kako veliko vlogo igrajo mediji?

Na naši spletni strani smo svoj odnos do medijev obrazložili. Rekli smo, da nas mediji ne zanimajo, ne prizadevamo si medsebojnega sodelovanja. Če pa mediji želijo ustvariti skupni projekt v to privolimo, če te projekte organiziramo skupaj. Če Duhovni utrip želi narediti eno oddajo jo skupaj konceptiramo, napišemo scenarij, hočemo koproducirati, ker nočemo biti orodje medijev in jim služiti kot mašilo. Mediji so nam pomembni, če lahko naredimo izključno verodostojni prispevek. Medijev ne uporabljamo na klasičen PR-ovski sistem. Pomembno nam je samo, da če in ko se v medijih pojavimo, da se pojavimo verodostojno. Ničesar ne delamo površinsko.

Če delamo televizijski prispevek zahtevamo, da se prispevek predvaja v celoti, ne pustimo rezov ter da nam natančno povedo čas prispevka. Ker se zavedamo "šlampavosti" smo postavili jasna pravila delovanja z mediji, saj se tako izognemo manipulaciji.

Mi smo pristaši striktne ločitve cerkve od države, ne podpiramo noben transferjev države verskim skupnostim, saj je najbogatejša multinacionalka in center davkoplačevalskega denarja Vatikan.

1. Prosim razložite, kako Vi osebno definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Seveda razlikujemo med verskimi skupnostmi in cerkvami. Za nas so verske skupnosti tiste, ki izhajajo iz Evangelijev, iz Kristusa, to pomeni seveda celoten spekter protestantskih, pravoslavnih in katoliških cerkva, vse ostale definiramo kot verske skupnosti. Kolikor vem se nobena druga verska skupnost, razen zgoraj navedene, ne opredeljujejo kot cerkev. Izraz cerkev je torej nekako 'pridrzan' za vse verske skupnosti krščanskega porekla.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Bistveno področje je svoboda veroizpovedi. Država mora v svojem pravnem redu, v skladu s človekovimi pravicami, zagotoviti svobodo veroizpovedi. Iz te svobode pa sledijo še vsa druga področja, od najpomembnejše pravnega statusa, ekonomski položaj cerkva in verskih skupnosti, avtonomijo cerkva in verskih skupnosti, torej notranjo ureditev kadrovske odločitve posameznih cerkva in verskih skupnosti, ki morajo biti avtonomne, na področjih kjer se dejavnost verskih skupnosti pokriva z državno, na takšnih področjih pa mora nujno biti sklenjen poseben dogovor, takšna področja so socialno, kulturno, vzgojno-izobraževalno, ipd. Ker so to področja s katerimi se ukvarjajo tako posamezni državljani kot država sama je potrebno skleniti posebne dogovore. Seveda imamo tudi področja zaprtih sistemov: bolnišnice, vojašnice, domi za ostarele, zapori, vse kar je v državi uniformirano predstavlja zaprt sistem, zato je prav tako tukaj potrebno sprejeti dogovor za izvajanje verske svobode v teh zaprtih sistemih.

To so področja, ki izhajajo iz verske svobode.

a. Na katerih področjih, po Vašem mnenju prihaja do največ trenj med državo in verskimi skupnostmi?

Trenutno je v Sloveniji najbolj sporno področje šolstva, ker je ustavno sodišče odločilo, da obvezno izobraževanje, to je osnovnošolsko, mora 100% financirati država. Izvršilna veja oblasti, na žalost tega v štirih letih od razsodbe ni uresničila, kar je milo rečeno katastrofa za državo. Če se ne spoštuje Ustavnega sodišča, kaj se sploh spoštuje?

Kar zadeva finančnega položaja cerkva in verskih skupnosti lahko v primerjavi z drugimi državami v Evropski Uniji najmanj urejen. To je seveda slabo, saj vedno znova predstavlja predmet politične manipulacije. Če bi bile te stvari celovito rešene in dogovorjene, bi se politizacija predvsem katoliške cerkve zmanjšala, prišlo bi tudi manjše izkoriščanje tega področja iz strani medijev.

Seveda je tukaj tudi vprašanje financiranje muslimanske verske skupnosti, kot so gradnja džamije. Če bi bilo financiranje verskih skupnosti, kot je to narejeno v drugih državah, urejeno, gradnja verskega objekta ne bi predstavljala nikakršen problem. To je trenutno eno izmed 'odprtih vprašanj' v naši državi.

b. Kako pa menite, da se bo situacija spremenila, če, oz. ko bo islamska verska skupnost zahtevala ustanovitev svojih šol, kot ima to katoliška verska skupnost?

Situacija je dokaj različna, v določenih segmentih, saj se v šolstvu, ki ga nadzoruje katoliška cerkev, držijo zastavljenega kurikulumu, vendar z dodatkom. V vseh gimnazijah, pod nadzorom katoliške verske skupnosti je predmet vera in kultura. V Montessori pedagogika je pa že vključena v pedagoški proces katehezo Dobrega pastirja. Torej, osebno tukaj ne vidim resnejšega problema, kar zadeva katoliški izobraževalni sistem. Kar zadeva islamski izobraževalni sistem, njihovega koncepta ne poznam. Seveda njihov koncept izhaja iz Korana, zato otroke učijo tudi druge stvari. Zaradi teh dodatnih vsebin bi se lahko pojavila dodatna vprašanja in zahteve. Če bi islamska izobraževalna dejavnost potekala podobno kot naša, torej, da bi poleg že ustaljenega državnega kurikulumu v šolah potekal pouk še dodatnih verskih predmetov, se po mojem mnenju ne bi

pojave večje težave. Ta sistem poučevanja je že ustaljen v drugih državah in za slovenski izobraževalni sistem bi bilo dobro, če bi se po njih zgledovala.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Pri vseh dosedanjih ključnih vprašanjih smo delovali zelo usklajeno. Pri Zakonu o verski svobodi, sprejet leta 2007, je velika večina verskih skupnosti z zakonom strinjala, razen budistična verska skupnost z zastopnikom iz Francije, ki se je v prihodnosti izkazala za posebej problematično. Ostalih posebej velikih heterogenosti ni bilo nikoli.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Ne, niso živa. Na tem področju se samo obljublja in nič dogaja. V štirih letih, odkar se je začel mandat dr. Mira Cerarja kot predsednika Državnega zbora, ni zgodilo ničesar.

Prav tako Komisija za dialog o verski svobodi ni nikoli odločala o ničemer niti ni ničesar reševala. Neuporaben, razen za registracijo verskih skupnosti se mi zdi Urad za verske skupnosti.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Enako kot zgornje vprašanje.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprto pogajanj) v Sloveniji.

V preteklosti so probleme reševali v več fazah. Pri prvotni fazi sem sodeloval tudi jaz, ta faza se je imenovala Mešana krovna komisija, ustanovljena po osamosvojitvi, ustanovila sta jo premier Drnovšek in nadškof Šuštar. Ta komisija naredila je podpisala pogodbo s Svetim sedežem in na papir spravila dosedanje stanje v Sloveniji, ki smo ga podedovali iz prejšnjega, komunističnega sistema. Edina večja pridobitev je bilo priznanje Slovenije, da je Sveti sedež mednarodno pravni subjekt.

V času mandata Janeza Janše, od 2004 do 2008 je bilo malo več dvogovorov med večjimi verskimi skupnostmi in državo.

Urad verskih skupnosti je v glavnem urad za pospešeno registriranje in množenje verskih skupnosti. To je njihov glavni namen. Večje verske skupnosti nimamo nobene koristi od tega urada, saj nam delajo več škode kot koristi z delovanjem proti nam iz principa enakosti.

Če bi v Republiki Sloveniji jasno opredelili kaj je cerkev in kaj verska skupnost, bi bilo veliko olajšanega. Sedaj se lahko trije državljani odločijo formirati versko skupnost in se registrirati na Uradu, kar se prepogosto dogaja. TO predstavlja velik problem.

a. Kateri dialogi bi se, če bi bili živi, reševali med Rimskokatoliško cerkvijo in državo?

Nujno bi se moral rešiti problem financiranja vseh verskih skupnosti. To bi morala biti prioriteta, saj je to področje popolnoma neurejeno in nedefinirano po zakonih. Z izjemo vlade let 2004-2008 se nihče ni pripravljeno pogovarjati, ker neurejenost izkoriščajo za blatenje Katoliške cerkve. Če bi bilo financiranje verskih skupnosti z zakonom definirano, bi v držav, še posebej odnosu med verskimi skupnostmi in državo nastopil večji red. Na žalost to področje predstavlja težavo zaradi svoje neurejenosti že od osamosvojitve leta 1991 dalje.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Vprašanje religije se je kot najpomembnejše v javni diskurz vrnilo po 11. septembru 2001. Takrat se je to vprašanje, v povezavi s pravičnostjo in mirom vrnilo v svetovni javni diskurz. Zame to tudi pomeni slovensko ignoriranje religijskih vprašanj, saj so ljudje religijski analfabeti, torej poberejo informacije v fragmentih iz več virov, jih združijo in iz njihov nadaljnjih sklepanj nastanejo predsodki, družbeni konflikti, v katere so vpleteni ljudje iz različnih verskih skupin. Vendar se na žalost zaradi nepoznavanja širše javnosti te probleme ne obravnava pravično. To je ena izmed

večjih slovenskih katastrof, še posebej v šolskem sistemu, saj le-ta ne obravnava religij kot resen pojav zgodovine, sedanje moderne družbe in kot neizbežnega pojava prihodnosti. Zgodovinski vidik religij je zelo enostranski, še posebej v Sloveniji. V šolstvu se obravnava vloga cerkve samo pri nekaterih področjih, kar religijo vrže v senco, ustvarjeno s predsodki.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice? Zakaj ste takšnega mnenja?

V principu bi morala. Vendar je potrebno upoštevati razlike med verskimi skupnostmi. Katoliška cerkev ima na slovenskem ozemlju najdaljšo tradicijo in je za seboj pustila tudi veliko kulturne dediščine, ki je last naroda in cerkve. V tem primeru je težko reči, da lahko v enaki meri država podpira Katoliško cerkev ali skupnost Baha'i, ki nima nobenega kulturnega objekta, postavljenega na slovenskem prostoru. Torej, ko govorimo o pravičnosti je nujno potrebno upoštevati velikost in zgodovino verskih skupnosti.

V obravnavi vprašanj verskih skupnosti pa je enakost nujna.

9. Kako veliko vlogo igrajo mediji pri predstavitvi odnosov med verskimi skupnostmi in državo?

Zelo veliko in na žalost zelo slabo. Mediji ne poskrbijo, da bi upoštevali mnenja strokovnjakov, ko poročajo o odnosu med verskimi skupnostmi in državo. Prav tako večina medijev obravnava verske skupnosti skozi politično prizmo.

Delujejo tako mediji, ki so pogojeni tako levici kot desnici?

Da, vsi mediji so bolj nagnjeni k obravnavanju religije skozi politično prizmo ali kot sociološki pojav in ne skozi religijsko prizmo kot religijski pojav. Zato menim, da imamo na slovenskem prostoru probleme s takojšnjo politizacijo vseh obravnavanih tem.

Nadaljnji odnosi med verskimi skupnostmi in državo so v prihodnosti močno odvisni od takratne oblasti.

Poštovana gospođa Čanji,

Želim Vas upozoriti da na ovakova ili slična pitanja Univerzalni život ne daje nikome službene odgovore pa stoga nemožete ove odgovore interpretirati kao službene odgovore ili stajališta Univerzalnog života već kao mišljenje pripadnika duhovnog gibanja Slobodnog Duha u Univerzalnemu životu - Morisa Hoblaja.

Molim Vas uljudnu poštuju ovu moju molbu.

- **Prosim razložite kako pri Vas, opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.**
- *U slijedbi svih velikih proroka božjih i Isusa Krista, kojoj pripada i Univerzalni život ne postoje pojmovi vjerskih zajednica niti religije sa svojim svećenstvom i vanjskom hijerarhijskim strukturama, ritualima i članstvom. Postoji samo slobodno duhovno gibanje u svakodnevnom ostvarivanju božjih zakona sa svijlašću - Bog u nama.*
- **Prosim, navedite bistvena područja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.**
- *U Republici Sloveniji, koliko je poznato, još ne postoji zakon o vjerskim zajednicama koji bi definirao područja i odnose RS s vjerskim zajednicama pa ih stoga ne mogu niti navesti. Ali umjesto zakona postoji neka vrsta privremenog sekretarijata za odnose s vjerskim zajednicama pri vladi RS - kojeg većina registriranih vjerskih zajednica smatra produženom rukom neslužbene »državne religije« tj. Katoličke crkve, koja diktira državi i njezinoj političkoj eliti odnose prema njoj - kao brojčano najjačoj vjerskoj zajednici - i ostalim vjerskim zajednicama u Sloveniji. U ovoj nesređenoj političkoj situaciji postoje privilegirane i nepriviligirane vjerske zajednice. Univerzalni život je u RS nepriviligirani duhovni pokret.*
- **Katera izmed zgornjih područij so pomembna za odnos Vaše verske skupnosti z državom?**
- *Univerzalni život nije u klasičnom smislu vjerska zajednica jer nema članstva, svećenstva i vjerskih obreda, rituala u smislu bogoslužja pa je stoga za njegov odnos s državom važno samo to da je reguliran odnos s državom prema ustavnosti i pozitivnim zakonima RS a ne po protuustavnim privilegijima »državne« religije..*
- **Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti područij med verskimi skupnostmi v odnosih z državom, ali pa gre za izrazito heterogenost područij/interesov?**
- *Ako želimo ocjeniti odnose između RS s većinom registriranih vjerskih zajednica i duhovnim gibanjima u dnevnoj političkoj praksi na temelju ustava RS onda su ti odnosi, na žalost, izrazito heterogeni i djelomično diskriminirajući i restriktivni.*
- **So odprta vprašanja v dialogu med državom in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.**
- *Da, postoje otvorena pitanja u vezi dialoga RS i vjerskih zajednica ali su ona zamrznuta ili mrtva. No manje mrtva za »priviligirane religije« nego za nepriviligirane, jer privilegirane već uživaju svoje velikodušne državne privilegije i stoga nemaju interes da se govori o otvorenim pitanjima s državom. Jedno od otvorenih pitanja je dakle - zašto država nije do sada realizirala u ustavu - od naroda zaželjenu - odvojenost od religija?*
- **Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?**

- *Ne, ne rješavaju se aktivno jer zato ne postoji politička volja. Razlog bi mogao biti taj da bi npr. striktno provođenje ustavnosti u realnu slovensku dnevnu politiku morale slijediti odvajanje države od religija a to opet znači da bi sada privilegirane vjerske zajednice morale izgubiti svoje privilegije. Stoga te iste religije čine preko svojih članova u strankama, parlamentu, u državnim institucijama i vladi sve da spriječe sprovedbu volju slovenskog naroda, najme, odvojenost države od religija po ustavu RS?*
- **Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med Vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.**
- *Rješavanje otvorenih pitanja između Univerzalnog života i RS ne postoji te stoga o njima ne mogu niti govoriti.*
- **Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?**
- *Iz dnevne političke prakse RS se nemže zaključiti da bi postojao neki važan javni interes o odnosima između države i vjerskih zajednica. No, u javnosti se osjeća neprekidna i latentna borba Katoličke crkve, kao najprivilegiranije religije u Sloveniji, i države za prevlast direktnog utjecaja na društvo i kao i na financiranja i podmirivanju crkvenih ogromnih finacijskih potreba i gubitaka iz državnog budžeta kao i borba za utjecaj na sudstvo na pr.kod sudbenog procesiranje i kažnjavanje svećenika za njihova kaznena djela – posebice kod svećenika pedofilskih zločinaca. Nadalje, javnost reagira sve više protiv neustavno »službenih« religioznih rituala s političarima kod javnih političkih društvenih događaja u kojima sudjeluje, gotovo isključivo, katolička religija sa svojim najvišim predstavnicima i to u jednom multi religioznom društvu Slovenije.*
- **Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj ste takšnega mnenja?**
- *Ne da bi morala njoj je to po ustavna dužnost i obaveza. Zakaj sem tog mjenja? Tog mišljenja je slovenski narod koji je izglasao sadašnji ustav RS kojeg se trebaju držati svi, posebice parlament, vlada i religije.*

Moris Hobljaj, dipl sociolog, dipl teolog

Zveza baptističnih cerkva v RS- Miško Čanji dr. med., sekretar Zveze baptističnih cerkva v Sloveniji

1. Prosim razložite kako pri Vas opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.

Versko skupnost opredeljujemo kot organizacijo, ki med drugim opravlja versko dejavnost po svojih verskih načelih in je pravna oseba ter kot takšna komunicira s posameznikom, družbo in državo. Ime cerkev si lastijo vse verske skupnosti, ki imajo krščansko tradicijo. S tem imenom (cerkev) so registrirane na Uradu za verske skupnosti v Republiki Sloveniji. Zaradi principa enakosti so uvrščene v skupino verskih skupnosti.

Svetopisemska cerkev je duhovno Božje kraljestvo kjer se manifestira Božja volja in je zato njen edini poglavar Gospod Jezus Kristus. Organizirana je in živi po Svetem Duhu in se v cerkev pride le po osebni veri in duhovnim rojstvom. Takšna cerkev ni človeška organizacija, ni tradicionalna cerkev (Rimskokatoliška cerkev) in ni verska skupnost.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Osnovo odnosov med verskimi skupnostmi in državo v Republiki Sloveniji definirajo: Ustava Republike Slovenije, Zakon o verskih skupnostih ter posebne pogodbe med Katoliško cerkvijo in Evangeličansko cerkvijo in državo oz. Republiko Slovenijo. Na podlagi tega imajo verske skupnosti: versko svobodo, zagotovljeno ločitev verskih skupnosti od države, enakopravnost verskih skupnosti v odnosu do države. Država oz. Vlada v Republiki Slovenije ima svoj organ, to je Urad za odnose med verskimi skupnostmi, s katerim ureja odnose z verskimi skupnostmi. Na Uradu za verske skupnosti se le-te registrirajo. Urad nudi pravno pomoč za vse verske skupnosti. Urad organizira predavanja vrhunskih strokovnjakov za predstavnike verskih skupnosti iz področja ki so za njih pomembna. Poskuša zblížati predstavnike verskih skupnosti s srečanji kot je tradicionalno srečanje ob Novem letu.

Mi smo s delom Urada zadovoljni. Vseeno smo slišali mnenja nekaterih drugih pripadnikov, da takšnega Urada ne potrebujemo, saj je povzročil majhna nezadovoljstva.

Ključno vlogo pri urejanju odnosov med verskimi skupnostmi in državo na občinski ravni imajo občinski organi. Župani redno sklicujejo Novoletne sestanke za predstavnike verskih skupnosti, katere se tako povezujejo.

3. Katere izmed zgornjih področij so pomembna za odnos Vaše verske skupnosti z državo.?

V preteklosti so se Baptisti strogo držali principa ločitve cerkve od države. Iz tega je sledilo da so Baptisti zvesti državljanji, ki spoštujejo oblast vendar je glavna aktivnost posameznikov in posameznic skupnost, ki predstavlja moralne in etične vrednote. Danes tudi mi s hvaležnostjo sprejemamo oprostitve davkov za cerkvene stavbe, plačilo prispevkov države za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje naših profesionalnih pastorjev. Razumemo da izvajanje enakosti verskih skupnosti ni lahko opravilo, ker je razlika v materialnem bogastvu in kadrovske močjo med verskimi skupnostmi zelo velika. Ugotavljamo da je dostop do medijev, zlasti sodelovanje na verskem programu (Duhovni utrip) zelo različen in neenakomernost in med verskimi skupnostmi neenakost še poglobi.

4. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področji med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področji/interesov?

Verske skupnosti v Sloveniji so močno heterogene in nimajo skupnega imenovalca v dialogu z državo. Za večino verskih skupnosti v Sloveniji zadošča okvir delovanja po Ustavi in po Zakonu o verskih skupnostih. Kljub Vatikanskemu sporazumu in posebni pogodbi med Rimskokatoliško cerkvijo in državo le-ta ni še zadovoljna z odnosom do države. RKC je na podlagi stoletnega delovanja ekonomsko bogata in kadrovske močna z ambicijami za delovanje na področjih ki so prej bila izključno v domeno države, kot je to na primer izobraževanje. Na tem področju in v podobnih

področjih se porajajo nasprotja med verskimi skupnostmi in državo. Ocenjujem, da verske skupnosti individualno v skladu s svojimi interesi urejajo nasprotja z državo preko dialoga.

5. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi v Sloveniji živa? Prosim pojasnite.

Večino odprtih vprašanj, ki jih pozna javnost je med Rimskokatoliško cerkvijo in državo. Gre za področja ki so prej bila izključno v domeni države: na področju socialnih zavodov, področje izobraževanja, čemur seveda sledijo problemi financiranja. Gre tudi za zgodovinska vprašanja. Obstoj teh vprašanj je v veliki meri pogojeno glede na politično situacijo v Sloveniji. Večina verskih skupnosti v Sloveniji sama rešuje svoja trenutna vprašanja, kot so lastni objekti za izvajanje verske dejavnosti, kadrovske vprašanje itd. To so vprašanja ki se rešujejo po zmogljivosti verske skupnosti in njene volje, ne samo države. Kot je razvidno se odprta vprašanja/nasprotja rešujejo skoraj izključno na individualni ravni med verskimi skupnostmi in državo.

6. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? Če ne, katera se ne in zakaj?

Vprašanje verskih objektov se počasi rešuje. Trenutno se gradi objekt Islamske verske skupnosti. Tudi za Srbsko pravoslavno cerkev obstajajo načrti gradnje objektov za vernike izven Ljubljane. Torej, vprašanja se rešujejo v odvisnosti od aktivnosti verskih skupnosti. Težko se rešujejo vprašanja tam, kjer še ni jasne meje, ki ločuje dejavnost cerkve od dejavnosti države. Gre za ideološka vprašanja v demokratični družbi. Gre za tudi za politična vprašanja in vprašanje do kam se smejo verske skupnosti vključevati v politiko države. Vse to vpliva na reševanje odprtih vprašanj.

7. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja/odprtost/zaprtost/ v Sloveniji.

Trenutno nimamo odprtih oz. nerešenih vprašanj v odnosu do države.

8. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo.

V javnosti so znani problemi tranzicije, saj država z zakonodajo in sodstvom ni izpolnila pričakovanja in preprečila dejanja gospodarskega kriminala. Tudi pri verskih skupnosti zlasti pri Rimskokatoliški cerkvi javnost ugotavlja finančne in gospodarske nečednost ter pedofilijo. Skratka, obe strani sta moralno pogrnili in javnost pričakuje in išče moralno avtoriteto, ki bi ji prinesla moralno in ekonomsko blaginjo. Zato je upravičen apel, da se obe strani izboljšajo z namenom, da ostanejo avtoriteta, ter da uredijo odnose ter potegnejo družbo v moralno in ekonomsko blaginjo.

9. Ste mnenja da bi država morala vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj ste takega mnenja.

Zakonodaja Republike Slovenije daje že sedaj vsem verskim skupnostim enake pravice. To ne pomeni, da bi država morala narediti vse verske skupnosti tako bogate, množične, kadrovske opremljene, kot je to Rimskokatoliška cerkev, ki je to pridobivala čez stoletja. Skratka enake pravice imajo vse verske skupnosti, vendar ne tudi enake možnosti. Iz tega vidika naj bi država bolj pomagala iz tega vidika šibkim verskim skupnostim in kršila principe enakosti. Mislim, da bi država lahko pomagala doseči lažji dostop do medijev, zlasti na televizijskih oddajah z verskimi vsebin.

1. Prosim razložite kako pri Vas, opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.

Izraz cerkev se včasih pojavlja kot sinonim za versko skupnost, čeprav morda to ni najbolj posrečeno. Cerkev je duhovni hram samo za kristjane, medtem ko se pri muslimanih imenuje džamija ali mošeja, pri judih sinagoga itd. Ugotavljamo, da ljudje pogosto gledajo na vse verske skupnosti skozi prizmo Rimokatoliške cerkve, ki je največja verska skupnost v Sloveniji.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Bistvena področja v odnosih med državo in verskimi skupnostmi definira Ustava. Država zagotavlja versko svobodo in avtonomijo verskih skupnosti.

3. Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos Vaše verske skupnosti z državo?

Vsa. Nobenih pravic, ki jih zagotavlja Ustava se nismo pripravljene odreči kar tako.

4. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Če je vprašanje ali imajo različne verske skupnosti tudi različne interese v odnosih z državo, menim da so interesi verskih skupnosti podobni. Vsaka si verjetno želi imeti čim večji družbeni vpliv in ugled. Saj to je pričakovano. Če verujete v neko dogmo, ki je po vašem prepričanju za vas in vse ljudi dobra in usmerja človeštvo v pravo smer, si želite da vrednote tega učenja spoznane in priznane tudi v družbi. V tem ne vidimo nič slabega. Večina naj se opredeli in potem definira pravila igre tudi za druge.

5. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Trenutno odprto vprašanje, ki po našem mnenju omejuje ustavno zagotovljeno versko svobodo muslimanom in judom je prepoved obrednega zakola živali. Nerešeno je tudi vprašanje prehrane v vrtcih in šolah in ureditev pokopališč.

6. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Pobuda zoper 25. člen Zakona o zaščiti živali je v reševanju na Ustavnem sodišču.

7. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med Vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Vlada praktično nima nikakršnih odnosov z našo skupnostjo. O prepovedi obrednega zakola smo izvedeli iz medijev, kljub temu da naj bi bil o tem obveščen vsaj Urad za verske skupnosti in da redno dobivamo vabila na posvete katerih se pogosto tudi udeležimo.

8. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

9.

Če pod družbeno blaginjo smatramo tudi duhovne in civilizacijske dosežke, ne samo ekonomskih ali gospodarskih (čeprav je etika pomembna tudi na področju organizacije), potem so ti odnosi pomembnejši kot si pogosto mislimo. Tudi Zakon o verski svobodi priznava, da so verske skupnosti družbeno koristne organizacije.

10. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj ste takšnega mnenja?

Ne. Verske skupnosti niso in ne morejo biti enakopravne, čeprav si nekateri to želijo in čeprav je to ustavna kategorija. Morda bi bilo bolje da država prizna nekaterim poseben status državne religije. To bi bilo bolj realno ali bližje dejanskemu stanju. Tudi sicer je vzdrževanje enakopravnosti 50-tih ali morda 100-tih verskih skupnosti (v prihodnosti) precej težavno. Država trenutno s težavo ohranja odnose tudi s privilegiranimi verskimi skupnostmi, kaj šele z majhnimi.

Priloga 10: Odgovori Raeljanske skupnosti

- 1. Prosim razložite kako pri Vas, opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.**
Verska skupnost je skupnost ljudi, ki se združujejo zaradi podobnih pogledov, Cerkev je ustanova (podjetje). V osnovi smo gibanje, ki pa »mora« imeti nek pravni status v državi, kjer živimo in delujemo.
- 2. Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.**
Obstaja več področij, dotaknil pa bi se samo ene in sicer po ustavi je določeno, da mora biti cerkev ločena od države....kar pa vidimo iz medijev, da ni.
- 3. Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos Vaše verske skupnosti z državo?**
Za našo versko skupnost to niso pomembne stvari, pa tudi za državo mislim, da ne.
- 4. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?**
Interesi so zmeraj, ko je prisotna politična moč, ki je povezana z denarjem in oblastjo.
- 5. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.**
Mislim, da so. Koliko in s kom ne vem, razen kaj slišimo iz medijev in tega ni malo.
- 6. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?**
Nimam odgovorov
- 7. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med Vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.**
Do sedaj nismo imeli nobenih težav pri reševanju odprtih težav. Je pa res, da nismo zahtevni 😊
- 8. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?**
Država se mora držati pravnih načel in enakopravnosti...pa bo vse ok
- 9. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti?**
Mir na svetu bo lahko takrat ko bo vsak posameznik imel svojo religijo, svojo filozofijo (ne na škodo drugih) in bo priznal vse ostale in ostali bodo priznali njega. Verska svoboda je za mir na svetu zelo pomembna, mogoče najbolj pomembna. Edini sprejemljiv fanatizem pri verski svobodi je biti fanatik za mir in ljubezen. Tudi če bi z usmrtitvijo enega človeka rešili svet, nimamo pravice to storiti!

1. Prosim razložite kako pri Vas, opredeljujete pojme verska skupnost in cerkev.

Verska skupnost je skupnost ljudi, ki stremijo in si prizadevajo k enakemu duhovnemu ciju. Cerkev je povsod tam, kjer domuje duh. Človek je tempelj duha, torej gradi cerkev znotraj sebe. To je cerkev, tempelj boga, kjer dušo prežema duh.

Prosim, navedite bistvena področja, ki definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Vsak državljan RSlovenije ima pravico do svobodne izbire izpovedovanja vere. Vse verske skupnosti v RSloveniji naj bi bile enakopravne. Verska skupnost in država sta ločeni. Torej ima vsaka verska skupnost svobodo pri načinu izpovedovanja vere.

2. Katera izmed zgornjih področij so pomembna za odnos Vaše verske skupnosti z državo?

Vse doslej navedeno.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Velike verske skupnosti imajo drugačne interese in so privilegirano obravnavane v odnosu do manjših in morda mlajših verskih skupnosti.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Vrsto let so bila živa, v zadnjem obdobju pa smo nekako izpuščeni iz dialoga, ker ga ni.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Verjetno se dobro rešujejo vprašanja velikih cerkva, manjše skupnosti, ki so združeno posredovale pobude pa niso bile slišane.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med Vašo versko skupnostjo in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Naša skupnost nima posebnih odprtih vprašanj ali zahtev. Kadar smo potrebovali kakšno potrdilo smo ga vselej prejeli. Pogrešamo pa skupna srečanja, ki naj bi jih organiziralo Ministrstvo za kulturo skupaj z Uradom za verske skupnosti.

Na teh rednih srečanjih smo vse do zadnjih treh let, ko jih ni več, obravnavali odprta vprašanja in pobude vseh VS. Tako smo lahko bili seznanjeni z delovanjem vseh VS v Sloveniji in hkrati gradili povezavo med vsemi.

7. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Menimo, da je potrebno homogeno in tolerantno delovanje. Na ta način bi lahko bolje pripomogli k širjemju splošno dobrega za vsakega človeka. Vera v stvariteljsko silo in boga, ki ga potencialno nosi v sebi vsak človek, bi se lahko okrepila.

8. Ste mnenja, da bi morala država vsem verskim skupnostim priznati enake pravice in ugodnosti? Zakaj ste takšnega mnenja?

Pred bogom smo vsi enaki. Tudi zakon o Verskih skupnostih v RS zagotavlja enake pravice vsem verskim skupnostim.

V realnem življenju pa je tudi drugače.

Priloga 12: Odgovori svete cerkve Annasann

1. Verska skupnost je manj formalna oblika verske organiziranosti, Cerkev je bolj formalna oblika verske organiziranosti, značilna predvsem za Zahod in Krščanstvo, vendar ne izključno. Tudi mi uporabljamo organiziranost v obliki pojma Cerkev, čeprav smo sicer manj formalna verska skupnost in ne spadamo v kategorijo Krščanstvo.
2. Bistvena področja katera definirajo odnose verskih skupnosti in državo v RS so po našem mnenju predvsem kultura, izobraževanje, prisotnost v javnih medijih ter denacionalizacija (RKC) in financiranje s strani države (RKC + še 3-4 "večje" verske skupnosti).
3. Nobena, kajti glede na trenutno situacijo v državi RS in glede na naše trenutne aktivnosti SCA ni aktiven del teh področij.
4. Homogenost/heterogenost je odvisna od zornega kota. Zornega kota verske skupnosti ali države. Prevladuje pozicija 4-5 "večjih" verskih skupnosti do države in sorazmerno enako s pozicije države RS do le-teh, ostale verske skupnosti so nasplošno marginalizirane, vključno z našo. Tukaj je prisoten le kriterij številčnosti, medtem ko so ostali kriteriji zapostavljeni oziroma prezrti.
5. Živa so v relaciji 4-5 "večjih" verskih skupnosti vs država RS in obratno, v ostalih relacijah so precej manj "živa".
6. Enako kot zgoraj.
7. Nismo aktivno udeleženi v teh dejavnostih.
8. Manj pomembni, kajti širša družbena javnost v RS je trenutno fokusirana predvsem v sekularne, profane in materialistične sfere..

Priloga 13: Odgovori Čezvesoljske zombi cerkve blaženega zvonjenja

Mi smo verska skupnost in cekev.

Naša cerkev ima več zahtev za sodno varstvo vloženih zoper posvetno oblast, tako, da posvetna oblast dejavno deluje zoper našo cerkev na skoraj vseh področjih.

Dialog vodi posvetna oblast samo z, po njenem mnenju, štirimi največjimi verskimi skupnostmi, nas, kot peto ignorira, kot tudi vse ostale, ki smo bili združeni v koalicijo verskih skupnosti, ker se je samo pod temi pogoji posvetna oblast hotela navidezno pogovarjati z nami v svetu za versko svobodo, ki se ni sestajal. Zato je koalicija izstopila iz tega sveta, ker je farsa.

Področja, kjer posvetna oblast krši ustavo in zakonodajo so svoboda veroizpovedi, sveti sakralni objekti, zakon o RTV, kurat v vojski, predstavništvo v policiji, nediskriminacija verstev ...

Zakaj problemov posvetna oblast ne rešuje morate njo vprašati, ker ne moremo govoriti v njenem imenu, lahko pa predvidevamo, da ji tako odgovarja.

Država je po ustavi, zakonodaji in konvenciji o človekovih pravicah, ki je direktno iztožljiva na EU sodišču za človekove pravice dolžna omogočiti vsem verstvom svobodo veroizpovedi in nediskriminacijo. To pomeni, da mora vse enako obravnavati. Ker tega ne dela, ji bo sodišče povedalo, da to mora.

Prosim razložite, kako v Vaši politični stranki definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji. Verske skupnosti so del ustavne materije in zakonske ureditve, stranke si pojma ne moremo definirati kar same, saj jih definira zakon o verskih skupnostih.

Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Vse to definirajo ustava in ustrezna zakonodaja.

Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Verske skupnosti so seveda različne in zato imajo verjetno tudi različne interese. To je bolj vprašanje za njih same ali za urad za verske skupnosti, ki se s tem ukvarja.

So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Menimo, da pozitiven dialog obstaja, predlagamo, da ta vprašanja naslovite na urad za verske skupnosti.

Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Tudi to je vprašanje za urad za verske skupnosti. Slovenija je sekularna država, zato se politične stranke prvenstveno ne ukvarjamo z verskimi skupnosti, zato imamo ustrezen urad in različne državne oz. mešane komisije.

Prosim, navedite vzvode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

Tudi to je vprašanje za urad za verske skupnosti.

Kako visoko na prioritetni lestvici Vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo. Prosim, pojasnite.

Odprta vprašanja nam niso znana, vse to ureja zakonodaja. Razni spori, recimo glede denacionalizacije, pa se rešujejo preko ustreznih institucij, to pa nismo politične stranke.

Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Odnosi po našem mnenju nimajo vpliva na blaginjo, ta je odvisna od ekonomskih kazalnikov. Vsekakor pa je pomembno spoštovati ustavne določbe, torej svobodo do veroizpovedi, spoštovanje vseh državljanov ne glede na veroizpoved. Smo sekularna država in želimo, da tako tudi ostane.

- **Prosim razložite, kako v Vaši politični stranki definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.**
- Nova Slovenija kot krščanska ljudska stranka temelji svoj odnos do cerkva in verskih skupnosti na predpostavki, da je religiozno prepričanje osebna odločitev posameznikov, ki so državljani Republike Slovenije in pripadniki cerkve ali verske skupnosti. NSi v svojih programskih dokumentih nima posebne opredelitve teh pojmov.
- **Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.**
- Kot vsem ostalim področjem človekovega življenja in delovanja država s svojim pravnim redom določa prostor svobode in odgovornosti, tako je dolžna to storiti tudi za cerkve in verske skupnosti, kar je v Sloveniji storjeno z Zakonom o verski svobodi.
- Bistvena področja za uresničevanje verske svobode so: pravica staršev, da posredujejo vero svojim otrokom, spoštovanje verskih prepričanj v vzgojnem in izobraževalnem procesu, pravica posameznika do verske vzgoje, pravica do opravljanja bogoslužij v zato namenjenih prostorih, odprte izmenjave verskih informacij in pridobivanje verske literature, neovirana zbiranja, ki vključujejo romanja doma in v tujini, enakopravno obravnavo brez diskriminacije ter pravico vsake verske skupnosti, da se organizira po svoje.
- **Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?**
- V preteklosti je bila v Sloveniji svoboda veroizpovedi kršena in teptana, nekateri še vedno vero potiskajo v sfero zasebnega in privatnega. Od tod tudi nemoderno razumevanje ustavnega načela ločitve države in verskih skupnosti v smislu izločevanja ali izrinjanja le-teh iz družbenega življenja. NSi zagovarja sodobne pravne standarde, ki razlikujejo med poslanstvom cerkva in verskih skupnosti ter nalogami države. Ker pa cerkve in verske skupnosti primarno delujejo na področju vere in etike, so tako indirektno koristne za splošno družbeno kulturo. Naloga države je, da podpira njihovo delovanje in da je v stalnem dialogu z vsemi cerkvami in verskimi skupnostmi, še posebej tistimi, ki imajo na Slovenskem večstoletno tradicijo in ki so bistveno prispevale k slovenski samobitnosti.
- **So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.**
- Oceno o živahnosti reševanja odprtih vprašanj med državo in verskimi skupnostmi bi lahko kompetentno ocenili vpleteni. Glede na dostopne podatke pa bi lahko odgovorili, da dialog poteka in je zadovoljiv.
- **Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?**
- V moderni pluralistični družbi živimo skupaj ljudje različnih ver in nazorov, zato ima načelo strpnosti velik pomen, ne le pri izpovedovanju vere, ampak tudi v vzgoji, znanosti, izobraževanju, kulturi, varnosti. Menimo, da je še vedno premalo storjenega v preprečevanju sovražnega govora zaradi veroizpovedi.
- **Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.**
- V Sloveniji obstaja Urad za verske skupnosti, ki ima nalogo ustvarjati prostor za dialog in medsebojno srečevanje, izmenjavo stališč in dobrih praks, iskanje rešitev in medsebojno sodelovanje. V okviru Vlade RS deluje tudi Svet Vlade RS za dialog z verskimi skupnostmi.

Osnovno poslanstvo sveta je zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije, kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave, ter cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode. Svet je prvenstveno namenjen široki dialoški obravnavi zadev (mnenj, vprašanj, zahtev in predlogov) s področja verske svobode, ki jih svetu predložijo registrirane cerkve in druge verske skupnosti, vlada, ministrstva in vladne službe ter člana sveta, ki sta strokovnjaka za religijo in področje prepovedi diskriminacije zaradi različnih osebnih okoliščin. Svet se sestaja približno dvakrat letno.

- **Kako visoko na prioritetni lestvici Vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo. Prosim, pojasnite.**
- Nova Slovenija ima v Temeljnem programu Blizu ljudem, ki je bil sprejet na 3. kongresu NSi 28. 11. 2009 v Mariboru, namenjeno posebno poglavje o odnosu med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi. V letu 2013 je bila izdana knjiga Vrednote krščanske demokracije, kjer je posebno poglavje namenjeno ravno strpnosti in verski svobodi. NSi je 28. 2. 2013 vložila v zakonodajni proces po skrajšanem postopku Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o verski svobodi s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom. Šlo je za uskladitev z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-92/07 z dne 15. 4. 2010, ki je presojalo ustavno skladnost posameznih določb ZVS10 in odločilo, da se z odložnim rokom razveljavijo naslednje določbe:
 - prvi odstavek 13. člena ZVS ter 1. in 5. točko 14. člena ZVS;
 - tretji odstavek 24. člena ZVS, kolikor se nanaša na zaposlenega duhovnika;
 - četrti odstavek 24. člena ZVS, kolikor se nanaša na zaposlenega duhovnika;
 - drugi odstavek 25. člena ZVS in zadnji stavek prvega odstavka 27. člena ZVS, kolikor se nanaša na 24. in 25. člen ZVS.
- NSi je v predlogu zakona predlagala naslednji poglavitni rešitvi:
 - Cerkev in druga verska skupnost se lahko registrira, če ima najmanj dvajset polnoletnih članov, ki so državljani Republike Slovenije ali tujci, ki imajo na njenem ozemlju prijavljeno stalno prebivališče. Za registracijo cerkve in druge verske organizacije se ne zahteva več sto članov, niti se več ne zahteva obdobje delovanja v Republiki Sloveniji, ki je bilo prej pogoj za registracijo.
 - Prilagoditev zakonske ureditve delovanja duhovnikov v zaporih in javnih bolnišnicah glede na odločbo Ustavnega sodišča, št. U-I-92/07.
 - Predlog zakona ni bil sprejet.
- NSi se v zakonodajnem procesu kot tudi pri obravnavi poročil varuha človekovih pravic zavzema za dosledno spoštovanje verske svobode in opozarja na kršitve (npr. zažig križa v Strunjanu, neprimerni napisi na verskih objektih, poškodovanje verskih kipov v koprski stolnici) ter na sovražni govor zaradi veroizpovedi. NSi je prav tako opozarjala na nedavno preganjanje kristjanov in jezidov na Bližnjem vzhodu.
- NSi predstavnikom večjih cerkva in verskih skupnosti vošči ob njihovih pomembnih praznovanjih.

¹⁰ Ustavno sodišče je presojalo ustavno skladnost naslednjih določb:

- prvega odstavka 13. člena ZVS o pogojih za registracijo ter 1. in 5. točke 14. člena ZVS, ki sta z njim neposredno povezani;
- 20. člena ZPPVS in tretjega odstavka 29. člena ZVS o gmotni podpori države verskim skupnostim;
- 22., 23., 24. in 25. člena ZVS ter tretjega odstavka 52. člena ZObr-UPB1 o verski duhovni oskrbi v vojski, policiji, v zavodih za prestajanje kazni ter v bolnišnicah in socialnovarstvenih zavodih, ki opravljajo institucionalno varstvo, ter z njimi neposredno povezane določbe zadnjega stavka prvega odstavka 27. člena ZVS, kolikor se nanaša na 24. in 25. člen ZVS;
- 26. člena ZVS o pravici verskih skupnosti do svobode gradnje;
- petega odstavka 27. člena ZVS o pogojih za financiranje enega verskega uslužbenca;
- 30. in 32. člena ZVS o določitvi pristojnega organa.

- **Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?**
- Dobri odnosi med državo in verskimi skupnostmi so skupen interes, saj je svobodno izpovedovanje vere izjemno pomembno za mirno sobivanje in sožitje prebivalcev, zato je medverskemu dialogu pomembno posvečati pozornost.
- NSi bo še naprej delovala v duhu dobrih odnosov med državo in cerkvami ter verskimi skupnostmi. Potreben je stalni dialog in zagotavljanje pravnih okvirov, v katerih bo delovanje cerkva in verskih skupnosti, tako na verskem, etičnem, kulturnem, vzgojno-izobraževalnem in socialnem področju, potekalo čim bolj svobodno in v korist vseh državljanov Slovenije.

*mag. Valentin Hajdinjak
podpredsednik Nsi*

1. Prosim razložite, kako v Vaši politični stranki definirate pojme verska skupnost in cerkev v Sloveniji.

Verska skupnost je definirana z Zakonom o verski svobodi, ki pravi, da je verska skupnost prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb iste veroizpovedi, ki se ustanovi z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja te vere ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila, lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere.

Poudarili pa bi, da niso politične stranke prvi naslovnik tovrstnih vprašanj, temveč je to Urad za verske skupnosti, ki deluje v okviru Ministrstva za kulturo: »Urad za verske skupnosti v okviru svojih nalog spremlja položaj cerkva in drugih verskih skupnosti, cerkvam in drugim verskim skupnostim daje strokovno pomoč ter jih obvešča o predpisih, drugih aktih in ukrepih, ki zadevajo njihovo delovanje.« (vir: http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/urad_za_verske_skupnosti/, dostop, 28.2.2018)

Socialni demokrati verske skupnosti, ne glede na pogoste vsebinske razlike, spoštujemo, in v njih vidimo potencial za dobrobit državljanek in državljanov. Za nas so pomemben sogovornik, pri čemer pa ne moremo in ne želimo mimo z Ustavo postavljenih mej.

2. Prosim, navedite bistvena področja, ki po Vašem mnenju definirajo odnose verskih skupnosti in državo v Sloveniji.

Bistvena sestavina odnosov med verskimi skupnosti in državo je nevtralnost države. Ta se kaže v prepovedi kakršnegakoli poistovetenja in vzpostavitvi državne vere. Država je tako zavezana, da v svoje delovanje ne vnaša verskih oziroma svetovnonazorskih elementov, da je nepristranska, da religije niti ne prevzema niti zavrača in da v nazorskem smislu ne podpira niti ne ovira.

3. Ali menite, da lahko v Sloveniji govorimo o homogenosti področij med verskimi skupnostmi v odnosih z državo, ali pa gre za izrazito heterogenost področij/interesov?

Področja, s katerimi se ukvarjajo verske skupnosti v mnogo čem posegajo v tista, s katerimi se ukvarja država. A slednja ima in mora imeti možnost odločanja, do katere mere bo delovanje verskih skupnosti dopustila. Dejavnosti verskih skupnosti so na nekaterih področjih lahko dopolnilo socialni državi (denimo karitativno dejavnost), nikakor pa ne morejo postati njeno nadomestilo. Država s širokim obsegom nudenja socialnega, zdravstvenega in izobraževalnega skrbstva je namreč po prepričanju Socialnih demokratov tista, ki edina lahko zagotavlja kakovostno uresničevanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

4. So odprta vprašanja v dialogu med državo in verskimi skupnostmi Sloveniji živa? Prosim, pojasnite.

Kot je znano, se v Poslanski skupini Socialnih demokratov zavzemamo za dosledno spoštovanje 7. člena Ustave. S tem namenom smo leta 2012 prvopodpisali tudi predlog novele Zakona o verski svobodi, ki pa ni dobil večinske podpore. Z novelo smo tedaj želeli odpraviti neskladja z Ustavo v zvezi s kriteriji za registracijo verskih skupnosti in zaposlovanjem duhovnikov v bolnišnicah in zaporih, spremeniti način financiranja verskih skupnosti, urediti duhovno oskrbo v javnih institucijah, kjer je pripadnikom oteženo uresničevanje pravice do verske svobode ter pripoznati pomen svetovnonazorskih skupnosti. Verske skupnosti, ali vsaj največja med njimi, se glede na razmerje sil gotovo zavedajo, da velikega

posluha za uresničevanje njihovih teženj, ni. Oslabljene, ali vsaj največja med njimi, so tudi zaradi nizkega ugleda in skromnega zaupanja v javnosti, kar je posledica nekaterih korakov preteklosti.

5. Se po Vašem mnenju aktivno rešujejo? Če da, katera? In če ne, katera se ne in zakaj?

Vprašanje je, kaj za koga in katera so odprta vprašanja, od tega je namreč odvisno, ali se rešujejo. Razen vprašanja financiranja zasebnega šolstva, ki ga v veliki meri izvaja prav verska skupnost, o drugih vprašanjih znotraj državnega zbora ali med političnimi strankami trenutno ni govora, saj ta niso prioriteta, četudi bi, glede na naravo, lahko bila.

6. Prosim, navedite vzode reševanja odprtih vprašanj med verskimi skupnostmi in državo, metode in intenzivnost reševanja (odprtost/zaprtost pogajanj) v Sloveniji.

7. Kako visoko na prioritetni lestvici Vaše politične agende se uvrščajo odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo. Prosim, pojasnite.

Umestitev posameznih tematik je vselej odvisna od širšega konteksta in presoje, kje se mi kot družba nahajamo.

8. Kako pomembni so po Vašem mnenju odnosi med verskimi skupnostmi in državo v očeh širše javnosti za družbeno blaginjo?

Socialni demokrati pripoznavamo velik pomen verskih skupnosti pri njenih karitativnih dejavnostih. Ne nazadnje je treba poudariti, da država tudi zato preko različnih, tudi finančnih instrumentov podpira delovanje verskih skupnosti. Odnosi so pomembni, zato si ne želimo, da bi ob določenih vprašanjih, kjer se nazor verskih skupnosti in države razlikujeta, prišlo do nepotrebne zaostritve odnosov. Mora pa biti meja med obema sferam jasna.

1. Ali menite, da v Sloveniji prihaja do kršenja verske svobode, če da, prosim utemeljite. Varuh meni, da je glede na pomensko odprtost pojma 'verske svobode', kot je bil doslej razumljen tudi v praksi slovenskega ustavnega sodišča in strasbourškega sodišča za človekove pravice, vsekakor mogoče zapaziti okoliščine, ki kažejo, da vsaj možnost navedenega kršenja realno obstaja. Verska svoboda naj bi bila namreč zagotovljena tako posameznikom kot verskim skupnostim in ima tako pozitivne kot negativne razsežnosti. Tako zarisani okvir že sam po sebi nakazuje na velik konfliktni potencial področja.

Omenjeno 'kršenje' pa tudi ne bo nujno zmeraj za vse nedvomno – v ponazoritev tovrstnih dilem lahko primeroma postrežemo z vprašanjem blagoslavljanja javnih šol, ki se ga lahko npr. obravnava tudi z vidika negativne verske svobode, saj naj bi slednja, kot se je že izreklo tudi naše ustavno sodišče, med drugim terjala od države, naj prepreči vsakršno prisilno (neželeno) konfrontacijo posameznika s kakršnim koli verskim prepričanjem. Več o tem smo doslej poročali na str. 33 Letnega poročila za leto 2015 in str. 69 Letnega poročila za leto 2016.

Možno pa je seveda izpostavljati tudi še druge vidike verske svobode – npr. različne dejanske možnosti njenega zagotavljanja v bolnišnicah za paciente – pripadnike različnih verskih skupnosti, ipd.

2. Kako ocenjujete dialog med verskimi skupnostmi in državo?

Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 00405-4/2015/5 z dne 12. junija 2015 ustanovila Svet Vlade Republike Slovenije za dialog o verski svobodi – in pri njem naj bi šlo ravno za »zagotovitev posebne institucionalizirane oblike trajnega sodelovanja, s katero se na področju verske svobode zagotavlja tudi odprtost in transparentnost dialoga med Vlado Republike Slovenije kot organom izvršilne oblasti in najvišjim organom državne uprave ter verskimi skupnostmi kot delom civilne družbe na področju verske svobode« (1. člen zgoraj navedenega vladnega sklepa). Več o delovanju tega sveta si je mogoče prebrati na njegovi spletni strani, kjer je objavljen med drugim tudi njegov poslovnik in pa zapisniki vseh treh njegovih dosedanjih sej, ki najverjetneje najboljše ponazarjajo potek tamkajšnjega dialoga.

Varuh je bil sicer v preteklosti že večkrat kritičen do 'dialoga' države z verskimi skupnostmi (gl. npr. str. 8 in 17-18 Letnega poročila Varuha za leto 2003, str. 22 Letnega poročila za leto 2004, str. 36 Letnega poročila Varuha za leto 2008, ipd.).

Tudi Varuh sam pa je državni organ, zato tudi dialog neposredno med njim in verskimi skupnostmi šteje za dialog med verskimi skupnostmi in 'državo'. Ta dialog poteka v različnih oblikah, najpogosteje pa v okviru tradicionalnega sprejema za najvišje predstavnike (tudi) verskih skupnosti (gl. npr. str. 243, Letnega poročila Varuha za leto 2007, str. 384 Letnega poročila Varuha za leto 2016, ipd.) oziroma ob kakšnih drugih podobnih priložnostih (gl. npr. predzadnji odstavek na str. 319 Letnega poročila Varuha za leto 2008), kot tudi osebnih razgovorov z njimi (gl. npr. 139 Letnega poročila Varuha za leto 2002, str. 145-146 Letnega poročila za leto 2004, ipd.). Prav tako se varuhinja odziva vabilom vseh Cerkva in veroizpovedi v Sloveniji, če ji delovne obveznosti to dopuščajo (gl. str. 73 Letnega poročila Varuha za leto 2016).

3. Ste pri svojem delu na tej relaciji opazili kakšne posebnosti na katere bi želeli opozoriti, če ste, prosim navedite, katere.

Opazili smo na primer, da se pobudniki na tem področju na Varuha večkrat obrnejo glede (ne)enake obravnave posameznih verskih skupnosti, pri čemer se predvsem največji verski skupnosti (Katoliška

Cerkev) očita privilegiran položaj v primerjavi z drugimi (gl. npr. str. 22 Letnega poročila Varuha za leto 2009 ter primer na str. 71 in zadnji odstavek na str. 72 Letnega poročila za leto 2016).

Pozdravljeni, moje ime je Priloga 18: Spletna anketa, ki so jo rešili dijaki

Petrisa Čanji in sem dijakinja 4. letnika. Letos delam raziskovalno nalogo z naslovom Nasprotja med verskimi skupnostmi in državo. Prosila bi te za odgovore na nekaj vprašanj. Anketa je anonimna, rezultati bodo uporabljeni v raziskovalne namene. Prosim, odgovarjaj resno! Hvala in LP

BLOK (1) (Demografija)

XSPOL - Spol:

- Moški
- Ženski

BLOK (1) (Demografija)

XSTAR2a4 - Kateri letnik obskuješ?

- 1. letnik
- 2. letnik
- 3. letnik
- 4. letnik

Q1 - Za katere verske skupnosti v Sloveniji si že slišal?

Možnih je več odgovorov

- Katoliška cerkev,
- Evangeličanska cerkev,
- Judovska skupnost,
- Baptistična skupnost,
- Srbska Pravoslavna cerkev,
- Islamska skupnost,
- Evangelijska Binkoštna cerkev,
- Krščanska Adventistična cerkev,
- Jehove priče,
- Kristusova cerkev bratov,
- Novoapostolska cerkev,
- Svobodna cerkev,
- Skupnost za zavest Krišne,
- Svobodna Katoliška cerkev,
- LECTORIUM ROSICRUCIANUM- mednarodna šola zlatega rožnega križa,
- cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni,
- Univerzalno življenje,
- Združitevna cerkev,
- skupnost Baha'i,
- Ordo Templi Orientis,
- Scientološka cerkev,
- Bela Gnostična cerkev,
- Sakrament prehoda,
- Hinduistična verska skupnost,
- Univerzalna verska skupnost vzhajajočega sonca,
- Raeljanska religija,
- sveta cerkev Annasann,
- Reformirana Evangelijska cerkev,
- cerkev Novo življenje,
- duhovna skupnost Oriš – energija narave,
- Makedonska Pravoslavna skupnost,

- MGVS,
- duhovna skupnost Omo ela iwori,
- cerkev Jezusa Kristusa »Živa voda«,
- Slovenska Starokatoliška cerkev,
- Mednarodna Krščanska skupnost,
- Duhovna skupnost Karma,
- Budistična verska skupnost,
- Krščanski center Nova generacija,
- Reformatorska Krščanska cerkev,
- Verska skupnost enakih možnosti - VSEM ,
- Mednarodna skupnost Kairos Krščanska cerkev,
- Čezvesoljska Zombi cerkev Blaženega zvonjenja,
- UPASANA - SANJAVA prostost duha, svetovno-nazorska kozmološka skupnost.

Q2 - Na ocenjevalni lestvici oceni, koliko se strinjaš z navedenimi trditvami, pri čemer 1 pomeni sploh ne, 5 pa pomeni zelo.

	1	2	3	4	5
Verske skupnosti in država imajo različne interese.	☐	☐	☐	☐	☐
Različne verske skupnosti na državo naslavlajo podobne zahteve.	☐	☐	☐	☐	☐
Odprta vprašanja med državo in verskimi skupnostmi se aktivno rešujejo.	☐	☐	☐	☐	☐
Dobri in urejeni odnosi med verskimi skupnostmi in državo so pomembni za družbeno blaginjo.	☐	☐	☐	☐	☐
Odprta vprašanja med verskimi skupnostmi in državo predstavljajo aktualen problem.	☐	☐	☐	☐	☐

Q3 - Na katerih področjih bi po tvojem mnenju verske skupnosti rade pridobile podporo države?

Možnih je več odgovorov

- Šolstvo,
- financiranje dejavnosti verskih skupnosti,
- financiranje obnove/ gradnje sakralnih objektov,
- zmanjšanje davkov,
- sprememba nekaterih členov ustave RS,
- drugo:

Q4 - Navedite konkretni primer, kjer ste jasno videli nasprotje med verskimi skupnostmi in državo.

Q5 - Preko katerih medijev spremljate odnose med državo in verskimi skupnostmi?

Možnih je več odgovorov

- Radio,
- televizija,
- splet,
- družbena omrežja,
- prijatelji,
- družina,
- časopisi/ revije,
- ne spremljam,
- drugo: